Kürt Ulusal Sorununda “Barış ve Demokratik Bütünleşme” “Yeni Paradigma” ve Kürt Ulus Gerçekliğinin Reddi!

Parti Yayınları
www.tkpml.com

Kürt Ulusal Sorununda "Barış ve Demokratik Bütünleşme" "Yeni Paradigma" ve Kürt Ulus Gerçekliğinin Reddi!

Giriş

1 Ekim 2024 tarihinde TBMM'de faşist MHP lideri Devlet Bahçeli'nin, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) sıralarına giderek, DEM milletvekilleriyle tokalaşması ve ardından 22 Ekim'de MHP'nin grup toplantısında yaptığı konuşmada, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) lideri Abdullah Öcalan'a çağrıda bulunarak; "*Buyursun, terörün bittiğini, örgütün tasfiye edildiğini tek taraflı ilan etsin*", "*Tecridi kaldırılırsa gelsin, TBMM'de DEM Grup Toplantısı'nda konuşsun. Terörün tamamen bittiğini ve örgütün lağvedildiğini haykırsın. Bu dirayeti gösterirse umut hakkının kullanımıyla ilgili yasal düzenlemenin yapılmasının önü de ardına kadar açılsın. Adres İmralı'dan DEM'e uzansın"* ifadelerini kullanmasıyla, TC devleti ile A.Öcalan şahsında, PKK ile bir "süreç" başlatıldığı kamuoyuna yansıdı.

Bu açıklamaların ardından ise İmralı Hapishanesi'nde 26 yıldır tecrit altında tutulan PKK lideri A.Öcalan'ın 27 Şubat tarihi açıklamasında ifade ettiği "PKK kendini feshetsin, silahlı mücadeleye son versin" çağrısı karşılık bulmuş ve PKK, 5-7 Mayıs tarihleri arasında topladığı Olağanüstü 12. Parti Kongresi'yle kendisini feshettiğini kamuoyuna duyurdu.

Taraflar tarafından farklı adlandırılan ve adı konmayan "süreç", PKK'nin kendisini feshetmesi, silahların bırakılmasıyla devam ederken, yeni 'yol haritası birçok tartışmayı da beraberinde getirdi.

Bu tartışmalara dair proleter hareket de çeşitli vesilelerle yayınladığı broşür ve açıklamalarla, Kürt ulusal sorunu ve PKK'nin "paradigma değişikliği"yle yaşanan "süreç" ve gelişmelere dair görüşlerini kamuoyuna açıkladı. Bu makalede PKK lideri A.Öcalan'ın "27 Şubat Çağrısı"nda dile getirdiği görüşlerin bir değerlendirmesi yapılacaktır. Makale; genel olarak ulusal sorun, Kürtlerin ulusallaşması, Kürt isyanları, PKK'nin mücadele sahnesine çıkması ve PKK'nin kendisini

feshettiği Olağanüstü 12. Kongre sonrası gelişmeleri değerlendirecektir.

Bütün tartışmalar bir yana Türkiye'de Kürtler bir ulustur ve her ulus gibi Kürt ulusu da Özgürce Ayrılma Hakkı'na (ayrı bir devlet kurma hakkı) sahiptir. Bu MLM'ler açısından ilkesel bir konudur ve tartışmaya kapalıdır. Gelinen aşamada Kürt ulusal hareketinin andaki ifadesi olarak şekillenen PKK'nin ve onun lideri A.Öcalan'ın bırakalım "ayrılma hakkı"nın kullanımını, "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı"nda, bu hakkın talep edilmesini "*aşırı milliyetçi savruluş*" olarak tanımlaması ve dahası *"ayrı ulus-devlet, federasyon, idari özerklik ve kültüralist çözümler, tarihsel toplum sosyolojisine cevap olamamaktadır"* olarak tanımlayarak ulusal sorunun çözümüne dair burjuva anlamda dahi şu veya bu adımları reddetmesi, meseleye dair görüşümüzü yeniden ifade etmemizi zorunlu kılmaktadır. (Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı" için bakınız; A.Öcalan, "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı", 27 Şubat 2025, bianet.org)

Elbette "ayrılma hakkı"nın nasıl kullanılacağı tamamen Kürt ulusunun kendi iradesine tabidir. Bu konudaki görüşümüz bilinmektedir:

> *"Marksist-Leninist hareket, devlet kurma hakkı konusunda da imtiyaza karşıdır… Ulusların kendi kaderini tayin hakkı, belli bir ulusun ayrılmasının gerekliliği ile asla karıştırılmamalıdır. Marksist-Leninist hareket, ayrılma sorununu her özel meselede somut olarak ele alır, 'bir bütün olarak sosyal gelişmenin ve sosyalizm için, proletaryanın sınıf mücadelesinin menfaatleri açısından yargılar ve tayin eder'. Marksist-Leninist hareket, tasvip etmediği bir ayrılma kararında da zor kullanmayı, engel ve güçlük çıkarmayı kesinlikle reddeder. Sınırlar, milletin kendi iradesiyle tespit edilmelidir. Bu, çeşitli milliyetlere mensup işçi ve emekçi yığınların karşılıklı güveni, sağlam dostluğu ve gönüllü birliği için zorunludur."* (İbrahim Kaypakkaya, Bütün Eserleri, Nisan Yayıncılık, Ekim 2016, s. 274-275)

Somutta ise A.Öcalan ve PKK, ayrılmadan değil tam tersine ezen ulusla "demokratik entegrasyon"dan bahsetmektedir. A.Öcalan "yeni paradigması"nda TC devletine "demokratik toplum" çağrısı yapmakta ve Kürt ulusal hareketine, bu "demokratik toplumla" entegre olmayı önermektedir: *"...devlet denetiminde bu toplantımızla programını hazırlıyoruz. Nasıl bir demokratik toplum bunun yoğun çabası içindeyiz. Bu eşikten atlamak istiyoruz. Nedir bu, savaş ve ayrılıkçı çatışma sürecinden barış ve demokratik bütünleşme, Türkiye Cumhuriyeti'yle özellikle."* (A.Öcalan, "Perspektif", Serxwebûn Gazetesi, sayı 521)

> *"Bu, Marksistlerin programındaki 'ulusların kendi kaderlerini tayin etmeleri' ilkesi, tarihsel ve iktisadi bakımdan, siyasal kaderlerini tayin etme, siyasal bağımsızlık, ulusal bir devletin kurulmasından başka bir anlama* ***gelemez*** *demektir.''* (V.İ.Lenin, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı, Sekizinci Baskı, Sol Yayınları, s. 52, bold Lenin)

> *"Genel olarak Marksizmin teorisi bakımından ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı sorunu, hiçbir zorluk içermez."* (V.İ.Lenin, age, s. 104)

Bunun dışındaki hiçbir çözüm, ezilen bağımlı ulusların gerçek kurtuluşu olamaz. Reformlar ya da bazı demokratik kırıntıların elde edilmesi sadece bir pansuman "çözüm" olabilir.

Bu noktada, ulusal sorunu ortaya çıkaran tarihi gelişim ya da tarihi olarak ulusların oluşumunun kısa bir tanımını yapmak yararlı olacaktır.

Ulus devletler, tarihi olarak çeşitli aşiret ve toplulukların birleşerek bir ulus oluşturmalarına rağmen örneğin Moğollar veya İskender'in büyük devletleri bir ulus oluşturmazlar. Bunlar ulus değil, fakat bu ya da şu nedenle biraraya gelmiş ve dağılmış insan topluluklarıdır. Demek ki, devlet ile ulus bir ve aynı şey değildir. Devlet, ezen ve ezilen sınıfların ortaya çıkmasından hemen sonra oluşmuş sınıfsal bir olgudur. Tarihi olarak, sınıflar ortaya çıktıktan sonra sırasıyla Köleci Devlet, Feodal Devlet olmasına rağmen bu devletlerin sınırları içinde yaşayan insan toplulukları birer ulus oluşturmuyordu. Burada çok önemli bir ayrım noktası söz konusudur; Ulus, sadece tarihi olarak oluşmuş bir

kategori değildir, o, aynı zamanda yükselen kapitalizm çağının bir tarihi kategorisidir.

Başka bir ifadeyle, feodalizmin tasfiyesi ve kapitalizmin gelişme süreci, aynı zamanda insan topluluklarının ve aşiretlerin uluslar biçiminde birleşme zamanıdır. Örneğin Batı Avrupa'da feodal parçalanma üzerinde zafer kazanan kapitalizmle birlikte İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve Almanlar ulusal devletler olarak ortaya çıktılar.

Her istikrarlı topluluğun bir ulus oluşturmadığını yukarda vurguladık. Ulus için ortak bir dil zorunlu iken, bir devlet için ortak dil şart değildir. Ortak bir dil olmadan bir ulus meydana gelemez. Fakat her ortak dili konuşan da aynı ulusu oluşturmazlar. Örneğin Amerikalılar ve İngilizler ortak bir dil konuştukları halde iki ayrı ulustur. Dil birliği, bir ulusun en belirgin karakteristik özelliklerinden biridir.

Fakat dil birliği, bir ulusu meydana getirmeye yetmez. Dil birliğinin yanında başka özellikler de söz konusudur. Bu özelliklerden bir diğeri de, ortak bir toprak üzerinde yaşıyor olmalarıdır. Bir ulus uzun süreli ve düzenli ilişkiler sonucu toplulukların kuşaktan kuşağa birarada yaşamaları sonucunda meydan gelmiştir. Bir toprak olmaksızın uzun süreli birarada yaşama mümkün değildir. Demek ki, toprak birliği ulusun karakteristik özelliklerinden biridir.

Fakat bu iki özellik de bir ulusun meydana gelmesi için yeterli değildir. Dil ve toprak birliğinin yanında, ulusun tek tek bölümlerini bir bütünde birleştiren bir iç iktisadi birlik şarttır. Bu ekonomik birlik, bir ulusun tümünün bir ortak pazar etrafında biraraya gelmelerini sağlayan önemli bir öğedir. Demek ki, iktisadi yaşantı birliği ulusun karakteristik belirtilerinden biridir.

Bütün bu belirttiğimiz özelliklere bir başka özellik daha eklenmelidir. Bu da ruhi şekillenme birliğidir. Uluslar sadece dil, toprak ve ekonomik olarak birbirlerinden ayrılmazlar. Aynı zamanda kültür özelliklerinde ifadesini bulan ruhi şekilleniş bakımından da ayrılırlar. Demek ki, bir kültür birliğinde ifadesini bulan ruhi şekillenme birliği, ulusun karakteristik özelliklerinden biridir.

Tüm bu ifadelerin sonucu olarak; ulus, tarihi olarak oluşmuş, dil, toprak, ortak bir pazar, kültür birliği ve ruhi şekillenmede ifadesini bulan istikrarlı bir insan topluluğudur. Özetlersek;

> *"'Millet [veya ulus]; dil, toprak, iktisadi yaşantı birliğinin ve ortak kültür biçiminde beliren ruhi şekillenme birliğinin hüküm sürdüğü, tarihi olarak meydana gelmiş istikrarlı bir topluluktur.'"* (J.Stalin'den aktaran İbrahim Kaypakkaya, Bütün Eserleri, Nisan Yayıncılık, Ekim 2016, s. 223)

Ulus sadece tarihi bir kategori değil, fakat belirli bir çağın, yükselen kapitalizm çağının, bir tarihi kategorisidir.

Kapitalizmle birlikte uluslaşma sürecinde farklı iki dönem yaşandığını görmekteyiz. Bunlardan birincisi Batı'da Almanya, İngiltere, Fransa'da tek uluslu devletler kurulurken, Doğu'da ise çok uluslu devletler kuruldu. Macaristan ve Rusya bu tür devletlerdi. Bu aynı zamanda çok uluslu devletlerde ulusal sorunu da gündeme getirdi. Diğer bir gelişme de devletlerin bu kendine özgü kuruluş biçiminin hemen yanıbaşında, geri plana itilmiş milliyetlerin uluslar biçiminde örgütlenmek için iktisadi bakımdan sağlamlaşmaya henüz vakit bulamamış olduğu, henüz tasfiye edilememiş feodalizm ve zayıf gelişmiş kapitalizm koşulları altında mümkündü.

Ulusal sorunda belirtilmesi gereken bir diğer konu da ulusal sorunun üç gelişim aşaması olduğu gerçeğidir. Ulusal sorunda birinci dönem; Batıda feodalizmin tasfiye ve kapitalizmin zaferi dönemidir. Bu dönem insanların ulusal topluluklar olarak birleştikleri döneme tekabül eder… Birinci dönem olarak belirtilen bu dönemde, Batı Avrupa'da ulusal baskının olmadığı devletler oluşurken, Doğu Avrupa'da ise ekonomik ve politik olarak gelişmiş ulusun hakim olduğu, diğer ulusların baskı altına alındığı çok uluslu devletler kuruldu. Doğu'nun bu çok uluslu devletleri, ulusal savaşları, ulusal hareketleri ve ulusal sorunun çeşitli çözüm yöntemlerini ortaya çıkaran ulusal baskının anavatanları oldu. (J.Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu,

Sol Yayınları, Dördüncü Baskı, s. 115-116)

Ulusal baskı ve ona karşı mücadele yöntemlerinin geliştirildiği ikinci dönem ise emperyalizmin ortaya çıkmasıyla şekillenen dönemdir. Kapitalizm; pazar, hammadde, enerji ve ucuz iş gücüne her zaman ihtiyaç duymuştur. Sermaye ve mal ihracında kara, deniz ve hava yollarını denetleme ve bunları güvence altına almak ister. Bunun için ulusal çitleri yıkar, rakipleri aleyhine ulusal topraklarını genişletir.

> *"Bu ikinci dönemde, Batının eski ulusal devletleri -İngiltere, İtalya, Fransa-, ulusal devletler olmaktan çıkarlar, yani ellerine yeni topraklar geçirip böylece daha önce Avrupa'n doğusunda varolan o aynı ulusal ve sömürgesel baskı için bir alan oluşturarak, çokuluslu devletler durumuna dönüşürler. Bu dönem, Avrupa'nın doğusunda, egemenlik altındaki ulusların (Çekler, Polonyalılar, Ukraynalılar), emperyalist savaştan sonra, eski çokuluslu burjuva devletlerin dağılması ve büyük güçler denilen devletlerce egemenlik altına alınmış yeni ulusal devletlerin kurulmasına yolaçan uyanış ve pekişmeleri ile belirlenmiştir."* (J.Stalin, age, s. 116-117)

Ulusal sorunda üçüncü dönem Ekim Devrimi dönemidir. Ekim Devrimi ile kapitalizmin yıkıldığı, ulusal sorunun çözüldüğü dönemdir. Ekim Devrimiyle birlikte Rusya'da ezilen uluslar ve sömürgeler sorununun tarihin çöplüğüne atıldığı dönemdir.

> *"Ama Ekim Devrimi, yalnızca ulusal baskının kaldırılması, yalnızca halkların birleşmesine uygun bir alanın yaratılması sonucunu vermemiştir. Gelişmesi içinde, Ekim Devrimi, bu birleşmenin biçimlerini de hazırlamış, halkların bir tek federal devlet biçiminde birleşmesinin kendilerine göre yapılacağı temel çizgileri de çizmiştir. Devrimin birinci dönemi içinde, milliyetlerin emekçi yığınları bağımsız ulusal büyüklükleri ilk kez olarak duydukları, ama bir yabancı müdahale tehdidi henüz kendini gerçek bir tehlike olarak göstermediği sırada, halkları işbirliğinin henüz mutlak olarak belirlenmiş, sıkı sıkıya saptanmış bir biçimi yoktu. İç savaş ve müdahale döneminde, ulusal cumhuriyetlerin askeri özsavunma çıkarlan birinci planda göründükleri, ama iktisadi kuruluş sorunları henüz gündemde yer almadıkları sırada, işbirliği askeri bir ittifak biçimini aldı. Son olarak, savaş-*

sonrası dönemde, savaş tarafından yıkıma uğramış üretici güçlerin yeniden kurulma sorunları birinci sırada göründükleri zaman, askeri ittifak, iktisadi bir ittifak ile tamamlandı. Ulusal cumhuriyetlerin, sovyet cumhuriyetlerinin bir Birliği biçiminde birleşmesi, işbirliği biçimlerinin gelişmesinin, bu kez, halkların çokuluslu tek bir sovyet devleti içinde, askeri, iktisadi ve siyasal bir birliği niteliğine bürünmüş bulunan son evresini oluşturur.

Böylece proletarya, sovyet rejiminde, ulusal sorunun doğru çözümü anahtarını bulmuş, ulusal eşitlik ve özgür katılma üzerine kurulu çokuluslu, kararlı bir devletin örgütlenme yolunu, bu rejimde bulgulamıştır." (J.Stalin, age, s. 162-163)

II. Kürtlerin Kısa Tarihi

Kürtler köken olarak Med'lere dayanır. Kürtlerin ataları olarak da bilinen Med'lerin ortaya çıkışları, 3000 yıl öncesine dayanır. Bu da tahminen M.Ö. 1000 yıllarına rastlar. Asur İmparatorluğu altında yaşamak zorunda kalan Mezopotamya halklarından olan Med'ler, uzun yıllar bu köleci imparatorluğun baskısı altında yaşamak zorunda kaldı. 700 yıllarından itibaren Asur İmparatorluğu'na karşı mücadele eden Med'ler, diğer halklarla birlikte bu köleci imparatorluğu yıkarak, M.Ö. 612 yılında Med devletini kurarlar.

Med İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Kürtler, Pers İmparatorluğu'nun egemenliği altında yaşamaya başladı. Büyük İskender'in bölgeyi işgal etmesinden sonra Kürtler, sırasıyla önce Makedon, M.S. 30 ile 476 yılları arasında ise Doğu Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altında yaşamaya başladı.

Orta Çağ'dan sonra İslamiyet'in Orta Doğu'ya yayılmasından sonra ise Kürtler, İran Safevi, Emevi ve Abbasilerin egemenliği altına girdi. Kürtler, tüm tarih boyunca birçok kez bağımsız bölgeler oluşturarak yaşamlarını örgütlemişlerdir. Kürtlerin bu otonom yaşam şeklinde, egemenliği altında yaşadıkları imparatorlukların güç dengeleri belirleyici olmuştur. Bu güç dengesi sonucu olarak Kürtler birçok

devlet kurdular. 10. ve 11. yy'da kurdukları Mervani ve Şeddadi devletleri bu örneklerden ikisidir.

Kürtler, öz yönetim hakimiyetlerini kaybettikten sonra değişik yönetimlerin hakimiyetleri altına girdiler. Osmanlı İmparatorluğu'nun nüfuz alanlarını genişletmesiyle birlikte Kürdistan toprakları da işgal edildi. Osmanlı İmparatorluğu tarihi boyunca Kürtleri farklı uygulamalara tabi tutuldular. Yavuz ve Kanuni iktidarlarında Osmanlı, Kürtlerin gücünü iyi bildiğinden, onları hemen yok saymadılar. Hatta otonom diyebileceğimiz bazı haklar da tanıdılar. Bununla hem iç istikrarı sağladılar hem de Osmanlı'ya ödenen vergilerin bizzat Kürt Bey ve Mir'leri vasıtasıyla toplanması dönemin yönetimlerinin işine gelmiştir.

1830'lara gelindiğinde Osmanlı, Kürtlere karşı yeni bir saldırıya geçti. Dönemin padişahı Sultan 2. Mahmut, Kürdistan'daki yarı otonom yönetime son vermek için harekete geçti. Amacı, tüm toprakların Osmanlı İmparatorluğu'nun denetimi altına sokulmasıydı. Osmanlı İmparatorluğu'nun Kürt yarı otonom bölgelerine son vermesinden sonra Kürtlerin Osmanlı'ya karşı direnişi daha da arttı.

Osmanlı, merkezi yönetimi güçlendirme adına yaptığı saldırılar sonrasında umduğunu bulamadı. Osmanlı İmparatorluğu, bu dönemde yaptığı saldırılarla merkezi hükümeti güçlendirse de Kürtleri sindirmede başarılı olmadı. Kürdistan'ın coğrafik yapısı da bunda etkin oldu. Ulaşılması güç yerlerde, Kürtler direnişlerini sürdürdüler. Osmanlı İmparatorluğu'nun saldırıları sonucu Baban, Soran, Bahdinan ve Hakkari Beyliklerine ait topraklar, daha küçük olan aşiretlerin denetimine geçti.

19. yüzyılın başlarında, Osmanlı İmparatorluğu, zayıflama dönemine girdi. Osmanlı'ya başkaldıran birçok halk, bağımsızlığını kazandı. Devletleşmeyen bir tek Kürtler kaldı. Osmanlı İmparatorluğu, zayıflayan otoritesini daha da merkezileşerek sağlamaya yöneldi. Bunun için Kürdistan bölgesini yönetmek için buraya kadı, vali gibi yöneticiler atayarak otoritesini sağlamaya çalıştı. 19 yy. aynı zamanda uluslaşmanın tamamlandığı yüzyıl da oldu. Kürtlerin topraklarının işgal edilmiş olması, feodal yapıdan dolayı bölünmüşlüğü ve belli bölgeleri ellerinde tutan aşiretlerden dolayı uluslaşmayı sağlayamadılar.

Osmanlı'nın zayıflaması, İttihat ve Terakki'nin iktidarı ele almasından sonra dengeler iyice değişmeye ve yeni bir döneme girilmeye başlandı. Bu aynı zamanda Osmanlılıktan Türklüğe geçişin de başlangıcı olmuştur. 1915 yılında Ermeni, Rum, Süryani ve

Keldanilere karşı büyük soykırım uygulanmıştır. Soykırım sadece bu kesimlerin mal varlıklarına el koymayı amaçlamıyordu. Bu, aynı zamanda daralan topraklara bu kesimlerin yaşadığı topraklarının eklenmesini hedeflemiş, yeni bir vatan yaratma, bu soykırım üzerinden sağlanmaya çalışılmıştır. Soykırımda Kürtleri kullanan Osmanlı, Ermeni, Rum, Süryani ve Keldanileri katledip sürgün ettikten sonra sıra Kürtlere gelmiştir. Kürtlerin olası bir başkaldırıya karşı örgütlülükleri dağıtılıp sürgün edilmişlerdir.

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu, Alman emperyalizmiyle aynı saflarda savaşa girdiği için, savaş sonunda Osmanlı, Mondros Mütarekesi ile paylaşıldı. Kemalistler, dönemin yeni önderliği olarak ortaya çıkıp, güdük bir işgal karşıtı savaş yürüttükten sonra emperyalistlerle Lozan'da anlaşarak yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdular. Savaş boyunca Kürtleri savaşa dahil eden Kemalistler, Lozan'da Türkler ve Kürtler adına masaya oturmalarına rağmen, sonrasında Kürtlere en küçük bir ulusal hak tanımadılar. Kürtler bunu her hatırlattığında kanla bastırıldı, sürgün edilip yok sayıldılar. Kürtler bu yok sayılmaya ve baskılara karşı ayaklandılar. Bu ayaklanmalar günümüze kadar aralıksız olarak sürdü.

III. Kürt Ayaklanmaları

Osmanlı İmparatorluğu Dönemindeki Ayaklanmalar

Babanzade Abdurrahman Paşa isyanı (1806-Musul), Babanzade Ahmet Paşa isyanı (1812-Musul), Şerefhan isyanı (1831-Bitlis), Bedirhan isyanı (1835-Botan), Garzan isyanı (1839-Diyarbakır), Ubeydullah isyanı (1881-Hakkari), Bedirhan Osman Paşa ve kardeşi Hüseyin Paşa isyanı (1872-Mardin-Cizre), Bedirhan Emin Ali isyanı (1889-Erzincan), Bedirhaniler ve Halil Rema isyanı (1912-Mardin), Şeyh Selim Şebabettin ve Ali isyanı (1912-Bitlis), Koşgari isyanı (1920-Koşgiri)

TC'nin Kuruluşundan Sonraki Ayaklanmalar

Kemalist iktidar, Kürtlerin siyasi ve kültürel haklarının güvence altına alınacağına dair vaatlerini tutmadı. Kürtlerin kendi kaderlerini tayin etmeleri, kendilerini yönetme taleplerine olumlu yanıt verilmedi. "Kurtuluş savaşı" sırasında Kürtlere eşit haklar vaadi verilmiş olmasına rağmen savaş sonrasında hiçbir adım atılmayınca süreç, isyanlarla başlayan bir döneme evrilmiş oldu.

"Türkiye'nin Lozan Antlaşmasıyla tespit edilen sınırları içinde de Kürt milli hareketi devam etmiştir. Zaman zaman ayaklanmalar olmuştur. Bunların en önemlileri 1925 Şeyh Sait İsyanı, 1928 Ağrı İsyanı, 1930 Zilan İsyanı ve 1938 Dersim İsyanıdır. Bu hareketlerin 'milli' karakterlerinin yanında, bir de feodal karakterleri vardır: O zamana kadar kendi başlarına hükümran olan feodal beyler, merkezi otoritenin bu hükümranlığı tehdit etmeye başlaması üzerine, bu otoriteyle çatışmışlardır. Feodal beyleri merkezi otoriteye başkaldırmaya iten esaslı etken budur." (İbrahim Kaypakkaya, age, Ekim 2016, s. 242)

Koçgiri İsyanı-Katliamı

6 Mart 1921'de başlayıp 15 Haziran 1921'de kanlı bir şekilde bastırılan Koçgiri İsyanı, TC devleti tarihinde yaşanmış ilk Kürt isyanıdır. İsyan, Alevi-Kürt topluluğu olan ve Sivas'ın doğusunda ikamet eden Koçgiri aşireti tarafından başlatılır. Dersim bölgesi isyana katılmamıştır. Bundan dolayı da isyan, Sivas ve Erzincan'la sınırlı kalmıştır. Bu isyanın asıl nedeni Kemalistlerin Kürtlere verdiği özerklik sözünün yerine getirilmemesidir. Koçgirililer, kimlikleri, kültürleri ve ulusal hakları için Alişer önderliğinde üç ay kadar direnmişlerdir.

Koçgiri İsyanı'nda isyancıların talebi bağımsız bir Kürdistan'dır. Öncelikle Koçgiri ve Dersim'de Ankara hükümetince vergi alınmaması, basın-yayında serbestlik verilmesi, bütün hakların anayasal güvenceye alınması, Koçgiri ve Dersim bölgesini kapsayan bölge için otonomi talepleri dillendirilir.

Kemalist yönetim, isyancılar üzerine Sakallı Nurettin Paşa'nın Merkez Ordusu'nun emrindeki Topal Osman komutasındaki 42. ve 47. Giresun Alaylarını gönderir. Topal Osman çetesi isyanı kanlı bir şekilde bastırır. Katliamdan kurtulanlar Dersim'e sığınırlar.

Kemalistler, Koçgiri isyanını şiddetle bastırarak Kürt ulusunun bağımsızlık ve kendi iradesini belirleme çabalarını ezerler. Kemalistler, bu direnişi kanlı bir şekilde bastırarak daha Cumhuriyet'in kuruluş aşamasında Kürtleri, Türk etnik kimliğine entegre etmeyi planladıklarını ortaya koymuş olurlar.

Şeyh Sait İsyanı

Bir Nakşibendi şeyhi olan Şeyh Said, 1925 yılında bir ayaklanma başlattı. Bu ayaklanmaya çok sayıda aşiret katıldı. Ayaklanma kısa zamanda Kürdistan'ın geneline yayıldı. Kürdistan'da yaşanan çatışmalarda Varto, Malazgirt, Solhan, Çewlig, Sancak, Lice, Kulp, Kanireş, Piran, Maden, Kozluk, Siverek, Çemişgezek, Karakoçan, Ergani, Eğil, Bimil, Fargın, Çermik, Çınar ve daha birçok yerleşim yeri isyancıların denetimine geçti. Kürtler, Kürdistan'daki 15 bin civarındaki Türk askerini esir aldı.

20-21 Mart tarihlerinde Kürt güçlerince 10 bin savaşçıyla Amed şehri kuşatılır. Şiddetli çatışmalarda ağır kayıplar veren Kürt güçleri, geri çekilmek zorunda kalır. Kemalistler Fransızların desteğiyle (Fransızların denetimindeki Suriye üzerinden demiryolu vasıtasıyla) Kürdistan'a asker yığar. Amed yenilgisinden sonra Kemalistler karşısında dağınık ve cephanesiz kalan Kürt güçleri, ele geçirdikleri yerlerden kıra/dağlara çekilerek direnişe devam ederler.

Şeyh Said, 14 Nisan 1925'te yakalanır. Amed'de İstiklal Mahkemesi'nde yargılanarak 41 arkadaşıyla birlikte idama mahkum edilir ve 28 Haziran'da idam edilir. Ayaklanmanın sonucunda birçok şehir, yüzlerce köy yakılıp yıkılır. 10 bine yakın insan hapsedilir. Binden fazla Kürt, isyana katıldıklarından dolayı idam edilir. Çatışmalarda çoğu sivil, binlerce insan yaşamını yitirir.

Türkiye'de cumhuriyetin kuruluşundan hemen sonra gerçekleşen Şeyh Said ayaklanması, tam olarak bağımsızlıkçı değildi. Osmanlı dönemindeki Şeyh Ubeydullah ayaklanması gibi dini referansları esas alan bir ayaklanmaydı. İstanbul'daki sultanı meşru halife olarak görüyordu. Özerklik taraftarıydı.

İsyan, ümmetçi bir özellik taşıyordu.

Öte yandan isyana katılan pek çok Kürt aşireti ise Kürdi söylemleri, bağımsızlık özlemlerini öne çıkarıyorlardı ama isyana damgasını vuran esas olarak dini taleplerdi. Ancak bu durum, isyanın ulusal bir isyan olduğu gerçeğini değiştirmez. Üstelik bu isyanda "emperyalistlerin parmağı olduğu" iddia edilerek Kemalist hükümet tarafından azgınca bastırılmasının desteklenmesi söz konusu bile olamaz.

> *"İngiliz emperyalizminin, Şeyh Sait hareketinde parmağı olduğunu iddia ederek Türk hükümetinin, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını*

*çiğnemesini, kitle katliamlarına girişmesini vs. haklı ve ilerici göstermeye çalışanlar, bir kere daha tekrarlayalım, iflah olmaz Türk şovenistleridir…. Kaldı ki söz konusu dönemde bizzat Türk hükümeti, İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle işbirliği halindedir.'' (*İbrahim Kaypakkaya, Bütün Eserleri, Nisan Yayıncılık, Ekim 2016, s. 246)

Ağrı Ayaklanmaları

Ağrı ayaklanmaları 1926 ile 1930 yılları arasında devam eden çatışmalarla uzun bir süreci kapsamıştır. Bu isyana Ağrı dağı çevresinde yaşayan Kürtlerin yanında İran topraklarında yaşayan Kürtlerin de katılımı söz konusudur. İsyan, geniş bir alana yayılmış ve yıllarca devam etmiştir. İsyan, 1926'nın Mayıs ayında Soğanlı, Kızılbaşoğlu, Sori, Cilkanlı, Bilhanlı, Cinganlı aşiretlerince başlatılır. Çatışmalar başlar başlamaz, İran'daki Yusuf Ağa bin kadar atlı ile İran sınırını geçerek aşiretlerin yardımına gelir. Çatışmalar geniş bir alana yayılır. Kemalistlerin silahlı güçleri, Kürt isyancılar karşısında tutunamayarak Doğubeyazıt'a çekilir. Haziran ayında takviye alarak orduyu yeniden düzenleyen Kemalistler saldırıya geçerler. Kürt isyancılar İran'a çekilmek zorunda kalırlar.

İkinci Ağrı (Ararat) İsyanı

1928 yılında Hoybun Cemiyeti'nin de desteğiyle yeni bir Kürt isyanı başlatılır. İsyancılar Bitlis, Van ve Van gölü etrafındaki çoğu yerleşim yerlerini ele geçirir.

İhsan Nuri ve Zilan Bey'in önderliğinde başlatılan isyanla, Doğubeyazıt'ın da bulunduğu bölgeyi ordunun elinden alırlar. İsyancılar, Hoybun Cemiyeti'nin desteğiyle ele geçirdikleri ve hakimiyetleri altına aldıkları bu bölgelerde, Ağrı Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ilan ederler.

Bu büyük direnişe bazı Ermeni aydın ve direnişçileri de katılmış, direnişin güçlenip büyümesi için askeri ve lojistik destek sunmuşlardır. Tarihte ilk Ermeni-Kürt ittifakının bir örneği olarak bilinmektedir.

Tendürek Harekâtı

Kemalistlerin silahlı güçleri, 14-27 Eylül 1929 tarihinde Tendürek Harekâtıyla İran'dan gelmeye çalışan Şeyh Abdullah komutasındaki

güçlerin isyanı katılmasını engellerler. Ve isyanı bastırmak için de Haziran ayında on bin askerle Ağrı Dağı'nı kuşatırlar.

Bu dönemde isyana destek olarak diğer Kürt güçleri de -Barzani, 500 kişilik bir güçle Musul'dan, Haco Ağa Suriye'den Simko da İran'dan- 1930 yılında Hoybun'a yardıma gelirler.

Zilan Katliamı

Haziran ile Temmuz 1930 tarihleri arasında Van ile Ağrı arasında Zilan Harekâtı başlatılır. Bu harekatla dışarıdan gelen isyancı güçler bastırılır. 1930 yılının Temmuz ayında, Ağrı Dağı isyanları sırasında TC devletinin 9. Kolordusu tarafından 3. Ağrı Harekâtı başlatılmadan hemen önce Van ilinin Erciş ilçesinde yer alan Zilan Deresi'ne sığınan Kürt sivillere yönelik bir katliam gerçekleştirilir.

> *"Genel kanıya göre Zilan'da öldürülen insan sayısı 'on beş binden fazla'dır. Aynı yıl Hoybun'un katliam hala devam ederken yayınladığı altıncı broşürde (tahmini Eylül ayında yayınlandı) Zilan muhitinde şimdiye kadar toplam 220 köyün yakılıp yıkıldığı, dört bin beş yüz civarında kadın, çocuk ve yaşlının katledildiği, aynı şekilde yüz kadar aydın, ekabir ve önde gelen şahsiyetin de ağızları dikilen çuvallara konularak diri diri Van Gölü'ne atıldığı yazılıyordu."* (Sedat Ulugana, Bir Katliamın Anatomisi: 1930 Zilan, Bianet, 25 Temmuz 2024)

Üçüncü Ağrı Harekâtı

Ağrı Dağı'na yönelik büyük bir harekât için TC devleti İran'la anlaşarak Küçük Ağrı Dağı'nın arkasına kadar askeri birliklerini ilerleterek Ağrı Dağı'nı kuşatır.

7 Eylül 1930'da saldırı başlatılır. Kürt isyancı güçler, büyük kayıplar alırlar. İsyanın önderliği katledilir. Sağ kalanların bir kısmı İran'a çekilir. İsyanın önderlerinden İhsan Nuri de İran'a sığınır. Teslim alınanlardan birçoğu idam edilir.

1926 yılında başlayıp 1930 yılının Eylül ayına kadar aralıklarla devam eden Ağrı isyanı kanla, katliamla bastırılmıştır.

Dersim Katliamı

Dersim katliamına yol açan olaylar, bölgenin idaresi ve kontrolünden kaynaklı olarak başlamıştır. Özellikle Osmanlı'dan bu yana baş eğmeyen Kızılbaş Alevi aşiretlerin, TC devletinin kurulmasıyla da bölgede özerklik talepleri olmuştur. Osmanlı döneminde de bölgede çok sayıda ayaklanma olmuştur. Dersim ne Osmanlı'ya ne de TC devletine baş eğmiştir. Otoriteye vergi ve asker vermemiştir. Rus işgaline karşı Dersim aşiretleri, Osmanlı hükümetiyle bir anlaşma yaparak özerklik vaadi içerisinde savunma savaşına katılırlar. Ruslar geri çekildikten sonra Osmanlı idaresi tarafından aşiretlere hediye ve madalyalar verilmiştir. Seyit Rıza ise ayrıca ödüllendirilmiştir.

Dersim'e TC devletinin saldırmasının nedenlerinden bir diğeri ise Koçgiri İsyanı'ndan kaçan bin kadar silahlı isyancının daha önceden devletle ilişkileri iyi olan Seyit Rıza'ya sığınması sonucunda hükümetle arasının açılmasıdır. Bir diğer önemli neden ise, 1915 yılındaki soykırımda çevre vilayetlerden 30 binden fazla Ermeni'nin Dersim'deki Alevi Kızılbaş aşiretlere sığınmasıdır.

Dersim katliamının yaşanmasında Dersim aşiretlerinin ve önde gelenlerinin soykırımda Ermenileri kurtarmış olmaları, Rus işgaline karşı kendilerine vadedilen özerklik ve Koçgiri isyanın etkileri olduğu gibi, TC devletinin bölgede otorite kurma ve aşiretlerin hakimiyetine son verme -Dersim'de asayişi etkili şekilde sağlama- hamlesidir. Bölgede otoriteyi sağlamlaştırmak amacıyla TBMM'de kanun çıkartılmıştır.

6 Haziran 1936'da Dersim bölgesini kapsayan ve merkezi Elazığ'da bulunan Dördüncü Umum Müfettişlik kurulmuş ve komutanlığına da Korgeneral Abdullah Alpdoğan atanmıştır. Korgeneral A.Alpdoğan, 21 Mart 1937 gecesi bir provokasyon sonucu askeri birliklerle saldırıyı başlatmıştır. İlk harekatta başarısız olan A.Alpdoğan, tekrar 50 bin kişilik bir orduyla saldırı başlatmış fakat dağları aşamamıştır. Bu nedenle aralarında M.Kemal'in manevi kızı Sabiha Gökçen'in de yer aldığı 3 uçak filosunun (15 uçak) havadan saldırısıyla direniş mevzileri bombalanmıştır.

13 Eylül 1937'de "anlaşmaya" çağrılan Seyit Rıza ve yanındakiler tutuklanmıştır. Seyit Rıza ve önde gelen aşiret liderleri, 18 Kasım 1937'de idam edilmiştir.

20 Ocak-7 Ağustos 1938'de İkinci Dersim Harekatı başlatılmıştır. 10-17 Ağustos'ta Üçüncü Dersim Harekatı ve 6 Eylül'de başlayan

"temizlik harekatı"yla 17 gün boyunca katliam yapılmıştır. Köyler yakılıp yıkılmıştır.

Katliamda on binlerce insan katledilmiştir. Sağ kalabilenler de sürgüne gönderilmişlerdir. Dersim insansızlaştırılmıştır. Sürgüne yollanan kadın ve çocuklar zorla Türkleştirilmiştir.

Dersim, bir isyanının bastırılmasından ziyade Kızılbaş Alevi Kürtlerin soykırıma uğratılarak bölgenin boşaltılması olarak hayata geçirilmiştir.

Sonuç olarak;

> *"Kemalist diktatörlük, azınlık milliyetlerin, özellikle Kürt milletinin bütün haklarını gaspetti. Onları zorla Türkleştirmeye girişti. Dillerini yasakladı. Zaman zaman başgösteren Kürt milli hareketini, bazı Kürt feodalleriyle de el ele vererek insafsızca ezdi, peşinden kitle katliamlarına girişti, kadın erkek, çoluk çocuk, genç ihtiyar, binlerce insanı katletti, 'askeri yasak bölge' ilanlarıyla, 'örfî idare' zorbalıklarıyla Kürt halkı için hayatı çekilmez hale getirdi."* (İbrahim Kaypakkaya, age, s. 371)

Yukarıda Kürtlerin feodal dönemdeki dağınıklığı ve üzerlerindeki baskı, katliam ve sürgünlerden dolayı bir ulus devlet kuramadığını belirttik. Bunu gerçekleştirmeyen Kürtlerin bugün neden bir ulus sayıldıklarını biz Stalin'in şu tarihi belirlemesiyle açıklayabiliriz. Stalin ulus devletlerini kuramayan uluslar için şu belirlemeyi yapmaktadır:

> *"Devletlerin bu özel kuruluş biçimi, ancak henüz tasfiye edilmemiş feodalizm koşullarında, belli belirsiz gelişmiş bir kapitalizm koşullarında, geri plana itilmiş bulunan milliyetler, uluslar biçiminde kurulmak üzere, henüz iktisadi bakımdan sağlamlaşmaya vakit bulamadıkları zaman görülebilirdi."* (J.Stalin, age, s. 20)

Böylelikle J.Stalin, ulus devlet dışında kalmış diğer ulusların artık kapitalizm şartlarında ulus devletlerini kuramamış olsalar da, bir ulus kategorisi içine alındıklarına açıklık getirmektedir.

Öte yandan J.Stalin, bu ulusların neden kendi ulus devletlerini kuramadıklarını da şu ifadelerle özetlemektedir:

> *"Ama kendilerine özgü bir yaşamın bilincine varmaya başlamış bulunan ezilmiş uluslar, henüz bağımsız ulusal devletler biçiminde örgütlenmezler: yolları üzerinde, egemen ulusların, artık uzun zamandan beri devletin başına geçmiş bulunan yönetici katmanlarının sert direnci ile karşılaşırlar. - Artık çok geç!..."* (J.Stalin, age, s. 21)

IV. Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK) Ortaya Çıkaran Tarihsel Koşullar

PKK hareketini ortaya çıkaran tarihsel koşulları kısaca özetlemeye çalışacağız. Bunu yaparken, mümkün olduğu kadar geniş bir çerçevede Kürt ulusal hareketinin (KUH) kendi değerlendirmelerine de yer vereceğiz. Bu değerlendirmeler aynı zamanda gelinen aşamada KUH cephesinde yaşanan değişim ve geçmişin inkarı konusunda bize bir fikir verecektir.

En başta ifade etmemiz gerekir ki, Kürt ulusal sorunu derken, ezilen bir ulusun, kendisini ezen bir ulusa karşı haklı ve meşru bir zeminde geliştirdiği bir mücadeleden söz ediyoruz. Ve bu tarihsel süreç, yüz yılları aşan bir mücadele dönemini kapsamaktadır.

Son yüz yılda tekçilik üzerine inşa edilen cumhuriyet tarihi, başta Kürtler olmak üzere, diğer azınlıklarla yürütülen bir mücadele tarihidir. PKK öncesi dönemde de bir bütün olarak Kürt coğrafyasını kapsamasa da belli aralıklarla, 1938 Dersim Katliamı'na kadar gelişen Kürt isyanları vardır. Dersim katliamından sonra uzun bir dönem Türkiye Kürdistanı'nda yaşanan sessiz bir süreçten söz etmek mümkündür. Ama sistemin, Kürtlere karşı sistemleştirdiği imha ve inkâr politikalarından dolayı, ezen ve ezilen ulus çelişkisi nesnel olarak var olmaya devam etti. Ve 1960'lı yıllardan sonra dünyada esen devrimci dalganın da etkisiyle bu çelişki yeniden mücadele sahasında somut bir olguya dönüştü. Çünkü, her çelişki, mücadeleyi-çatışmayı içerir.

Mücadelenin boyutunu nesnel koşulların açığa çıkarmış olduğu imkanlar ve çatışan güçlerin, güç dengeleri gibi faktörler belirler. Burada asıl vurgulamaya çalıştığımız şey, hiçbir şeyin kendiliğinden var olmadığı gerçeğidir. Her şey, nesnel bir zemin üzerinde yükselir. Kürt ulusal sorunu da Türk devletinin imha ve inkârcı politikalarının ürünüdür. Dolayısıyla, bu mücadele, bir özgürleşme sorunudur. Ve Kürt ulusu, özgür-eşit bir yaşam inşa edene kadar bu çelişki ve çatışma hali şu veya bu şekilde devam edecektir.

Sorunun daha iyi anlaşılması açısından PKK'nin kendi tarihi sürecine dair yapmış olduğu bazı değerlendirmelere kulak verelim.

> *"Şüphesiz PKK hareketinin doğuşuna olanak sunan maddi ortam vardır. Bu Kemalist Türkiye Cumhuriyeti'nin sınır tanımayan çapul kapitalizminin yaratığı ortamdır. Sömürgeci kapitalizmin en hoyratça, en sınır tanımaz bir biçimde parçaladığı bir orta çağ toplumsal yapısından parça halinde fırlayan bazı ögelerin, kapitalizmin savruntuları biçiminde de olsa, kendini tanıma çabasıyla ve yine böyle bir kapitalizmin zayıflıklarının en çok ortaya çıktığı 1970'ler döneminin gençlik hareketiyle her zaman ilerici bilince kavuşan bu aydın hareketiyle devrimci gelişmelerin yakın bağı vardır. Bu iki etken akıllıca birleştirildiğinde Kürdistan halkının umut kıvılcımlarının yeni kurtuluş yoluna girme anlamına gelen bir dönem açılmış oluyor. PKK tarihinde 1970-75 dönemi böyle bir yeni yol tartışmasının yapıldığı bir dönemdir.*
>
> *Bu dönemde, gireceğimiz yol nedir, kurtuluş hangi yolla mümkündür soruları sorulmuş ve cevapları da verilmiştir. 1975'e gelindiğinde sorunun cevabı olarak, sosyalizmin rehberliğinde ulusal kurtuluş yolu kesinlikle belirlenmiş ve sahiplerini de bulmuştur. 1975-80 döneminde sınırlı bir aydınlanma içinde cevabını bulan bu soru, daha yaygın bir çevreye gidilerek bir halka dayatılmıştır.*

> *Halka şu sorulmuştur: 'siz doğruluğuna karar verilen bu yolda yürümeye var mısınız, bunun için ilk adım atacak mısınız?' Ve gerek PKK'nin resmi ilanı ve gerekse girilen yaygın eylemsel dönemi, 1976-77-78-79 yılları halkımızın, 'Evet, bu doğru yola girmeye niyetliyiz' biçimindeki bir cevabıyla karşılık bulmuştur. Bu cevap sadece sözle değil, yaygın bir eylemlilikle hayat bulmuştur. O halde, halkımızın tarihinde bu ölüm sessizliğinde ilk kalkış, canlanma, kendine gelme, kendi benliğine yönelme, çok cüzi de olsa bir niyetleniş hareketidir."* (A.Öcalan, Seçme Yazılar, Cilt III, Weşanên Serxwebûn, 1986, s. 47-48)

Hiç kuşkusuz 1960 yılların sonlarına doğru dünyada esen devrimci dalga, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nı da etkilemiştir. Dolayısıyla T.Kürdistanı'nda, ulusal eksende örgütlenen ve mücadele eden tüm hareketler hem dünyada hem de Türkiye'de gelişen devrimci dalgadan etkilenmişlerdir. Bu anlamıyla bu hareketler, ağırlıklı olarak o dönemde Irak Kürdistanı'nda var olan ilkel aşiretçi yapıları aşmayan Kürt-feodal örgütlerden değil, daha çok Türkiye devrimci hareketinden etkilenerek, onlarla birlikte mücadele etme pratiklerine yönelmişlerdir.

Keza başta T"K"P olmak üzere, birçok çevrenin Kürt ulusal sorununa yaklaşımda izlemiş olduğu sosyal şoven tutuma rağmen, Kürt hareketleri, yurtsever güçler "batı"daki devrimci gelişmelere karşı kayıtsız bir tutum içine girmemişlerdir. Bilakis her zaman karşılıklı bir etkilenme ve nesnel koşulların da dayattığı bir mücadele birlikteliği olmuştur.

Bu olumlulukların yanında ciddi olumsuzluklar da yaşanmıştır. Kürdistan coğrafyasının dört parçaya bölünmesi sonucunda, her parçadaki gelişme kaçınılmaz olarak diğer parçaları da etkilemektedir. Bu nesnel olgu, aynı zamanda bölgedeki diğer gelişmeler için de belli oranda geçerliliğini korumaktadır.

Bu gerçek durumu, ulusal hareketin şu değerlendirmelerinde de görmekteyiz:

> *"İşte PKK hareketinin tarihin gündemine girişi bu yıllara denk gelir. PKK hareketinin tarihi rolünü*

oynaması bir ulusa, bir halka karşı ve Türkiye halkına karşı, giderek de Orta Doğu halklarına yönelik tarihi rolünü oynar hale gelmesi, bu süreç içinde ortaya çıkar.

Ve PKK çok acılı, baskılı bir süreç içinde, ender görülebilecek bir gelişmenin içinde bulur kendini. Bugün bu yakın tarihe baktığımızda şunu çok iyi görüyoruz ki, PKK hareketinin geleneğinde, bir yandan Kürdistan halkının yüz yıllardan beri biriken ve sönmeyen kini, öfkesi, acısı yer alırken, diğer yandan Türk halkının yüz yıllardan beri yaşadığı ve karşılık verdiği sömürü ve baskı düzenine karşı bu en son çıkışının mücadeleci mirası yer almaktadır." (A.Öcalan, Seçme Yazılar, Cilt III, Weşanên Serxwebûn, 1986, s. 46)

Tüm bu iç ve dış faktörler, ulusal hareketin kuruluş sürecinde dar anlamda "ulusal" bir zeminde konaklanmasını önemli oranda engellemiştir. Her fırsatta altı çizilen anti-emperyalist, anti-feodal mücadelenin yanısıra, temel teorik görüşlerini, pratik hattını "Kürdistan'ın bağımsızlığı" üzerine inşa etmesi ve bunu yaparken diğer ülkelerin demokratik ve sosyalist devrim deneylerinden yararlanma çabası, böyle bir sonuca varmamızı sağlamaktadır.

V. PKK'nin Temel Teorik Görüşlerinin Şekillenmesinde Sosyalist Etkinin Rolü

1970'li yıllardan sonra Türkiye Kürdistanı'nda "Bağımsız Kürdistan" perspektifiyle örgütlenen hareketlerin esası kendini sosyalist olarak tanımlıyordu. Yine uluslararası planda Marksizm Leninizm Maoizm (MLM) ile modern revizyonizm arasında süren mücadele ve köklü ayrışmada, PKK de dahil bu hareketler ağırlıklı olarak modern revizyonizme yakın bir noktada konumlanmışlardı. PKK önder kadroları, Rusya'da iktidarı ele geçiren sosyalist maskeli bürokrat burjuvalara kimi eleştiriler yöneltmelerine rağmen, SSCB'yi hala sosyalist olarak görüyorlardı. Bu ülkenin bölgesel düzeyde, Kürt ulusal sorununa yaklaşımını, uluslararası planda sosyalistlerin Kürt sorunu karşısındaki tutumu olarak değerlendiriyorlardı.

Nitekim, sosyalist maskeli bürokratik burjuva diktatörlükleri yıkıldıktan sonra, başta PKK olmak üzere modern revizyonizmin etkisinde kalan bu hareketlerin çoğu, hatalı değerlendirmeleri karşısında öz eleştirel bir tutum takınma yerine, bu sosyalist maskeli bürokrat burjuvaların yıllarca enternasyonal proletarya ve ezilen dünya halklarına karşı işlemiş olduğu suçlardan hareketle, bilimsel sosyalizme dönük eleştiriler getirmeye başladılar. Bugün ideolojik anlamda esas olarak burjuva cephaneliğinde piyasaya sürülen, "Stalinizm", "reel sosyalizm", "demokratik sosyalizm" vb. tüm tanımlama ve kavramlar bu yanlış ve yetersiz kavrayış üzerinde yükselmektedir.

Elbette ki bu gerçeklere işaret ederken, sosyalist uygulamalarda yanlışların olmadığını-olmayacağını iddia etmiyoruz. Buradaki esas itirazımız, sosyalist sistemde süren sınıf mücadelesinde, yeniden sosyalist maskeli burjuvaların iktidarı ele geçirmesinden hareketle, bir bütün olarak bilimsel sosyalizm ve komünizme dönük burjuva cephaneliğinde ödünç alınan silahlarla karşı saldırıya geçilmesinedir. Sosyalizmi, kendi dar "ulusal" ufuklarına uyarlama çabalarınadır. Kapitalist-emperyalist sistemle "barış" içinde birarada yaşamayı öngören "sosyalist" anlayışadır. Dahası sanki sosyalizm gerçek demokrasiyle bağdaşmıyormuş, başta işçi sınıfı olmak üzere, ezilenler için özgürlükçü bir sistem niteliğinden uzakmış gibi, onun önüne bir de "demokratik" bir kavram konulmaya ihtiyaç duyulmasınadır. Üstelik devrimci mirasa ve sosyalizme dönük tüm bu saldırılar, bugün yer küremizi yaşanamaz hale getirecek kadar tahrip eden, yoksullaştıran kapitalist-emperyalist barbarlığın hâkim olduğu bir dönemde yapılmaktadır.

A.Öcalan'ın son çağrısı içinde yer alan şu değerlendirmeler sosyalist maskeli bürokrat burjuvaların ideolojik olarak PKK üzerindeki etkisini de somut olarak ortaya koymaktadır:

> *"Özgürlük çözümü başarıldı mı? Hayır. Kürt varlığı kanıtlandı, ideolojik, örgütsel bilince kavuştu, fakat özgürleşme adımında tıkanma yaşandı. Tıkanmanın gerisinde reel sosyalist ideoloji ve etkileri vardır. Sosyalizm 20. yüzyılda dünyanın pek çok yerinde devlet iktidarını ele geçirdi, dünyanın üçte birine hakim hale geldi. Ama ayakta kalamadı, çöktü. Bu bize de kriz*

olarak yansıdı. Reel sosyalizm çöktü biz ayakta kaldık ama büyük bir bunalımda yaşadık.

Reel sosyalizm teorik açmazlarını aşamadığı ve özgürlükçü sosyalizmini geliştirmediği için çöktü, ideolojik bunalımdan çıkmak zordur. Dayandığımız ideolojik argümantasyon çökmüştür. Hangi kavramsal çerçeveye, hangi sosyolojik analize dayanacaksınız? Reel sosyalizm çökmüş, geriye pek bir şey kalmamış, el yordamıyla sosyalizme inancı sürdürürken 'sosyalizmde ısrar insan olmakta ısrardır' gibi bir değerlendirmem olmuştu. Sosyalizme inancımı, bağlılığımı korudum ve bunu bir bilince dönüştürme mücadelesine girdim. Zor, bunalımlı yıllardı…" (A.Öcalan, "Perspektif", Serxwebûn, sayı 521)

Elbette ki çöken sosyalizm değildi, çöken sosyalist maskeli bürokrat burjuva diktatörlükleriydi. MLM, bir bilimdir. Proletaryanın dünya görüşüdür. Onu modern revizyonizmle ilişkilendirmek, revizyonistlerin anti-komünist burjuva ideolojisiyle uzlaştırmak kabul edilemez.

Yeniden ana konumuza dönecek olursak, PKK, kuruluş sürecinde sosyalizmden etkilenen bir harekettir. Ve temel teorik görüşleri, ulusal devrimci bir çizgi üzerinde şekillenmiştir. Kuruluş sürecinde kimi Kürt feodallerine karşı yürütmüş olduğu mücadelenin yanısıra, belirlemiş olduğu amaç ve hedefleri noktasında kararlı bir çizgide yürümesi vb. tüm pratikler bu gerçekliğin doğruluğuna işaret eder.

Ama tüm bunlara rağmen Kürt ulusal hareketinin ana çizgisine damgasını vuran, sosyalist bakış açısı değil, ezilen Kürt ulus milliyetçiliğidir. Başta da ifade ettiğimiz gibi, PKK sosyalizmi, Kürt ulusal mücadelesine uyarlamaya çalışmıştır. Bunu yaparken, dünyadaki demokratik ve sosyalist devrim deneyimlerini de göz ardı etmemiştir. Tüm bu gerçekleri, PKK'nin kuruluş sürecinde yapmış olduğu şu değerlendirmelerde de görmekteyiz:

"Tarihte sürekli gelişen ve güçlenen, günümüzde, kapitalist Türk sömürgeciliği biçiminde somutlaşan milli baskı, Kürdistan devriminin ilk aşamasının milli yönde gelişeceğini ortaya çıkarır. Milli baskı

çözümlenmeden, ülkenin hiçbir sorunu çözümlenemez. Ülkemizdeki baş çelişki milli nitelikte olup, diğer tüm çelişkilerin çözümlenmesi, bu çelişkinin çözümlenmesine bağlıdır… Milli çelişkiye bağlı olarak ve onunla birlikte çözümlenecek bir çelişkide, halkla feodal-kompradorlar arasındaki çelişkidir…

Kürdistan'ın tarihi somut koşulları nedeniyle, milli ve feodal baskılar o kadar iç içe geçmiştir ki, bunları birbirinden ayırmak ve aralarına mesafe koymak mümkün değildir… Bu nedenle Kürdistan Devrimi'nin milli ve demokratik yanları arasına mesafe koymak, milli ve demokratik yanların çözümünü farklı dönemlere ayırmak yanlıştır. Ulusal ve sınıfsal baskının iç içe geçmesi devrimde, ulusal ve sınıfsal baskılara karşı mücadeleyi de bir bütün olarak görmeye sevk eder… Bu özellikleriyle Kürdistan Devrimi, bir milli demokratik devrimdir… Milli demokratik devrimden sonra, kesintisiz olarak sosyalist devrime geçilir… Kürdistan Devrimi, en ön planda Türk sömürgeciliğini hedef alır… Emperyalizm ve faşizme karşı mücadelenin tek doğru yolu ikisinden de güç alan ve ikisinin de çıkarlarını kendisinde birleştiren Türk sömürgeciliğine karşı mücadeleden geçer.

Kürdistan Devriminin özelliklerinden ve hedeflerinden kaynaklanan Kürdistan Devriminin görevleri, Bağımsız ve Demokratik bir Kürdistan yaratmayı öngörür. Bağımsız bir Kürdistan yaratmak… Kültürel ve siyasal sömürgeciliği ve askeri işgali ortadan kaldırmakla mümkündür… Demokratik bir Kürdistan yaratmak ise, Kürdistan'ın toplumsal yapısı üzerindeki ağır feodal komprador baskıların ortadan kalkmasına bağlıdır.

Birbirine bağlı olan bu iki alandaki baskı ve sömürüye karşı görevlerimizi yerine getirmek, ancak

bilimsel sosyalizmin rehberliğinde bir ulusal kurtuluş cephesi ve bu cepheye bağlı savaşan güçlü bir halk ordusunun örgütlendirilmesiyle mümkündür. Parti, cephe ve ordu örgütlenmelerinin içerik kazanması ve gelişmesi içinde, işçilerin, köylülerin, esnafın, gençliğin ve kadınların kitle örgütlerinin yaratılması gerekir." (Aktaran İbrahim Cihan, Kürdistan Devriminin Yolu-Manifesto, s. 234'ten 238'e kadar.)

Yukarıdaki değerlendirmelerden de çok rahatlıkla görüleceği gibi, PKK'nin temel teorik görüşlerinin oluşmasında Çin devriminin pratik deneyimlerinden öğrenme ve etkilenme gerçeği vardır. Özellikle Başkan Mao'nun Milli ve Demokratik Devrim arasındaki ilişkiye dair yapmış olduğu analizler, demokratik devrimden sosyalizme geçiş, devrimci zor, parti, ordu ve cephenin inşası vb. birçok konuda Çin devriminin genel tarihi konusunda bilgi sahibi olan herkes bu etkilemenin düzeyini çok rahatlıkla görecektir. Bu, oldukça anlaşılır bir durumdur.

Çünkü, yarı-sömürge, yarı-feodal bir iktisadi yapıya sahip olan Çin'e dair Mao'nun ortaya koymuş olduğu bu genel tezler, aynı zamanda evrensel bir niteliğe sahiptir. Dolayısıyla iktisadi ve siyasi olarak bu yapıya sahip olan veya benzerlikler taşıyan ülkelerde yürütülen sosyal ve ulusal kurtuluş savaşlarından devrimci ve komünist güçlerin bu tarihi tecrübelerden öğrenmeleri çok normaldir. Burada asıl sorun, dogmatizme düşmeden bu öğrenme eylemini yaratıcı bir pratiğe dönüştürmektir.

Hiç kuşkusuz enternasyonal proleter nitelikten yoksun, ulusal-ulusal devrimci hareketlerin bu öğrenme eylemindeki sınırı, ulusal bakış açısıyla sınırlıdır. Bu durumu, proleter enternasyonalist bakış açısını, dar "ulusalcı" burjuva milliyetçi bir anlayışa uyarlama çabası olarak da tarif edebiliriz.

Bu genel değerlendirmeleri yaparken, dış koşulların etkisini göz ardı etmeden, PKK hareketinin şu ayırt edici ve devrimci yaklaşımlarını da net olarak ortaya koymamız gerekir.

Birincisi, PKK hareketi, faşist Türk devletine karşı savaşta devrimci zoru, baştan itibaren ilke edinmiştir. 1984 yılında başlatmış olduğu gerilla savaşı da bu anlayışın sonucudur. Gerilla savaşını yaratıcı bir tarzda Kürt coğrafyasına uygulayan PKK'nin bu kararlı duruşu, yalnız

Türkiye Kürdistanı'nda değil, bir bütün olarak Kürt coğrafyasında ulusal bilincin gelişmesine yol açmıştır.

İkincisi, PKK'nin bu kararlı mücadelesi, Kürt kadınının özgürleşmesinin de yolunu açmıştır. Orta Doğu gibi, burjuva-feodal anlayışların yaşamın her alanına nüfuz ettiği bir coğrafyada, bu devrimci dönüşümün rolü asla küçümsenemez. Yine tüm bu devrimci dönüşümlerde sosyalist etkinin rolünün de görülmesi gerekir.

Üçüncüsü, PKK kuruluşundan itibaren esas olarak yoksul Kürt köylüsüne, gençliğine yani Kürt ulusunun en yoksul ve emekçi kesimlerine dayanmıştır. Bu duruş, ulusal hareketi birçok alanda feodal güçlerle çetin bir mücadeleye yöneltmiştir. Mücadele geliştikçe ve hareket kitlesel bir boyut kazandıkça, Kürt burjuvaları ve orta sınıflar, pratik sahada daha görünür ve söz sahibi olmaya başlamışlardır. İdeolojik-siyasal olarak sınıfsal değil, ulusal bir eksende konumlanan bir harekette bu değişimlerin yaşanması şaşırtıcı değildir. Şaşırtıcı olmayan diğer bir gerçek ise, bu değişimlerin ulusal hareketlerin amaç ve hedeflerinde yaratacağı sapmalardır.

VI. PKK'nin Kuruluşuyla İlan Ettiği Program, Ulusal Devrimci Bir Programdır

PKK; Türkiye'de devrimci, Marksist görüşlerin hızla yayıldığı ve geliştiği bir dönemde belli ölçüde onun etkisinde kalmış, sosyal bileşimiyle Kürt öğrenci-aydınlar, yarı proleter ve köylüler tarafından, küçük burjuva milliyetçisi devrimci bir örgüt olarak kuruldu.

PKK, 1978'de kuruluşunu ilan etmesinin ardından görüşlerini dile getirdikleri "Kürdistan Devriminin Yolu" stratejisiyle ulusal devrimci bir çizgidedir. Okuyucunun PKK'nin ilk dönem mücadele yıllarındaki görüşleri ve 27 Şubat 2025 tarihinde Abdullah Öcalan'ın "Demokratik Toplum" çağrısında dile getirdiği görüşleri arasındaki farkı görmesi açısından 1978 yılında söylediklerine bakmakta fayda vardır.

PKK, 1978'de şunları söylüyordu:

> *"Serbest rekabet kapitalizminin hakim olduğu dönemde ortaya çıkan başka önemli olgu da, işçi sınıfı hareketinin gelişmesi ve bilimsel bir öğretiye*

> *kavuşmasıdır. K.Marks ve F.Engels tarafından sistemli bir dünya görüşü haline getirilen bilimsel sosyalizm, insanlık kültürünün o güne kadar geliştirilen olumlu yanların en üst düzeyde bir sentezidir… Sosyalizmin kaçınılmazlığını ispatlayan bu öğreti, işçi sınıfı ve dünya halklarının kurtuluş yolunda güçlü eylem kılavuzudur…"* (A.Öcalan, Kürdistan'da Devrimin Yolu-Manifesto, Weşanen Serxwebun 24, Beşinci Baskı; Haziran 1993, s. 44 ve 45)

A.Öcalan Manifesto'da, Ekim devriminin uluslararası önemini, çağımızın özelliğini Stalin yoldaştan aktarır ve ona katıldığını belirterek şöyle der:

> *"Çağımızın başlıca özellikleri olan bu gelişmelerde, Ekim devriminin etkisi dünya devriminin tamamlanmasına kadar süreklidir."* (PKK Programı, s. 4. ve 5'ten aktaran A.Öcalan, agy, s. 47)

Yine A.Öcalan Manifesto'da; *"Ekim Devrimi'nin uluslararası önemi şöyle sıralanabilir: Birincisi, yeni bir çağ, proletarya devrimleri çağını açmasıdır"* değerlendirmesinde bulunmakta ve bir "çağ tespiti" yapmaktadır. (agy, s. 46-47)

Devamında Manifesto'da; "*Çağımızın tek tutarlı devrimci akımı olan bilimsel sosyalizm*" ifadelerini kullanmaktadır. (agy, s. 59)

A.Öcalan'ın gelinen aşamada bugün Kürt ulusal sorununa "çözüm" olarak ilan ettiği "demokratik siyaset"e yaklaşımını ve T.Kürdistanı açısından değerlendirmesini şu ifadeler açıklamaktadır:

> *"Bütün bu söylenenler Kürdistan için yüz kat daha doğrudur. Bu gerçeklere rağmen, halkımızı birbirine kırdıran, feodal komprador baskısını sürekli artıran, eli kanlı despotizmini 'demokrasi' diye yutturmak isteyen Türk burjuvazisinin siyasal sömürgeciliği altında ve içinde, parlamentoya ister 'partili', ister 'partisiz', 'milli' adaylar yollamak için yapılan mücadeleye 'demokratik mücadele' diyebilenler ve de*

kendilerini 'demokrat', 'yurtsever' hatta 'sosyalist' diye tanıtanlar bu kutsal sıfatlara layık olmak bir yana -tekrar söylüyoruz- olsa olsa Türk sömürgeciliğinin çanak yalayıcıları olabilirler. Siyasal sömürgeciliğe karşı yönelmedikçe ve sömürgeciliğin her biçimini yok etmeyi amaçlamadıkça, Kürdistan'da ister dernek ister parti düzeyinde olsun, ister gizli ister açık yapılsın, bu tip mücadelelerin hiç birisi demokratik değildir.

Bir halkı yok etmek temelinde gelişen bir yönetimin çarkları arasında, meslek örgütlerinde bile olsa, demokratik mücadele mümkün değildir. Tabi feodal kompradorların en irilerinin TBMM'ne girmelerine demokratik demiyorsak; yine tabi eğer mayasında burjuva demokrasisinin zerresini taşımayan Türkiye Cumhuriyeti'ne demokratik demiyorsak; bu böyledir."(age, s. 113)

Ve yine

"... Bu sömürgeciliğe, dışta emperyalistler, içte de feodal-kompradorlar destek vermektedirler. Birbirlerine çok sıkı ekonomik bağlarla bağlı olan bu güç, Kürdistan devriminin hedeflerini teşkil ederler. Başta Türk sömürgeciliği olmak üzere, onunla birlikte iç ve dış destekçilerine karşı gelişmeyen bir hareket, Kürdistan'da devrimcilik sıfatı taşıyamaz..."(age, s. 121)

A.Öcalan, demokratik bir siyasetin varlık zemini olarak; *"demokratik bir Kürdistan yaratmak ise Kürdistan'ın toplumsal yapısı üzerindeki ağır feodal komprador baskının ortadan kalmasına bağlıdır..."* ifadelerini kullanmaktadır. (age, s. 121)

PKK'nin kuruluş manifestosunda ifade ettiği şu görüşlerde "barış içinde birlikte yaşama" çizgisine gönderme yapılması dikkat çekicidir:

"...Ama revizyonistler ve reformistler hariç. Onlar, yeni bir yol, 'barış içinde toplumsal ilerleme' ve

burjuvazinin gerici zoruyla anlaşarak yeni bir dünya yaratabileceklerini iddia etmektedirler. İddia edebilirler, ancak onların yaratacakları dünya, burjuvazinin çoktan miadını dolduran yoz dünyasıdır. Yine onlar, tekellerle savaşmadan sömürgecilikle dişe diş bir mücadele vermeden, parça parça parlamenter, bakan, müsteşar, genel müdür, general sayısını artırarak- iktidarı burjuvaziden alabileceklerini söylemektedirler. Alabilirler, ama bir şartla; kendileri de burjuvazinin uşakları olmak, burjuvazinin hizmetkarlığını yapmakla…" (age, s. 124)

Manifestoda reformlara yaklaşım ise şu ifadelerle değerlendirilmektedir:

"Emperyalist dönemde reformların belirgin özelliği, halkların tam bağımsızlık yolundan alıkonulmasında bir araç rolünü oynamasıdır. Ulusal kurtuluş hareketleri tam bağımsızlığa yöneldikçe, emperyalizm ve sömürgecilerin, işbirlikçilerini alttan alta harekete geçirebildikleri, bazı reformları danışıklı dönüşle piyasaya sürerek kitleleri pasifize etmeye çalıştıkları, pratiğin günümüzde yüzlerce defa ispatladığı bir gerçektir.

Örneğin Filistin ve Rodezya'da durum böyledir. Ama devrimcilerin reformları ellerinin tersi ile ittikleri de bir gerçektir. Ulusal kurtuluş hareketinde bağımsızlık olgusu dışındaki tüm eğilimler reformisttir. Her reformist eğilim de özünde emperyalizme, sömürgeciliğe ve yerli gericiliğe maddi bağlarla bağlı olanların eğilimidir."(age, s. 61-62)

Manifesto, TC devletini şu ifadelerle değerlendirmektedir:

"Doğuşundan günümüze kadar emperyalizme bağımlı olarak gelişen Türk kapitalizminin bugünkü

> *siyasi biçimlenişi, işbirlikçi tekelci burjuvazi, bürokrat burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin sanayi ve mali alanda en irilerinin -güçleri oranında- ittifakında oluşan burjuva parlamentoculuğuna bir maske yapmak 'liberal' faşist karmalı hükümetler kullanan oligarşik devlettir."*(age, s. 81)

Son olarak A.Öcalan'ın günümüzde Kürt ulusal sorununun "çözümü"nde reddettiği, çözüm yollarına dair ifadeleri ve gerçek çözüm için ileri sürdüğü görüşleri şu şekildedir:

> *"Bu konuda, gerek ezen ulus 'devrimcilerinden' gerekse onlarla farklı nüanslardan ama aynı telden çalan ezilen ulus 'devrimcilerinden' gelen, ulusal mesele konusundaki 'bölgesel özerklik, 'federal birlik', 'dil ve kültür özerkliği' biçimindeki çözüm yolları gericidir ve günümüzde UKKTH'nin biricik doğru yorum tarzı olan 'bağımsız devlet' tezine aykırıdır. Bağımsız devlet, günün şartlarında tek doğru, doğru olduğu için de devrimci bir tez olup, diğer tezler ve çözüm yolları devlet sınırlarına dokunamadığı için reformist, reformist olduğu için de gerici tezlerdir."*(age, s. 128)

VII. PKK'nin Kürt Ulusunda Gerçekleştirdiği Dönüşümler

A) Ulusal Bilinçte Dönüşüm

Kabul etmek gerekir ki, PKK yok sayılan, varlığı inkar edilen, her fırsatta imha saldırılarına maruz kalan, örgütsüz ve iradesi kırılmış bir halkın yeniden ayağa kalkmasını sağladı.

Katliam, kırım, sürgün ve yoğun Türkleştirme saldırıları sonucu, bırakalım Kürtlerin bir ulus olduğunu, varlığının bile silinmeye çalışıldığı bir gerçekliği alt üst etti. En kaba deyimiyle "*Ben Kürdüm ama Türk'üm*'' diyen bir halkın ulusal uyanışını, bilinçlenip ayağa kalkışını ifade etti.

Bırakalım Kürtlerin onurla ve büyük bir heyecanla kimliklerini haykırmalarını, Kürt olmayan bazı kesimlerin bile Kürt olduğunu iddia eder hale geldiği bir gerçeklik yaratıldı. Kürtler önemli oranda örgütlü bir ulusal kimlik kazandı. Yaşamın ve mücadelenin her alanında bir temsiliyet bir irade ve söz sahibi oldular. Görünmezlikten her alanda görünür, canlı, direngen bir yaşam ve mücadele rengi yarattılar. Kürt dili ve kültürü, sanat ve edebiyatı, sinema ve tiyatrosunu dünyaya tanıttılar. Sayısız önemli değerler, eserler yaratıp her kesimin ilgi ve dikkatini üzerlerine çektiler.

Sadece Türkiye Kürdistanı'nda değil özellikle Rojava'da sayısız akademi, eğitim ve kültür merkezi açtılar. Kültürel dönüşümün öncüsü oldular. Başta Kürt toplumu olmak üzere Arap-Çerkez-Türkmen-Süryani-Ermeni-Asuri-Ezidi halkların birlikte-özgürce yaşama, çalışma ve eğitim olanaklarını yarattılar. Kürtlerin her alanda yaratmış olduğu devrimci demokratik sistem, Rojava'da yaşayan her kesim için örnek teşkil etti.

Kürtler dışında Rojava'da yaşayan diğer halklar önemli devrimci değişimler yaşadı. Rojava'yı ortak savunma, koruma bilinci ile örgütlenmeler yaratıldı. Kürt hareketi sayesinde Araplar, Süryaniler, Ermeniler, Asuriler kendi askeri örgütlenmeleri ve meclislerini örgütledi. Toplumsal örgütlenmelerini yarattılar.

Rojava'da yaratılan kazanım ve değişimler sadece bölge halkı üzerinde değil başta Batı Avrupa gençliği ve kadınlar üzerinde olmak üzere önemli bir devrimci etki yarattı.

Enternasyonal dayanışma, sahiplenme ve mücadele bilinci ve eğilimini yeniden maddi bir güce kavuşturdu. Sadece Kürt halkına değil başta bölge halklarına, Türkiyeli ve enternasyonal devrimcilere geniş olanaklar sunuldu.

B) Kadınların Ulusal Mücadeleye Katılımı

Eve hapsedilen, hakları ve özgürlükleri yok sayılan, kimliği, sözü ve eylemi olmayan, görünmeyen Kürt kadınlar, Kürt ulusal mücadelesiyle bu gerçekliği yıkıp, özgür, bilinçli bir Kürt kadın kimliği yarattılar. Her alanda çeşitli kadın örgütlenmeleri yaratıp, hakkını arayan, mücadele eden bir Kürt kadın gerçekliği ortaya çıktı. Sadece Kürt kadınlarını değil ezilen tüm kadınlar üzerinde saygın, kabul edilir, örnek alınacak bir kadın kimliği ve örgütlenmeleri yaratıldı. Askeri-toplumsal-siyasal-

kültürel alanda Kürt kadın örgütlenmeleri yaratıldığı gibi her alanda temsil gücü yüksek kadın öncüler de ortaya çıkarıldı.

PKK'nin bu yaklaşımı, sadece Orta Doğu halkları üzerinde değil enternasyonal alanda da özgürlük arayan kadınlar üzerinde etkili oldu. Birçok enternasyonalist kadın örgütlenmesi, Kürt kadın hareketinden etkilendi. Bulundukları alanlarda öz örgütlenmelerini yaratma adımlarını attılar.

Kürt kadını, tarihinde hiç olmadığı kadar ulusal devrimci bilinç temelinde uyandı. Uyuyan, kimliği yok sayılan, toplum ve aile içinde yeri, sözü ve iradesi olmayan, her türlü feodal-dinsel-erkek baskısı altında nefes almakta zorlanan Kürt kadını, Kürt ulusal özgürlük hareketiyle birlikte bir uyanışın sahibi ve öznesi oldu.

Öncellikle gerilla alanında örgütlenip askeri çalışmalarda yer almaya başlayan Kürt kadını, erkek egemen ideoloji altında oldukça baskılanıp geride tutulmaya ve geri cephelerde görevlendirilmeye çalışıldı. Kürt kadını, gerilla içinde örgütlüydü ancak yeri, sözü, iradesi zayıf, geri plandaydı.

Ancak kadınlar hem gerilla içinde omuz omuza savaştığı yoldaşlarına karşı hem de geleneksel-feodal-gerici ideolojiye ve zihniyete karşı büyük bir mücadele yürütüp sayısız direnişler ortaya koyarak aktif bir özne olmaya başladı ve öz kadın savunma askeri örgütlenmesini yarattı.

Kürt kadınının ilk örgütlenmesi gelişimi ve özneleşerek komutanlaşması, askeri çalışma içinde oldu. Askeri alanda ortaya konulan gelişim ve başarı sonucu toplumsal alanda da yönetsel-kültürel-basın alanlarında benzer bir gelişim çizgisini geliştirip büyüttü. "Jin Jiyan Azadi" şiarı, Kürt kadın realitesinin gelişim dinamizmi oldu.

Kürt kadınının fedai tarzda gelişimi, onu askeri-siyasi-toplumsal-kültürel-sanatsal-basın-yayın-yönetsel alanlarda tartışmasız öncü ve önder haline getirdi. Yukarda da altını çizdiğimiz gibi elbette bu gelişim, hiç kolay olmadı.

VIII. PKK'nin "Ateşkes Süreçleri"nde Kazanımları ve Kaybettikleri

Kürt ulusal özgürlük mücadelesi, kendi gelişimini Türkiye işçi sınıfı ve halkıyla birlikte örgütlemede eksik ve yetersiz kaldı. Temel hak ve özgürlüklerini, Türkiye'nin demokratik mücadelesiyle daha güçlü

birleştirip örgütleyebilseydi, haklı ve meşru mücadelesi, "batı"da karşılık bulsaydı, tıkanma ve "ateşkes-barış" görüşmelerine, bu denli sık başvurmaz ve beklediği sonuçları daha hızlı elde edebilirdi.

Kürt ulusal özgürlük hareketinin ikinci bir tıkanma nedeni gerilla savaşın da düştüğü tekrar ve bu savaşı "batı"ya taşıyamamasıdır. Düşülen her tekrarı, duraklamanın ve süreç içinde gerilemenin adımları olarak okumak gerekir.

Türk ordusunun, tekniğe ve tekniğin kullanımına verdiği ağırlık ve geçici de olsa elde ettiği üstünlük, alan hakimiyetini kazanma sonucu gerillanın serbest hareket alanını daraltarak düşmana darbeler vurma inisiyatifi ve üstünlüğünü kaybetmeye başladığı görülmelidir. Son yıllarda, İnsansız Hava Araçlarını geniş bir alanda, etkili kullanması sonucu yaşanan gerilla kayıplarını, ciddi bir tıkanma nedeni olarak okumak gerekir. Gerilla, Medya Savunma Alanları'nda alanı derinliğine ve genişliğine kullanarak hakimiyeti düşmana kaptırmadı. Ancak aynı başarıyı T.Kürdistanı'nda gösteremedi.

PKK'nin T.Kürdistanı'nda gerilla inisiyatifi ve üstünlüğünün aşınması ve düşmandan aldığı darbeler sonucu moral üstünlüğü ve kitle desteğini adım adım kaybetmeye başlamasını, tıkanmanın bir diğer nedeni olarak okumak gerekir. Düşman, alan ve arazi hakimiyetini artırarak gerillaya vurduğu darbeler sonucu, moral üstünlüğü elde etti. PKK, ateşkes ilan ettiği ve güçlerini geri çektiği yıllarda ve süreçlerde, Türk devleti savaş alanlarına daha fazla hakim olmaya başladı.

Türkiye devrimci hareketinin de ulusal sorunu doğru bir şekilde değerlendirememesi ya da doğru değerlendirmelerini sahaya tatbik edememesi, yanısıra şovenizmin etkileri, hareketin güçsüzlüğü ve dağınıklığı gibi nedenlerle Kürt ulusal özgürlük hareketine yeterli ve gerekli desteği vermemesi, özellikle Orta ve Batı Karadeniz'de devrimci savaşın tutunamaması, toplamda ise savaşı belli ölçüce olsa da "Batı"ya taşıyamaması bu tıkanmanın nedenleri arasında sıralanmalıdır.

a) PKK'de İlk Kırılma

1990 yılların başında modern revizyonist iktidarın iflası ve SSCB'nin yıkılması, dünyada düzen içi tasfiyeci "elveda proletarya'' rüzgarının esmesine yol açtı. Artık devrimler döneminin kapandığı, sözde "demokrasi" sürecinin başladığı yönünde ters bir rüzgar esmeye

başladı. "Sınıflar mücadelesinin bittiği", "tarihin sonunun geldiği" propaganda edildi.

Sosyalizmden geriye dönüş ve uzun süredir sosyalizmi bir maske olarak kullanan ülkelerin birer birer yıkımı sonucu, sosyalizme olan inanç ve devrime duyulan umutta kırılma-güvensizlik ortaya çıktı ve ciddi bir sarsılma yaşandı. Dünyada esen bu düzen içi liberal rüzgar, Latin Amerika'da birçok gerilla örgütünü silahlı mücadele zemininden kopartarak düzen içi parlamenter zemine itti.

Kürt ulusal özgürlük hareketi de esen bu sosyalizm ve devrim karşıtı rüz gardan etkilendi. Sadece "reel sosyalizm" dediği MLM'nin devrimci teorisinden değil aynı zamanda MLM'nin simgelerinden de uzaklaşma adımları attı. Örneğin PKK bayrağındaki orak-çekici çıkarıp yerine sarı bir yıldızla simgeleşen Kürt ulusal renklerini kullanmaya başladı.

Böylelikle PKK, Marksizm Leninizm'le arasına sadece teorik değil biçimsel bir mesafe de koydu. PKK, bu adımlarına bağlı olarak ve siyasal çözüm arayışı ile "bir muhatap bulmak" için çaba içine girdi. Ve 1993 yılından bugüne dek bu çizgiden geri adım atılmadı. Silahlı kurtuluş fikrinden siyasal çözüm fikrine evrilen PKK, bu çizgisini günümüze dek taşıdı. Bu konuda, bu anlamıyla kendi içinde "tutarlı bir 'çizgi'' izledi.

Türk devleti ise -kendinden beklendiği gibi- tüm ateşkes ve barış süreçlerine hile ile yaklaştı. Orta Doğu'daki ve dünyadaki gelişmeler, Türk devletinin Kürt ulusal sorununa yaklaşımdaki taktik ve stratejik yönelimini belirlemede tayin edici bir yerde durdu.

b) 1993 Ateşkesi

Irak Kürdistanı Bölgesel Yönetimi, Türk devletinin yönlendirmesi ve himayesinde birçok kez PKK güçlerine saldırdı. "Kardeş kavgası" olarak da adlandırılan bu saldırılarda, PKK ağır kayıplar aldı. 1992 yılında TC devleti, T.Özal Hükümeti aracılığıyla, Irak Kürdistanı'nda hakim olan KDP ve YNK'yı ikna ederek, PKK'ye yönelik saldırılar başlattı. Yaklaşık bir buçuk ay süren saldırıda karşılıklı kayıplar alındı. Ancak Türk devleti, KDP ve YNK'den umduğunu bulamadı.

Gerillanın direnişi karşısında etkisiz kaldı. PKK, taktik bir geri çekilmeyle güçlerini Zelé ve Türkiye sınırına doğru çekti.

T.Özal Hükümeti, başarısız çıktığı bu savaş nedeniyle başka bir politikayı gündemleştirdi. YNK Başkanı Celal Talabani'yi de devreye

sokarak, PKK'nin ateşkes ilan etmesi için A.Öcalan'ı ikna etmesini istedi. Bu görüşmeler sonuç verdi ve nihayetinde A.Öcalan, 19 Mart 1993'te YNK lideri Celal Talabani'nin de hazır bulunduğu Bekaa'da bir basın toplantısıyla, PKK tarihinin ilk ateşkesini Türkiye ve dünya kamuoyuna açıklamış oldu.

T.Özal, *"Kürtlere bazı haklarının tanınacağını ancak önce silahların susması gerektiğini"* belirtmesine rağmen hiçbir adım atmadı. Buna karşılık PKK, bir kez daha "iyi niyetini" göstererek 15 Nisan 1993'te Bekaa'daki basın toplantısında tek taraflı ateşkesi bir ay daha uzattığını duyurdu. Süreç ilerlemedi ve kısa süre sonra ateşkes kendiliğinden son buldu.

PKK ve kısmen de Türkiye kamuoyunda T.Özal'ın, PKK ile ateşkes yap tığı ve "terörle uzlaştığı" için öldürüldüğü iddiası hala tartışılmaktadır. T.Özal'ın ölümüyle Türkiye'deki dengeler kısmen değişti. Tansu Çiller ve ekibi çok daha karanlık yılların başlayacağı bir sürecin figüranları oldu.

PKK, sadece Türk devletiyle masaya oturmadı. Bölgesel güçlerle de dönem dönem masaya oturarak karşılıklı ateşkes ilan edildi. Türk devleti, PKK'nin Irak Kürdistanı'nda konumlanmasını hiçbir zaman kabul etmedi. Irak Kürdistanı, Türk devleti açısından eylemlerin planlandığı, PKK'nin güçlendiği ve Kürtler içinde kök saldığı bir yer olarak görüldü.

Bu nedenle, ABD ve İngiltere'yi ikna ederek KDP ve YNK üzerinden yeni bir saldırı başlatma hazırlığı içindeyken PKK, 26 Ağustos 1995'te Türk devletinin saldırı hazırlığını boşa çıkarttı. KDP ile bir savaş içinde olan PKK, devam eden savaşı bir ateşkesle sona erdirdi. Ateşkesi, Türk devletine karşı da ilan eden PKK'nin bu çabası da boşa çıktı. 6 Mayıs 1996'da Tansu Çiller emrindeki kontra güçlerin, A.Öcalan'a Suriye'de yaptıkları suikast girişimiyle tek taraflı ateşkes de sona ermiş oldu.

1998'de Necmettin Erbakan başbakandı. N.Erbakan da PKK'nin tek taraflı bir ateşkes ilan etmesi için girişimlerde bulundu. Kendi hükümetinin "istikrarı"nın yolunun Kürtlerin savaştan vazgeçmesi ve düzen içine çekilmesinden geçtiğini biliyordu. Bu amaçla; *"Ateşkes sürecinin geliştirilmesi için bir mekanizmanın yaratılması, Kürt ve Türk kamuoyunun barışa hazırlanması gerektiği önerisi, Türkiye tarafından dolaylı olarak PKK'ye iletilmişti."* PKK, N.Erbakan hükümetinin aktardığı yol haritasına bağlı kalarak 1 Eylül 1998'de tek

taraflı bir ateşkes ilan etti. Ancak bu ateşkesin akıbeti de diğerlerinden farklı olmadı.

c) PKK'deki İkinci Kırılma

PKK lideri A.Öcalan'ın Suriye'de olması, Türk devletini sürekli rahatsız ve tedirgin etti. PKK eylemlerinin, Suriye'den planlandığını öne süren Türk devleti, Orta Doğu'da değişen dengeleri ve lehine doğan fırsatı kullanarak, Suriye'ye savaş açabileceği tehdidinde bulundu. ABD ve diğer Batılı emperyalist güçlerin baskısı ile A.Öcalan'ın Suriye'den sınır dışı edilmesini istediler. A.Öcalan, 9 Ekim 1998'de Suriye'den ayrılmak zorunda kaldı. Yüzünü dağlara değil, "diplomatik görüşmeler" için Batı Avrupa'ya çeviren A.Öcalan, İtalya ve Yunanistan'da kalma şartlarının olmadığı gerekçesiyle Kenya'ya götürüldü ve 15 Şubat 1999'da Kenya'dan kaçırılarak Türkiye'ye teslim edildi. A.Öcalan'ın bir komplo sonucunda TC'ye teslim edilmesinde ABD istihbaratı CIA ve İsrail istihbaratı MOSSAD'ın rolü olduğu ileri sürüldü.

A.Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesinden sonra 6. Kongresi'ni yapan PKK, tek taraflı ilan ettiği ateşkese son verdiğini ve Türk devletine karşı topyekûn bir savaş açtığını ilan etti. PKK, bu kongre sonrası silahlı mücadelede kayda değer bir ilerleme kaydetti. Ülkede ve ülke dışında kitlesel eylemler ve gerilla saldırıları ile Türk devletine büyük darbeler indirdi.

A.Öcalan'ın esir alındığı dönemde TC'de DSP, ANAP ve MHP koalisyon hükümeti iş başındaydı. A.Öcalan'ın TC'ye teslim edilmesinde ABD emperyalizmin belirleyici rol oynadığı, dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'in; "*ABD'nin Apo'yu bize niye teslim ettiğini anlaşmış değiliz*" sözünden de anlaşılabilir. Sonradan ABD, Türk devletine A.Öcalan'ın "idam edilmemesi" şartıyla teslim ettiğini kamuoyuna servis etti.

A.Öcalan, İmralı Hapishanesi'nde tutsaklık koşullarında, 1 Eylül 1999 tarihinde "barış sağlamak" umuduyla dördüncü kez ateşkes ilan etti. A.Öcalan, ateşkes çağrısıyla birlikte gerillanın da ülke sınırları dışına çıkması çağrısında bulundu. PKK, bunun kapsamını biraz daha genişleterek 20 kişilik gerilla grubunun Türkiye'ye gelerek silahlarını bırakması ve teslim olmasını sağladı. Koalisyon hükümeti "böyle kaldığı sürece saldırı yapmayacağını" açıklayarak kamuoyu oluşturma ve PKK'yi stratejik olarak bitirme planı yaptı.

Bu tek taraflı ateşkeslerle aşağıda genişçe yer vereceğimiz 10 Nisan 2002'de PKK'nin kendini feshetme kararı, 2004'te ateşkesin iptali ve 2010'daki "Kürt açılımı" sürecine ve bugüne kadar gelindi.

d) "Demokratik Toplum" Çağrısı Yeni Değil

A.Öcalan'ın 27 Şubat 2025 tarihinde yazılı olarak yaptığı "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı"nda dile getirdiği görüşler, ilk kez dile getirdiği görüşler değildir. A.Öcalan, 27 Şubat 2025 yaptığı çağrıda dile getirdikleri tüm görüşlerin, 1999 yılından 2025 yılına kadar sistemli olarak savunduğu ve sentezlediği görüşlerinin -kimi nüanslarla- bir özeti niteliğinde olduğu ifade edilebilir.

Nitekim PKK, 7. Olağanüstü Kongresi'nde de TC devletiyle, "Demokratik Barış Projesi" adını verdiği bir yönelimle, barış çağrısı yapmış, TC ile diyalog arayışlarını sürdürmüştür. PKK'nin barış arayışına ve uzlaşma çizgisine dair şu ifadeler yeterlidir:

> *"Nitekim PKK 7. Olağanüstü Kongresinde karar altına alınan 'Demokratik Barış Projesi' gereği çeşitli tarihlerde barış çağrıları ve diyalog arayışını sürdürdü, projeler sundu. Bu projeler; 20 Ocak 2000'de Barış Projesi, 4 Kasım 2000'de Demokrasi ve Barış için Acil Eylem Planı, 19 Haziran 2001'de yeni bir savaşın gündemleşmemesi ve çözüm sürecinin gelişmesi için acil talepler bildirisi, 22 Kasım 2002'de Acil Çözüm Bildirgesi ve 2000'in başında ve 2002'nin sonunda olmak üzere iki defa Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı, Başbakan, Genel Kurmay Başkanı ve tüm siyasal partilere Kürt sorununun çözümü konusunda düşünceleri ortaya koyan mektuplar gönderdi."* (Amed Dicle, PKK'nin Barış Diyalektiği, Demokratik Modernite, 10 Haziran 2013, demokratikmodernite.org)

Dolayısıyla PKK, ilk kez barış ve uzlaşma çağrısı yapmamaktadır. Farklı olan, TC devletinin, özellikle Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler nedeniyle, A.Öcalan'ın çağrısına yanıt vermesi, kendi çıkarları doğrultusunda bir süreç işletmiş olmasıdır.

Öte yandan tıpkı barış ve uzlaşma çabalarında olduğu gibi PKK ilk kez kendini feshetmemiştir. Daha önce de PKK'nin kendini feshettiğini, başka örgütlenmelere gittiğini ifade etmek gerekir.

e) PKK'nin Kendini Feshetme Süreçleri

3 Kasım 2002 tarihinde Türkiye'de yapılan erken genel seçimde AKP, halkın 57. Ecevit Hükümeti'nin ekonomik krize, yasaklara, yolsuzluklara karşı tepkisi nedeniyle oyların önemli bir kısmını -Kürt oylarını da- alarak hükümet kurma hakkını elde etti.

Oyların yüzde 34.3'ünü alarak, 363 milletvekilliği kazanmasıyla tek başına hükümet kurma hakkını elde etti. "3Y" olarak bilinen ve AKP'nin seçim vaatleri içinde yer alan "Yasaklara, Yolsuzluklara ve Yoksulluğa" son verme propagandası içinde, Kürt sorununun "demokratik yollardan" çözüme kavuşturulacağı algısı da yaratıldı. AKP, bu algıyla, Kürt oylarını da alarak en az üç genel seçim kazandı.

AKP'nin hükümete gelmesinin hemen öncesinde A.Öcalan'ın 2002 yılında yaptığı çağrıyla PKK, 4-10 Nisan 2002'de 8. Kongresi'nde kendisini feshederek yerine 2 Nisan 2003 tarihinde Kongreya Azadî û Demokrasiya Kurdistanê-Kürdistan Demokratik Özgürlük Kongresi'ni (KADEK) kurduğunu ilan etti. (Cihan Bilgin, "Tarihin seyrini değiştiren 45 yıllık mücadele", ANHA, 27 Kasım 2023, hawarnews.com/tr)

KADEK, daha barışçıl bir mücadele yürüterek Kürt ulusal sorununun çözüme kavuşacağını kendi programına aldı. KADEK, 2003 yılında kabul ettiği bu barışçıl yolu, "üç aşamalı bir yol haritası" olarak belirledi. Bu yol haritasının birinci aşamasını, tek taraflı ateşkesi çift taraflı ateşkese dönüştürmek; ikinci aşamasını, Kürtlerin resmi olarak tanınması ve üçüncü aşamasını ise A.Öcalan'ın özgürlüğüne kavuşturulması olarak belirlendi. KADEK'in ilan ettiği bu üç aşamalı "barış" planı, hayata geçmedi.

PKK'nin 8. Kongresi'nde kendini feshetmesi ve KADEK'i kurması şu değerlendirmelerle gerekçelendirilmektedir:

> *"KADEK oluşumu, Apocu hareketin gelişim tarihinde yeni bir kimlik oluşturma, yeniden adlandırmayı ifade ediyor. Bu sadece bir isim değişikliği de değildi, gerçekten PKK adıyla Kürdistan'da yürütülen mücadelenin ortaya çıkardığı*

büyük gelişmeler üzerinde yine uluslararası ve bölge düzeyinde yeniden bir örgütlenmeyi ifade ediyordu.

KADEK her bakımdan PKK'den farklı değişiklikler arzeden yeni bir örgütlenme oldu. Tabii her şey değişmedi, birçok bakımdan hareketin özü korundu, geliştirildi, derinleştirildi, ama birçok yönüyle PKK ile kıyaslanmayacak yeni yaklaşımlar ortaya çıkarıldı.

(...)

KADEK tarafından, tıkanmış olan birçok düşünce bırakıldı, yeni düşünce sistemi geliştirildi, yani ciddi bir ideolojik yenilenme ortaya çıkartıldı. KADEK yeni bir programı ifade ediyor. PKK, Kuzey Kürdistan için oluşmuş bir programa sahipti. Türkiye'yi ve Kürdistan'ın diğer parçalarını stratejik müttefik olarak görüyordu; KADEK ise Ortadoğu demokratik devrimini ve değişimini öngörüyor. Ortadoğu'da demokratik değişimi, özgürlüksel gelişmeyi esas alıyor.

Bu anlamda Kürdistan'da değişimin, gelişimin, Kürt sorununun demokratik çözümünün yolu olarak Ortadoğu'nun demokratik değişimini ve demokratik birlik içerisinde olmasını öngördü. Bunu gerçekleştirmek üzere bir siyasi programa ulaştı. Stratejik değişimi geliştirdi, güçler dengesinde, ilişkisinde, öncülükte, ittifaklarda değişiklik yarattı. Temel mücadele biçiminde değişimi öngörüyor.

PKK silahlı mücadele çizgisi üzerinde oluşan bir örgütken, KADEK demokratik serhildan üzerinde oluşan, demokratik siyasal mücadele üzerinde şekillenen bir mücadele oluyor. Temel mücadele biçimini bu bakımdan değiştirdi. Örgüt yapılanması da değişiyor.

Birçok örgüt yeni stratejiyi hayata geçirecek şekilde değişik alanlarda, alanların koşullarına göre örgütleniyor." (PKK 8. Kongresi, Aralık 2022, Serxwebun, s. 4)

PKK, 1999'dan sonra geliştirdiği "barış" stratejine uygun araçları devreye sokarken, başvurduğu taktiklerden biri de çeşitli örgütler kurarak süreci devam ettirmesi oldu.

Ancak burada sorunu, örgüt feshedip yenisini kurmak değil, devletin soruna yaklaşımı ve Kürt sorununu "çözmek" istememesindeki yaklaşımda aramak gerekir.

Türk devleti, PKK'nin "barış" çağrısını bir zayıflık olarak görerek saldırılarını artırdı. KADEK, bu nedenle yol haritasına "*eğer Türk devleti bu yol haritasını kabul etmezse savaş gelişir*" uyarısını ekledi. PKK'nin bu öngörüsü gerçekleşti ve Türk devleti saldırılarına hız verdi. Nihayetinde "*Halk Savunma Güçleri (HPG) 1 Haziran 2004'te toplanarak, tek taraflı ateşkesi bitirdiğini ve misilleme hakkını kullanacağını ilan etti. Ve Böylece 1 Eylül 1999'daki ateşkes, fiilen ortadan kalktı."* (Gülistan Cihan, Ateşkes süreçleri ve sonuçları-VIII, Behdinan, 3 Nisan 2025, anf-news.com)

PKK, KADEK'in kurulmasından sonra fazla ilerlemeyince, sorunu örgüt isimlerinde görmüş olacak ki, yeni bir "barış" hamlesi olarak bu sefer Koma Komalên Kurdistan (KKK), yapılanmasını devre soktu:

> *"Koma Komalên Kurdistan (KKK), 10 maddeden oluşan yeni bir barış projesi sundu. KKK, en makul ve çözüme yakın olarak ifadelendirdikleri 6 madde ile ateşkes kararının gerekçelerini de ortaya koydu."* (Gülistan Cihan, Ateşkes süreçleri ve sonuçları-VIII, Behdinan, 3 Nisan 2025, anf-news.com)

KKK'nın temel çıkışı karşılıklı ateşkes, örgütlenme önündeki engellerin kaldırılması ve A.Öcalan üzerindeki tecridin kaldırılmasını içeren talepler ileri sürdü. KADEK, adını 2004 yılında Kürdistan Halk Kongresi (KONGRA-GEL) olarak değiştirdiğini ilan etti. Buna bağlı olarak da 2005 yılında Koma Civakên Kurdistanê'yi (KCK: Kürdistan Topluluklar Birliği) kurdu.

PKK, II. Olağanüstü Kongresi olarak da bilinen bu kongrede bu süreç şöyle anlatılmaktadır:

> *"Başkan Apo'nun talimatı ve perspektifleri temelinde kapsamlı bir hazırlık tartışmasının ardından*

II. Olağanüstü KONGRA GEL Genel Kurul Toplantısı 16-26 Mayıs tarihleri arasında 278 Delege ve 200'e yakın dinleyicinin katılımıyla, Avrupa ve Medya Savunma Alanı'nda paralel sürdürülen toplantılar biçiminde gerçekleştirildi. (...)

Halkta ve kadro yapımızda ciddi endişe ve tartışmalara yol açan bu sorunların kendisine yansımasıyla birlikte Önderlik, soruna müdahalede bulunmuş; sağ teslimiyetçi ve sol intihar çizgisi olarak tanımladığı taraflaşmada yeralan arkadaşlara birlik çağrısı yapmış, oluşturulan PKK'yi Yeniden İnşa Komitesi'ni sürece müdahale etmek ve toparlanmayı sağlamakla görevlendirmiştir. (...)

Yeni stratejimizin temel taktiği demokratik serhildan olarak belirlenmiş, serhildanın geliştirilmesine ilişkin birçok toplantı ve konferansta karar alınmış olmasına rağmen, bunun pratikleşmesi çok zayıf kalmış, örgütlülüğü yaratılamamıştır.

Yeni paradigmanın öngördüğü devlet olmayan demokrasi, halkın örgütlü ve eylemli duruşunun ifadesidir. Demokratikleşme halkın hak arama bilinci, bunun için örgütlenmesi ve eyleme geçmesidir.

Eylemlerin böyle bir rolü olmasına rağmen bunun örgütlülüğü yaratılamamıştır. Serhildana dönük yetersiz ve dar yaklaşımlar örgütü ve halkı temel taktikten ve mücadeleden yoksun bırakmıştır. Belli günlerle sınırlı eyleme kalkmalar ve gençliğin geliştirdiği gece eylemliliklerinin dışında ciddi bir eylem geliştirilememiş; geliştirilen kimi eylemlilikler ise süreklileştirilememiş, eylem zenginliğine ulaşılamamıştır.

Bunun temelinde halkın ulusal demokratik taleplerinin yanısıra, sosyal ve ekonomik sorunlarına dönük eğitim, örgütlenme ve çözüm arayışına yönelik bir çalışmanın olmaması ve savaşla kazanılmış

kitlelerle sınırlı kalınması, eylemlerin hem nicelik hem nitelikçe zayıf kalmasını beraberinde getirmiştir.

Böylece son yıllarda kitlesel eylemlilik kampanyalar biçiminde geliştirilmiş, bunlarla belli bir canlılık ve kitle hareketlenmesi yaratılsa da demokratik çözümü yaratmada yetersiz kalınmıştır." (II. Olağanüstü KONGRA-GEL Kongresi, 4 Haziran 2004, Serxwebun, s. 6-7)

PKK, 2. Olağanüstü Kongra-Gel Kongresi'nden, 13 Nisan 2009 yılında ateşkes ilan ettiği süreye kadar 100'ün üzerinde silahlı eylem gerçekleştirerek Türk devletine büyük darbeler vurdu. Türk devleti o güne kadar "bitirdik, üç beş eylemci kaldı" diyerek propaganda yaparken, PKK, eylem üzerine eylem yaparak bu propagandayı tersine çevirdi. Kitlelerin büyük bir destek verdiği ulusal mücadelede, gelişen gerilla ve halk eylemleri dalgası, bir kez daha A.Öcalan'ın ateşkes çağrısıyla kırıldı.

Bu ateşkes sürecinin kırılma noktası, devletin hiçbir adım atmamasına rağmen A.Öcalan'ın ateşkeste ısrar etmesi oldu. A.Öcalan, devlete güvence olarak ''üç barış grubu"nun silahlarıyla gelip teslim olmasını sağladı. Batı Avrupa'dan gelen "barış grubu", TC devleti tarafından engellendi. Kandil ve Maxmûr'dan gelen 34 kişilik "barış grubu"na davalar açıldı, bazıları tutuklandı. Gruptan bazıları ise Türkiye'de kalma şartlarının olmadığını görerek Kandil ve Maxmûr'a geri gitti.

A.Öcalan, ateşkes stratejisinden hiçbir zaman vazgeçmedi. Israrlı oldu ve her fırsatta bunu yineledi. Örgüt iradesinin bu ateşkeslere nasıl yaklaştığı, halkın genel yaklaşımının dikkate alınıp alınmadığı dönem dönem tartışma konusu olsa da A.Öcalan'ın verdiği kararlar, "önderliğin iradesi" olarak kabul görerek hayata geçirildi.

A.Öcalan, devletin yaklaşımlarındaki oyalamacı tavrı görmüş olacak ki, 31 Mayıs 2010'da artık "devreden çıktığını" açıkladı. "AKP'nin kendilerini oyaladığını, tüm girişimlere karşılık vermediğini ileri sürerek" artık "sorumluluk" almayacağını açıkladı.

"KCK, 1 Haziran 2010'da yaptığı açıklamada Önderliklerinin ve kendilerinin barış ve demokratik bir

> *çözüm için attıkları bütün adımların, AKP tarafından boşa çıkarıldığını, bunun için de 13 Nisan 2009'da tek taraflı olarak ilan ettikleri eylemsizlik kararını sonlandırdıklarını duyurdu. Böylelikle güçlerini aktif savunma pozisyonuna geçirdiklerini ilan etti."* (Gülistan Cihan, Ateşkes süreçleri ve sonuçları-VIII, Behdinan, 3 Nisan 2025, anf-news.com)

Ateşkesin sona ermesiyle gerilla yeniden saldırıya geçti. Büyük çatışmalar yaşandı. Türk devleti, adeta şaşkınlık içinde savaşı sürdürmeye çalıştı. Ateşkes süreçlerini, PKK'nin zayıflığı ve bitmişliği tezi üzerinden değerlendirmesi, faşizmin zayıf halkasıydı. PKK, ateşkes ilan ettiği süreçleri bir toparlanma ve çeşitli alanlara daha güçlü bir konumlanma olarak değerlendirdi. PKK'nin taktik yanlışlığı ise devlete fazlaca güvenmesiydi. Savaşan gücün tekrar tekrar tek taraflı bir "ateşkes" ilan etmesinin anlamsızlığını fazla önemsemedi. Bugün de olduğu gibi, bu yanlışlığı "savaşa da barışa da hazırız" diyerek açıklamaya çalışa da bunun böyle olmadığı birçok kez anlaşıldı.

Bu yanılgı, 2010'da ilan edilen sekizinci ateşkes döneminde yeniden yaşandı. Bir yanda gerillanın Türk devletine vurduğu darbelerle şaşkına dönen Türk devleti gerçeği varken, tam da böylesi süreçte bazı STÖ'ler, BDP ve DTK'nın çağrısı üzerine PKK, 40 günlük ateşkes ilan ettiğini duyurdu. Ateşkese A.Öcalan'ın karar verdiği biliniyor. KCK, bu ateşkesi şöyle açıkladı:

> *"Önderliğimiz duruşunun barış çizgisinde olduğunu, çözüm için samimi ve ciddi bir yaklaşımın gelişmesi halinde devreye girip rolünü oynayabileceğini kamuoyuna duyurmuştu. Diyalog ortamının bir sonucu olarak Önder Apo, bir kez daha çatışma sürecinin geri dönülemez bir noktaya varmadan taraflara çağrıda bulunmuştur. Bu amaçla hareketimizin yönetimine bir mesaj göndermiştir.''* (Gülistan Cihan, Ateşkes süreçleri ve sonuçları-VIII, Behdinan, 3 Nisan 2025, anfnews.com)

Bu çağrıya uyan KCK, tek taraflı ateşkes ilan etmiş ancak beklediğini bulamamıştır.

AKP, 2010'da anayasa değişikliğini içeren bazı maddelerin değiştirilmesi için referanduma başvurdu ve "yetmez ama evet" diyenlerin de desteğiyle referandumu kazandı. Ardından 2011 yılında yerel seçimlerde kazandığı başarıyla iktidarını sağlamlaştırarak saldırılarını artırdı. İktidar, Kürt ulusal mücadelesini devre dışı bırakmak için A.Öcalan'la görüşmelere başladı. Devletle A.Öcalan arasında başlayan görüşmeler sonuç vermiş ve A.Öcalan bir kez daha ateşkes ilan edilmesi için 2013 Newroz'una bir mesaj göndererek 2015 yılına kadar sürecek süreci başlatmıştır.

Bu süreçte PKK ile TC arasında Norveç'in başkenti Oslo'da süren görüşmeler kamuoyuna yansıtılmadan devam etti. Türk devleti, bu görüşmelerde samimi olmadığını sadece zaman kazanmak için görüşmeleri devam ettirdiğini Dolmabahçe'de kurulan "barış masasını" devirerek göstermiştir.

AKP, 30 Ekim 2014'te gerçekleştirdiği MGK toplantısında, ''topyekûn çökertme planı'' uygulama kararı aldı. Bu kararın alınmasında Rojava'da gerçekleştirilen devrimin etkisi büyüktür. DAİŞ'le işbirliği içinde Rojava devrimini ezeceğini planlayan AKP iktidarı, "barış ve ateşkes'' sürecini böylece bitirerek saldırıya geçti.

> *"Erdoğan, 2015'teki Newroz'dan sonra 'Ne Dolmabahçe Mutabakatı ne İmralı görüşmeleri, hiçbir şey yoktur' diyerek savaş sinyallerini vermişti. 7 Haziran seçimi öncesi Çukurova, Amed ve Karadeniz'de HDP mitinglerine, binalarına ve kortejlerine saldırılar oldu. 20 Temmuz'da Suruç Katliamı yaşandı. Bu katliamların sorumlusu ise AKP idi. Bakur'da seçimlerin kazanılması ve Rojava'da DAİŞ'in yenilmesi Türk devletini harekete geçirdi. Böylece 24 Temmuz 2015'te diyalog sürecini bitiren AKP hükümeti, savaş başlattı. Daha sonra PKK, 10 Ekim 2015'te, 1 Kasım seçimleri rahat ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilsin diye eylemsizlik kararı aldı, ancak Türk devleti bu eylemsizlik sürecine de saldırılarla yanıt verdi."* (Gülistan Cihan, Ateşkes süreçleri ve sonuçları-VIII, Behdinan, 3 Nisan 2025, anf-news.com)

PKK'nin 1993'ten bu yana ortaya koyduğu hiçbir "barış" hamlesi, başarıya ulaşmadı. Kürt ulusal hareketinin gerilla mücadelesi, kitle hareketleri, ayaklanma ve sivil itaatsizlik eylemleri geliştikçe ateşkes süreçleri hep bir dalga kıran görevi görmüştür.

Türk devleti tüm ateşkes sürelerini kendi açığını, yetmezliğini gidermenin aracı olarak kullanmıştır. Her döneminde Kürtlerin oyunu almak için çeşitli manevralara başvuran AKP iktidarının seçimleri kazandıkça yaptığı ilk iş, Kürtlere saldırmak olmuştur. Ayrıca seçilmiş belediye başkanlarını görevden alarak, demokratik alanda operasyonlar yaparak binlerce insanı gözaltına almış, tutuklamıştır.

f) Kırılmanın Diğer Adımı: İmralı Mahkemesi

31 Mayıs 1999'da İmralı'da başlayan ve "asrın davası" olarak propaganda edilen A.Öcalan'ın yargılanmasını, dünya kamuoyu büyük bir merakla beklemişti. Bu davanın, son yüzyılın en büyük politik davalarından biri olduğu doğrudur. İmralı duruşmasının, Kürt ulusu açısından daha da büyük bir önemi vardır. Çünkü "29. Kürt İsyanı"nın bu davayla birlikte nasıl bir seyir izleyeceğinin ipuçları ortaya çıkacaktı.

A.Öcalan'ın mahkeme sürecindeki tavrı ve açıklamaları, onun daha sonradan savunacağı, çeşitli dönemlerde kamuoyuna yönelik yaptığı açıklamalarla ve hatta 27 Şubat 2025 tarihinde yaptığı çağrıyla örtüşecektir. Bu açıdan A.Öcalan, kendi cephesinden tutarlı bir çizgi izlemiş, TC devletiyle "müzakere" ve "barış" koşullarını zorlamıştır. A.Öcalan savunmasında, TC devletinin Kürt sorununu "çözmesi"yle bölgesinde lider ülke olacağını savunmuştur. Bu amaçla, TC'ye iç barışın sağlanması önerisi götürmüştür. Şu ifadeler A.Öcalan'ın İmralı Davası'ndaki savunmalarında geçmektedir:

> *"Cumhuriyet tarihinin bu en zor sorunu çözümlendiğinde, Türkiye'nin iç barışında aldığı güçle bölgede lider bir ülke olarak hamle gücüne kavuşacağı kesindir. Ortadoğu'da liderlik dönemi Orta Asya'dan Balkanlar ve Kafkaslar'a kadar etkili olma anlamına gelecektir. Demokratik sistemin çözüm gücü, başta barış olmak üzere, birçok çelişki ve sorun olan bu bölgelere haklı bir müdahale ve desteğin verilmesi ve istenmesine de yol açacaktır. Bu, aynı zamanda*

gelişmiş ekonomi ve kültürel gelişmenin de taşırılarak zenginleşmeye yol açacaktır. Türkiye iki binli yıllara bu perspektifle girmektedir. Kürt sorunu ayak bağı idi." (Abdullah Öcalan, 1999 Savunması'ndan Aktaran Sibel Özbudun-Temel Demirer, "Yeni" -Olmayan- "Paradigma"nın Soru(N)ları)

İmralı duruşmaları sadece Kürtler ve devrimci kamuoyu açısından değil, faşist TC devleti açısından da önemliydi. Her şeyden önce TC, yıllardır beklediği bir anı yakalamış ve kendince "isyanın ele başını" ele geçirmişti. Şeyh Sait ve Seyit Rıza önderliğindeki Kürt isyanlarında olduğu gibi A.Öcalan şahsında da bir Kürt isyanının bitirilmesi hedefleniyordu.

TC sadece bununla da yetinmek istemiyordu. Yıllardır her yönüyle ipliği pazara çıkan işkence, katliam ve kayıplarla gündemden düşmeyen bir ülke olarak, bu imajını İmralı yargılamasıyla temizlemeyi planlanmıştı. Mahkemenin gayet "demokratik" olacağı izlenimiyle, A.Öcalan'ın "tüm isteklerinin yerine getirildiği, her gün doktor kontrolünden geçtiği" hatta "yemeklerine bile dikkat edildiği" propagandasıyla dünya kamuoyunu aldatmak isteyen TC, bunu hiçbir zaman başaramadı.

TC, İmralı davasıyla esas olarak "güçlü" olduğunun, "kendisiyle baş et menin mümkün olmadığı"nın ve" yıkılamayacağı"nın mesajını kitlelere vermek istemişti. Bunun için de İmralı'da güç gösterisi yapmıştı.

A.Öcalan "Uzlaşma" Yolunu Seçti

A.Öcalan duruşmalarda, Kürt yurtsever kamuoyu ve devrimci ve demokrat çevreler tarafından beklenen politik tavrı ortaya koymadı ve İmralı davasında TC devletiyle uzlaşmacı bir tavır takınarak, 1990'larda dile getirdiği görüşlerini tekrar etti. TC devletine karşı bu uzlaşmacı tavrına yönelik eleştirileri ise "kaba direnişçilik" olarak değerlendirdi. İmralı mahkemesine sunduğu savunma metninden hareketle kitaplaştırılan, "Bir Halkı Savunmak" metninde tavrını şu ifadelerle tanımlıyordu; *"Kaba bir direnişçilik kadar, alçakça kendini koyuveriş bizzat direndiğim tavırlar oldu."* (A.Öcalan, Bir Halkı Savunmak, Çetin Yayınları, 2004, s. 7) A.Öcalan bu sözlerle "kaba bir direnişçilik" olarak tanımladığı faşizme karşı direnme tavrını mahkum

ederken, bu tavrın gerekçesi olarak böyle bir tarzın (kaba direnişçiliğin) katledilmekle sonuçlanacağını, bunun ise "Türk-Kürt ilişkilerine" bir katkısı olmayacağını savunmaktadır:

> *"Tam bu noktada benim teslim edilmemle kaba bir direnişçilik temelinde ölümüm sonrasında, Türk-Kürt ilişkilerinde toptan yıkılış sürecine girilmesi beklenmişti. Kürt hareketinin tüm ipleri bir elde toplanacaktı."* (A.Öcalan, age, s. 495)

Sorun artık Abdullah Öcalan tavrı olmaktan çıkmış ve genel olarak PKK sorunu haline gelmişti. PKK ise başından itibaren A.Öcalan'ın söylediklerini desteklemiş ve altını doldurmuştur. Eğer A.Öcalan'ın tavrı desteklenmemiş olsaydı, gelişmeyi ve ortaya konan tavrı sadece A.Öcalan'ın tavrı olarak değerlendirmek doğru olurdu. Ancak sorun bu çerçeveden çıkmış ve PKK'nin tavrı haline bürünmüştü.

Nitekim PKK Başkanlık Konseyi 11 Haziran 1999'da yaptığı açıklamada;

> *"Genel Başkan A.Öcalan yoldaş, İmralı mahkemesinde Türkiye için oldukça kapsamlı bir Demokratik Cumhuriyet projesi sunmuş, bu temelde Kürt toplumunun özgürleştirilmesinin ve Kürt sorununun çözümünün doğru yolunu göstermiştir. Demokratik Cumhuriyet ve Kürt sorununun barış ve kardeşlik temelinde çözümü, Türkiye'nin yaşadığı gelişmeleri karşılayacak, toplumsal barışı ve halkların kardeşliğini yaratacak, 21. yüzyıla Türkiye'nin ve Kürtlerin güçlü bir birlik içinde girişimini sağlayacak yegane yoldur. Bu çözüm Türk ve Kürt halklarının çıkarına olduğu gibi, savaş rantından çıkar sağlayanlar dışında, bölgede ve dünyada da herkesin çıkarınadır..."* ifadelerini kullanacaktı. (Özgür Politika, 11 Haziran 1999)

A.Öcalan'ın "Özür Dilemesi" Hataydı

Devrimci kamuoyunu bir anda şok eden ilk tavır, A.Öcalan'ın "şehit aileleri"nden özür dilemesi olmuştu. Bu aynı zamanda politik uzlaşmanın en önemli adımıydı. Özür dilemesi gereken devlet iken, A.Öcalan'ın asker ailelerinden özür dilemesi PKK'nin yaptıklarının "yanlışlığı" anlamı taşıyordu. Birçok kesim ve PKK, "bu tavırda politik taktik vardı" demiş ancak bunun böyle olmadığı, sonraki ateşkes dönemlerinde fazlasıyla anlaşılmıştı.

100 yıldır yapmadığı kalmayan, Kürtleri en küçük bir hak aramada dahi ezen, katleden, sürgüne gönderen ve son 50 yıldır da görülmemiş bir vahşetle Kürt ulusunu yok etmek isteyen, binlerce Kürdü dağda, sokakta, evinde katleden, iş insanından, aydınına kadar ölüm listeleri çıkaran TC'nin yaptıklarının hesabının sorulması gerekirken ve TC'nin Kürt ulusundan özür dilemesi gerekirken; A.Öcalan'ın "şehit aileleri"nden özür dilemesi, TC'ye rahat bir nefes aldırmıştı. Ve bu tavır, faşist ve gerici çevrelerde Türk milliyetçiliğinin körüklenmesine, MHP'li faşistlerin hareket sahalarını daha da genişlemesine zemin hazırlamıştı.

İmralı duruşmaları sırasında TC'ye nefes aldıran bir başka tavır da A.Öcalan'ın işkence görmediğine ilişkin açıklamasıydı. Ancak bir komployla Türkiye'ye getirilen A.Öcalan'ın gözlerinin bağlanması, iğneyle bayıltılmasının yanında tecrit edilmesi birer işkence yöntemiydi.

A.Öcalan, "Çözüm"ü Emperyalistlerde Aradı

Kürt sorununda PKK'nin batılı ve özellikle ABD emperyalizminin devreye girmesini istediği öteden beri biliniyordu. A.Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesinden önceki süreçte, 1993'teki ateşkes öncesi ve sonrasında çeşitli ülke başkanlarına yazdığı mektuplarda dile getirdiği görüşlerinde, bu ülkelerin Türkiye üzerinde baskı oluşturarak bir "çözüm" yolunun bulunmasını istiyordu. Nitekim aynı görüşleri bir kez daha kamuoyuna duyurarak "çözüm"de emperyalistlerin rol alması gerektiğini duruşmada dile getirdi. İmralı'daki ilk duruşmada kendisine düzenlenen komplodan bahsederken ABD'den söz etmemesi ve batı emperyalizmine değinmemesi politik bir mesaj içeriyordu. Halbuki komplonun başını ABD'nin çektiğini artık bilmeyen yoktu. Buna rağmen A.Öcalan, "uzlaşma" önerisinin hayata geçmesi için başta ABD ol mak üzere batı emperyalistlerinde "çözüm" aradı.

A.Öcalan'ın bu tavrı, PKK Başkanlık Konseyi tarafından da onaylanarak PKK'nin resmi görüşü haline getirildi. PKK Başkanlık Konseyi yaptığı açıklamada *"özellikle başta ABD olmak üzere Türkiye üzerindeki etkili olabilecek tüm güçleri bu kritik süreçte etkinliklerini kullanmaya çağırıyoruz"* diyerek, emperyalistlere "rol"lerini oynamaları çağrısında bulunuldu. (Özgür Politika, 11 Haziran 1999)

A.Öcalan, Kemalizm'i Kutsadı

Duruşmalarda A.Öcalan, TC devletiyle uzlaşma çabasının ürünü olarak, faşizmin kurucu ideolojisi Kemalizm'e yönelik cepheden bir tavır içinde olmamıştır. Hatta savunmalarında, "*Atatürk milliyetçiliğine inanıyorum*" ifadelerini kullanmış ve böylelikle yıllardır PKK'nin, Türkiye devrimci hareketinin Kemalizm'den etkilendiği, Kemalizm'e karşı duruşun önemli ve belirleyici olduğunu savunusunu deyim yerindeyse "boşa" düşürmüştür.

A.Öcalan'ın TV'lerdeki konuşmalarında ve hatta İmralı savunmalarında formüle ettiği görüşlerinin esasında "Milli Mücadele" dönemi, "Misak-ı Milli" ve Kemalist süreç olumlanmanmış ve olumsuz bir eleştiri getirilmekten özenle kaçınılmıştır.

A.Öcalan'ın İmralı davasında "Atatürk milliyetçiliğini" kabul etmesi, politik uzlaşmanın en uçtaki ifadesiydi.

A.Öcalan, Ulus Devleti Reddetti

A.Öcalan İmralı duruşmalarında "ulus devlet kurulmasından vazgeçtiğini", bunun yerine Türkiye'nin "dil özgürlüğü, kültür özgürlüğü"nden birçok şey kazanacağını dile getirdi. "Bir Halkı Savunmak" isimli çalışmasında; "*devletsiz bir topluma dayanan siyasi paradigma*" olarak tanımladığı demokratik konfederalizm çizgisini ileri sürdü. Bu kitapta bu çizgisini şu ifadelerle formüle ediyordu:

> *"Dolayısıyla devlet odaklı olmayan, ama kör kaosu da asla uzun süreli yaşam olarak kabul etmeyen gerçekçi bir 'demokratik ve barışçıl yöntemlerle' çözüm tarzı hayatidir…. İmralı yargılanma sürecini çok elverişsiz koşullarda da olsa bir demokratik barış arayışı ve çağrısı olarak değerlendirmemi doğru buluyorum. Bu aşamanın niteliksel bir dönüşüm değeri vardı. Hiyerarşik ve devletçi toplum arayışlarını ilkesel*

olarak terk etme gereğinin hem bilinç hem de çabada yoğunlaştığı bir süreçti."

Gelinen aşamada 27 Şubat 2025 tarihinde kamuoyuna deklare ettiği görüşlerinde, mahkemede savunduğu "dil özgürlüğü, kültür özgürlüğü"nden de vazgeçtiği anlaşılmaktadır. 27 Şubat çağrısında ifade ettiği, *"kültüralist çözümler, tarihsel toplum sosyolojisine cevap olamamaktadır"* yaklaşımında da görüleceği üzere, TC devletiyle "uzlaşma" ve "barış" çizgisinde, bir taviz daha verilmiştir.

IX. Kürt Ulusal Sorununda "Yeni Süreç"

"Yeni süreç" derken, altını çizmeye çalıştığımız çerçeve; faşist MHP lideri Devlet Bahçeli'nin girişimiyle başlayan, A.Öcalan'ın 27 Şubat çağrısıyla süren, PKK'nin kendisini feshetmesi ve silahlı mücadeleye son vermesini içeren dönemdir.

Kuşkusuz bu dönemi ne daha önce yaşanan süreçlerden ne de gerçek manada ulusal sorunların çözümünü içeren teorik perspektiften-tarihi tecrübeden soyutlayarak ele alabiliriz. Bilakis güncel tüm gelişmeleri, bilimsel bir yöntemle tarihi bir perspektif ışığından ele almaya çalışacağız.

Güncel bağlamda Kürt sorunu derken, bir bütün olarak Orta Doğu'yu içine alan, emperyalistlerin Orta Doğu'ya ilişkin politikalarda kendine yer bulan kapsamlı bir sorundan söz ediyoruz. Bu kapsamlı sorunun yaratıcıları, emperyalistler ve bölgedeki kimi gerici-faşist devletlerdir. Kürdistan coğrafyasını dört parçaya bölen, Kürt ulusuna karşı imha ve inkâr politikalarını sürdüren bu faşist devletler, bırakalım Kürt ulusunun "Özgürce Ayrılma Hakkı"na saygı göstermeyi, Kürtlerin en "sıradan" demokratik istemini, bu uğurda yürütülen mücadeleyi "bölücü-yıkıcı" faaliyet olarak görmekte ve propaganda etmektedirler. Kürt ulusunun, bir ulus olmaktan kaynaklı herhangi bir hak talebine (bağımsızlık, idari özerklik, kültürel özerklik, ademi merkeziyetçilik, ana dil vb.) karşı hemen tekçilik silahına sarılmaları, bu ırkçı-şoven anlayışın ürünüdür.

Gelinen aşamada faşist Türk devleti sadece T.Kürdistanı sınırları içinde değil, Orta Doğu'da bütün Kürdistan coğrafyası içinde, Kürt ulusunun herhangi bir kazanım elde etmesi, şu veya bu ölçüde bir statü kazanması karşısında faşist bir saldırganlık içindedir. Kuzey Doğu Suriye Özerk Bölgesel Yönetimi'ne yönelik başta askeri müdahale

olmak üzere yönelen tehditler, bu gerçeğin somut ifadesidir. Bu nedenle Kürt ulusal sorunu derken sadece T.Kürdistanı değil bir bütün Orta Doğu ve Kürdistan coğrafyasına yayılan bir sorundan bahsetmek doğrudur.

Ancak biz burada, Kürt ulusal sorununda "yeni süreç" denilen dönemi değerlendirirken, daha çok Türk devletinin politikaları üzerinde duracağız. Bu sorgulamayı yaparken, Kürt ulusal hareketinin, "çözüm" adı altında formüle ettiği bazı görüşleri ve MLM güçlerin ortaya koymuş olduğu bakış açılarını eleştiren anlayışlar üzerinde belli yönleriyle duracağız.

Öncelikle PKK lideri A.Öcalan'ın çağrısıyla başlayan "yeni sürecin" gerçekte A.Öcalan'ın önceki açıklamalarından bağımsız olmadığının altı çizilmelidir. A.Öcalan, 27 Şubat 2025 tarihinde ifade ettiği "demokratik uzlaşma" çizgisini çok erken bir tarihte, İmralı duruşmalarında ifade etmekte ve "devletle demokratik bütünleşme"yi önermekte ve "PKK'nin savaş olanaklarının Türkiye'nin hizmetine gireceği"nden bahsetmektedir:

> *"PKK'nin askerî sorun olmaktan çıkması, Kürt sorununun siyasî çözümünün yolunu açacak ve beraberinde siyasî sorun olmaktan çıkması anlamına da gelecektir. Devletin bütünlüğünü birliğini zorlamaktan, ona güç verme sürecine girilecektir. Devletle demokratik bütünleşme yolu açıldıkça devlete karşıt konum aşılacaktır."*
>
> *(....)*
>
> *"Türkiye burada büyük tehlikelerden korunma kadar, tersine yani güç kaynağına dönüştürme şansına sahip olacaktır. İçte ve dışta PKK'nin askerî savaş olanakları çözümle birlikte Türkiye'nin hizmetine girecektir..."* (Abdullah Öcalan, Esasa İlişkin Savunma, Aktaran Garbis Altınoğlu ile Röportaj, Yakın Doğu Yazıları, yakindoguyazilari.com)

A.Öcalan'ın 27 Şubat 2025 tarihli çağrısında ifade ettiği "Türk-Kürt ittifakı" önerisi de yeni bir öneri değildir. Nitekim A.Öcalan, İmralı

duruşmasından sonra yayınlanan "Özgür Birlik İçin Demokratik İttifak" başlıklı makalesinde "Türk-Kürt birlikteliği"ni nasıl kavradığını açıklıkla ifade etmektedir:

> *"Bu ülkede Kürtler ve Türkler tarihi birlikte yaptılar. Kurulan bütün imparatorluklarda ortak pay sahibidirler. Mevcut devlet de, birlikte inşa edilmiştir. Tarihe bakıldığında şu husus mutlaka görülmelidir: Kürtler özgürlüğü, Türklerle beraberlikte aramışlardır. Bu neden böyle olmuştur? Coğrafyadaki yerleşime bir bakalım: Kürtlere en yakın olanlar Türklerdir. Oysa Araplar, Ermeniler ve diğer komşu halklarla böyle bir ilişki yoktur. Kürtlerle Türkler bir arada yaşamışlardır. Bunun çarpıcı örnekleri vardır. Malazgirt'te böyle olmuştur. Alparslan'ın ordusunun içinde sayısı 10,000'i bulan Kürt savaşçı vardır. Cumhuriyet'in kuruluş süreci de böyledir; M.Kemal bu süreçte Kürtler'in desteğini almıştır."*(age)

Yine A.Öcalan, 27 Şubat 2025 çağrısında "çözüm" olarak önerdiği "demokratik toplum" talebini de çok erken bir tarihte ifade etmekte ve TC devletine "demokratik çözüm" önermektedir:

> *"Ben kendi modelime 'Büyük Demokratik Çözüm' diyorum. ABD ve AB'yi aşarak yükselme modeli diyorum. Türkiye aydınlarına şu çağrıyı yapmak istiyorum: 1071'de Alparslan Silvan'da Kürtlerle ilişkiyi nasıl düzenlediyse, 1516'da Yavuz -egemen temelde de olsa- nasıl Kürtlerle ilişki düzenlemişse, 1920'lerde Mustafa Kemal Kürtlerle nasıl ilişki düzenlemişse; günümüz için de Türk aydınları, Kürtlerle ilişkiyi bunlar gibi düşünmelidir. Başbakana da bir çağrı yapıyorum… Allah'ına ve peygamberine bağlıysan Kürt kardeşlerine doğru yaklaş diyorum. Genelkurmay'a da çağrı yapıyorum. Soruşturmada bir temsilcileri 'sorunun çözümünü ABD, Avrupa'ya bırakmayalım, kendi aramızda halledelim' demişti.*

Doğrudur. Ben de diyorum ki kendi aramızda halledelim. Genelkurmay'ı da buna çağırıyorum."(age)

Özetle A.Öcalan'ın çağrısıyla gündeme gelen bu yeni "süreç"te, esas olarak A.Öcalan'ın çizgisinde kimi geri adımları da barındıran nüanslar dışında bir devamlılık söz konusu olduğu ifade edilmelidir. A.Öcalan çağrısıyla gündeme gelen "süreç"te ifade edilenler gerçekte en azından onun geçmiş süreciyle uyumludur.

A-) 27 Şubat Çağrısı

A.Öcalan'ın çağrısında bazı bölümleri aşağıya aktarmak istiyoruz:

"Şu anda APO gerçeği hem bir süre durum olarak hem de an olarak tarihe damgasını vurmuş ve öyle gidiyor. Ve geldik PKK'deki açmaza ve buna bir çözüm bulmaya; yanı bu fesih meselesine. Şu an hala her an yaşadığım durum…. Evet burada bir anın tekrarı var, yaratım değeri fazla yok, bir sıçrama yapmak gerekiyor. Bir eşik atlamak gerekiyor. Tuhaftır, bizim tarafımızda değil, bizzat benimle amansız ve her an idamım için her şeyi yapan bir Türk, dönemin Türk duyarlığının partileşmiş hatta proto parti devletin en yetkili sesi ve eli olarak Devlet Bahçeli açtı bu yeni dönemi. Yani bizimle amansız savaş önderi olarak Bahçeli DEM heyetine bunu bizzat söylüyor. 'Ben bütün ömrümü buna adamıştım, ama şimdi yeni bir dönem başlatmak istiyorum.' Bu da bana göre, bu barış ve demokratik toplum çözümüne açık bir çağrı ifadesidir. Hem bir barış çağrısı hem tutarlı hem de demokratik çözüm içeriği olan bir barış çağrısı. Gelişmeler biraz bunu da gösteriyor. Ve buradan çıkartacağımız tek sonuç ancak savaşanlar barışabilir. Yani ikincil, üçüncü güçler değil de, ara güçler, müttefikler değil de bizzat savaşın sorumluluğunu taşıyanlar ancak barışın sorumluluğunu

> *üstlenebilirler…. Dolayısıyla gerçekçi, bu savaşı devlet yürütüyor. Devlet bu savaşı bir barış denemesi olarak yeni bir başlangıca dönüştürme gereği duyuyorum. Bu seslendirildi son altı ayda…" (*A.Öcalan, "Perspektif", Serxwebûn Gazetesi, sayı 521)

> *"…Nedir bu savaş ve ayrılıkçı çatışma sürecinden barış ve demokratik bütünleşme, Türkiye Cumhuriyeti'yle özellikle. Diğer devletlerle ise Irak, İran, Suriye devletleri için de benzer süreçler devreye girecektir. Türkiye'nin inisiyatifinde olması da bana göre hem aklın gereği hem de gerçekliğin ifadesi oluyor."*(age)

Her şeyden önce, faşist TC devletinde iktidar ortağı MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin mecliste DEM vekillerine uzattığı kanlı el "savaşanlar" arasında "barışı" inşa etmek için uzanan bir el değildir. Bu kanlı elin, devletin eli olduğu ve "Terörsüz Türkiye" karanlık planlarıyla piyasaya sürüldüğü gelinen aşamada daha net olarak ortaya çıkmıştır.

Çünkü hala Kürt ulusunun haklı ve meşru mücadelesi bir "terör" faaliyeti olarak görülmektedir. Gerçek manada barış isteyen önce bu inkarcı dili kullanmaktan vazgeçerek Kürt ulusunun varlığına, ulusal demokratik haklarına saygı gösterir. Keza ulusların Özgürce Ayrılma Hakkı'na saygı göstermeyen, ırkçı-şoven bir anlayışın "barış" istemi her türlü samimiyetten uzak, sömürücü egemen sınıfların iktidarlarının selameti için kurulan yeni bir tuzaktır.

Yine A.Öcalan'ın açıklamalarından anlaşılıyor ki, Meclis'te uzatılan el, tarafların uzun bir dönemdir kendi aralarında yürüttükleri görüşmelerin bir sonucudur. Bu görüşmelerde taraflar arasında sağlanan bir hemfikirliğin de olduğu görülüyor. Görülen diğer bir şey ise henüz kamuoyunun içeriğini tam olarak bilmediği bu projenin adım adım pratiğe uygulanması gerçeğidir. PKK'nin fesih kararı, bir grup gerillanın silahlarını yakması, İmralı ile görüşme trafiğinin hızlanması, Meclis'te bir komisyonun kurulmasıyla bu süreç, burjuva muhalefetin diğer kesimleri de sürece ortak edilerek sonuçlandırılmak isteniyor.

Nasıl Bir Barış?

Birincisi; Kürt ulusal hareketinin uğruna nice bedeller verdiği 50 yıllık bir mücadele sonucunda, hiçbir talep ileri sürülmeden bir "süreç" yürütülmektedir. A.Öcalan'ın, 27 Şubat 2025 tarihindeki çağrısında "PKK'yi feshedin" ve 9 Temmuz 2025'te yayınlanan görüntülü mesajında "silahları bırakın" çağrısında dile getirdiklerinin hedef ve kapsamı bir ve aynıdır. Burada sorulması gereken ilk soru, 1984'ten bu yana süregelen mücadelede, Kürt ulusal hareketini çatışmaya zorlayan zemin, amaç ve hedefler nerede kaldı ve ne değişti sorusudur?

Cevap olarak, 27 Şubat çağrısında şöyle denilmektedir; "*Ülkede kimlik inkarının çözülüşü, ifade özgürlüğünde sağlanan gelişmeler, PKK'nin anlam yoksunluğuna ve aşırı tekrara yol açmıştır. Dolayısıyla ömrünü benzerleri gibi tamamlamış ve feshini gerekli kılmıştır" (*A.Öcalan, "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı", 27 Şubat 2025) Diğer bir ifadeyle A.Öcalan, PKK'nin feshedilmesi için "kimlik inkarının çözülüşü" ve "ülkede ifade özgürlüğünde sağlanan gelişmeleri" yeterli görmektedir. Elbette bu yeterliliğin, Kürt ulusal sorununun çözümü anlamına gelmediği açıktır. Dahası bahsi geçen konularda yaşanan gelişmelerin düzeyi de ortadadır!

İkinci soru "kimlerle ve nasıl bir barış?"tır. Barış, kavramının olduğu yerde mücadele ve savaş halinde iki taraf, iki karşıt güç, iki cephe, iki kutup vardır. Gelinen aşamada ortaya çıkan bazı olgulardan hareketle ya bir tarafın diğerine boyun eğmesi ya da anlaşma üzerinde bir "barış" olması gerekirken, A.Öcalan'ın yaptığı çağrılarda bunların hiçbiri bulunmamaktadır.

Başta ABD emperyalizmi olmak üzere batı emperyalizminin Türkiye'deki çıkarları tarafından örgütlenen, "komünizm tehlikesine karşı konumlanan", MİT'in/kontrgerillanın yönettiği partinin lideri olan D.Bahçeli, 9 Şubat 2025 tarihindeki konuşmasında:

> "*Küresel sömürgeciliğin kanlı ve karanlık kumanda odası olan emperyalizmin korkunç Gazze projesinden sonra nerede duracağı, hangi ülkelere bulaşacağı, Türkiye'nin bu barbarlık mimarisinde nereye kadar ve hangi ölçülerde hedef olacağı çok sıkıntılı ve sorunlu bir muammadır. (….) Terörsüz Türkiye'nin doğum sancıları olsa da, karşımızdaki tehdidin büyüklüğü dikkate alındığında herkes, her kesim, siyasetin her rengi büyük ve güçlü Türkiye ülküsünde*

kenetlenmelidir. Gazze'yi önce bombalayıp sonra üzerine oturmayı gündemine alan küresel ahlaksızlığın yarınlarda Türkiye'de de aynı oyunu sahnelemeye kalkışması yabana atılacak bir ihtimal değildir" ifadelerini kullanmaktadır. (Duygu Yener, Betül Bilsel, "MHP Genel Başkanı Bahçeli'den partisinin 56. kuruluş yıl dönümüne ilişkin açıklama", Anadolu Ajansı, 9 Şubat 2025, www.aa.com.tr)

Faşist MHP'nin lideri, açıkça emperyalistlerin Orta Doğu'da yeni yönelimlerinin TC devletini de etkileyebileceği gerçeğinden hareketle bir "ön alma" çabası içindedir. Bu yaklaşımda "kardeş Kürt ulusunun" haklarının kabulünden ziyade TC devletinin olası tehlikeler karşısında "beka sorunu"ndan hareket edilmektedir. Bunun nedeni elbette başta ABD olmak üzere batı emperyalizminin doğrudan hizmetinde olan bir parti olarak, "emperyalizm gerçeği"ni en iyi bilen partilerden biri olan faşist MHP'nin rolünü oynamasıdır.

Abdullah Öcalan'ın 27 Şubat ve 9 Temmuz çağrıları, uzun süredir devletle görüşmelerin bir sonucu olarak ve tarafların karşılıklı olarak uzlaştıktan sonra gelmesinin tesadüfü olmadığı açıktır. Sonuçta belirleyici olan kimin, kimin çizgisine geldiği veya yaklaştığı meselesidir! Ve yine önemli olan bunca deneyimden sonra TC devletinin, "herhangi bir pazarlık olmadan" adım atıp atmayacağıdır!

Kürt ulusal sorununun çıkış noktası neydi? Egemen ulusun Kürtleri bir ulus olarak kabul etmeyişi, ulusal varlığını inkar etmesi, ulusun hak ve özgürlüklerini tanımaması, acımasız bir ulusal baskı, zulüm, soykırım uygulaması, sistemli asimilasyon politikasına başvurmasına karşı, Kürt ulusunun başkaldırması, mücadele yürüterek ulusal kurtuluşunu ve ulusal bağımsızlığını kazanma savaşıydı.

TC devleti, geçmişten günümüze Kürt katliamları konusunda bile adeta "ortaya" konuşarak "hata olmuştur", "yanlış yapılmıştır", "olmamalıydı", ders çıkarmalıyız" vb. ifadelerle bile Kürt ulusundan bir özür dilememektedir.

Hala toplu katliamlarda öldürülenlerin ve ulusal hareketin katledilen önderlerinin mezar yerini bile açıklamamaktadır. Hala "tek dil, tek millet, tek devlet, tek vatan, tek bayrak" gibi ırkçı söylemlerden en ufak bir şekilde vazgeçmiş değildir. "Türkiye'de yaşayan herkes Türk'tür", "Türkiye Türklerindir", "Bir Türk dünyaya bedeldir", "Ne

mutlu Türküm diyene", "bir Türk nerede varsa sınır orada çizilir" vb. ırkçı söylemlerden bir milim geri durmamaktadır.

A.Öcalan'ın "çağrı"sının ardından, 1 Mart 2025 günü Dolmabahçe Ofisi'nde "Asker aileleri, gazileriyle iftar programında" ki konuşmasında R.T.Erdoğan;

> *"Uzattığımız elin havada bırakılması veya ısırılması halinde de demir yumruğumuzu daima hazır tutuyoruz"* demekte ve *"Şayet verilen sözler tutulmaz, sürekli oyalama, göz boyama, isim değiştirip bildiğini okuma gibi şark kurnazlıklarına evrilmeye çalışılırsa günah bizden gider. Halen devam eden operasyonlarımızı gerekiyorsa taş üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmadan son teröristi bertaraf edene kadar sürdürürüz"* ifadelerini kullanmıştır. ("Öcalan'ın PKK'ya çağrısı | Cumhurbaşkanı Erdoğan: Verilen sözler tutulmazsa günah bizden gider", 1 Mart 2025, www.ntv.com.tr)

R.T.Erdoğan'ın bu tehditlerinin hemen ardından Türk savaş jetleri, defalarca Kandil'i bombalamıştır. Gerilla alanlarına yönelik kimyasal silahların da kullanıldığı saldırılar sürdürülmüştür. Yakın zamanda yapılan saldırılarda 30'a yakın insan hayatını kaybetmiştir. Açıktır ki, sorunun çözümü üzerine ortada en ufak bir şey dahi yoktur, karşılıklı ne gibi tavizler üzerine anlaşıldığına ilişkin bir veri de görünmemektedir. Olan şey, bugüne kadarki ulusal soruna ilişkin bütün argümanlarından tek taraflı olarak vazgeçme, PKK'yi tasfiye etme ve silahları bırakmadır.

Doğru ya da yanlış görebiliriz, bir örgüt şu ya da bu gerekçeyle silahlı mücadeleden vazgeçebilir. Bunun yerine yasal sınırlar içinde demokratik mücadele biçimlerini savunabilir. Bu strateji değişikliği anlaşılabilir. Ancak "Terörsüz Türkiye" anlayışına eşlik ederek "devlet ve toplumla bütünleşmeyi'' önüne görev koymak, "devlet"e karşı silahlı mücadele yürütmenin yanlış olduğunu ilan etmek önemli ve tarihi bir kırılmaya işaret etmektedir.

TC, kuruluşundan itibaren emperyalizme bağlı olup, büyük sermaye sınıfının egemenliğinde, tepeden tırnağa anti-demokratik, faşist bir

diktatörlük olduğu için Kürt ulusuna ulusal baskı uyguluyor. Bu devlet yıkılmadığı müddetçe de bu niteliği özünde/temelde değişmeyecektir.

Bu süreç boyunca ancak Türk ve Kürt uluslarından çeşitli milliyet ve inançlardan işçi sınıfı ve emekçilerin toplumsal halk muhalefetinin mücadelesi sonucu kısmi hak ve özgürlükler kazanılabilir. Örgütlü güçle bu hakların bile korunamadığı durumda, TC devletinden kendiliğinden bir demokrasi beklemek hayaldir.

A.Öcalan'ın "Çağrı"sında Kürt ulusu ve temel haklarından dahi bahsedilmemektedir. "Çağrı"nın hiçbir yerinde Kürt ulusunun ulusal haklarının tanınması yani ulusların kendi geleceğini özgürce belirleme hakkı olmadığı gibi Kürtlerin bir ulus olduğu ve ulus olarak kabul edilmesinin vurgusu bile bulunmamaktadır.

"Kürt-Türk İlişkileri"

Kürt ulusal uyanışının başlamasıyla birlikte TC devleti, "Kürt ulusu diye bir şey yok" söylemini daha çok dillendirmeye başlamıştı. "*Türk'ün dağlarda yaşayanlarına Kürt denilir, dağda yaşayanlar kışın karda yürürken kart-kurt diye sesler çıkardıkları için onlara Kürt denilmiştir. Oysa hepimiz Türk'üz!"* vb.

Türk hakim sınıfları, "bin yıllık kardeşlik" edebiyatını bunun için yapıyorlardı. Amaç Kürt ulusunun bir ulus olarak varlığının inkar edilmesiydi. Başta "devlet kurma" olmak üzere ezen ulusun imtiyazlarının korunması, ezilen ulusun varlığı dahil olmak üzere, bir ulus olmaktan kaynaklı kolektif haklarının yok sayılması ve reddedilmesiydi.

A.Öcalan 27 Şubat çağrısında, *"Kürt-Türk ilişkileri; 1000 yılı aşan tarihler boyunca ... varlıklarını sürdürmek ve hegemonik güçlere karşı ayakta kalmak için gönüllülük yönü ağır basan, hep bir ittifak içinde kalmayı zorunlu görmüşlerdir"* ifadelerini kullanmaktadır. (age)

Birincisi, "1000 yılı aşan tarih" denildiğine göre farklı toplumsal yapı ve süreçler arasındaki farklar görülmemekte, hepsi bir sepete konulmaktadır. İkincisi, uluslaşma süreci sonrası, ulusların birbirleriyle ilişkileriyle ulusların henüz ortaya çıkmadığı kapitalizm öncesi dönemin ezen ve ezilen sınıflar ve halklar arasındaki ilişkilerin durumu birbirine karıştırılmaktadır. Üçüncüsü, sorunun uluslar ve topluluklar olarak ifade edilmesi, sınıfsal olgu ve kavramlarla ifade edilmemesi, bulanıklaştırmaya neden olmaktadır. Meselelere "sınıflar dışı" veya "sınıflar üstü" bakmaktan ileri gelen bir yaklaşımla, sınıfsal yaklaşım

ve çözüm de doğru konulmamış olmaktadır. Dördüncüsü, "Kürt-Türk ilişkileri" diye kastedilen süreçle, son yüz yılı aşkın zaman dilimi içinde her iki ulus arasındaki ilişki kastedilmektedir. Fakat burada gözden kaçan husus, bu ilişkide birinin hakim ve ezen ulus; diğerinin ise ezilen ulus olduğudur. Dolayısıyla aynı durumda değildirler. Ezen ulusun hakim sınıfları, ezilen ulusun tüm katmalarına sistemli bir ulusal baskı, katliam, soykırım ve sistemli bir asimilasyon uygulamaktadır; ezilen ulusun ulusal hakları gasp edilmiş durumdadır ve sistemli olarak çok yönlü ulusal baskı altında acımasız bir zulüm görmektedir.

Mevcut koşullarda, hak ve özgürlükler hiçbir zaman eşit olmamıştır. Gönüllü bir ittifak yoktur; zorla ve zulümle haklarından mahrum bırakılarak sindirilme vardır. Ayrıca, Kürt ulusu bir bütün olarak ulusal zulüm görse de, bu zulmün en ağırını Kürt ulusunun işçi ve emekçi halkı yaşamaktadır. Ulusal baskıya bir de sınıfsal baskı eklenmektedir. Beşincisi, A.Öcalan 27 Şubat çağrısında, *"Kürt-Türk ilişkileri; 1000 yılı aşan tarihler boyunca Türkler ve Kürtler, varlıklarını sürdürmek ve hegemonik güçlere karşı ayakta kalmak için gönüllülük yönü ağır basan, hep bir ittifak içinde kalmayı zorunlu görmüşlerdir"* değerlendirmesinde bulunmaktadır. (agy)

Bu, doğru bir değerlendirme değildir. Burada A.Öcalan'ın *"hegemonik güçler"* dediği, Osmanlı-Doğu Roma, Osmanlı-Safevi, Osmanlı-Rus ilişkileri vb. ve tarihsel olarak Osmanlı Devleti'nin, Balkan ve Avrupa ülkelerine ve Kuzey Afrika'ya doğru yayılmacı, işgalci, talan ve ilhak savaşları ve aynı amaçla girdiği ve yenilgi aldığı I. Emperyalist Paylaşım Savaşı vb. vardır. Bu savaşlar genellikle savunma amaçlı değil yayılmacı ve saldırı amaçlıdır. Haksız savaşlardır. Dolayısıyla bu ittifak ilişkileri, Türk ve Kürt halklarının "*varlıklarını sürdürmek*" için değil, padişahların, sultanların askeri-feodal-emperyal çıkarları, yağma, çapul ve ganimet için zorla savaş cephelerine sürülmeleri, son derece ağır ve çeşitli vergilerle yoksul halkın yaşamı çekilmez hale getirilmesidir. Bu nedenle ortada "*gönüllülük yönü ağır basan"* bir ittifaktan söz etmek mümkün değildir.

Kaldı ki, yukarıda ifade ettiğimiz gibi uluslaşma, kapitalizmin gelişimiyle söz konusu olmuştur. "*1000 yılı aşan tarihler boyunca"* Kürt ve Türk uluslarından bahsetmek, ulus denilen kavramın ortaya çıkışı itibariyle yanlıştır. İngiliz, sonraları Fransız kapitalizmi, 1700'lerin sonları ve özellikle 1800'lerin ortalarına doğru Osmanlı Devleti'yle ilişkiler geliştirdi, pazarlarına girdi, 1800'lerin sonlarına

doğru Alman emperyalizmi hakim bir güç olarak Osmanlı İmparatorluğu'nu kendisine bağımlı kıldı. Osmanlı İmparatorluğu, I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda Alman emperyalizmi safında savaşa girdi ve yenilip yıkıldı. Osmanlı'nın parçalanması, tam sömürge haline gelmesi tehlikesine karşı, İttihat ve Terakki Partisi'nin geride kalan kadrolarının önderlik ettiği Türk hakim sınıflarının temsilcileri, yarı sömürge koşullarda emperyalistlerle anlaşarak, iktidarı ele geçirdiler ve Kemalist, ırkçı, şoven, faşist bir diktatörlük kurdular.

Dolayısıyla Türkler ve Kürtler; *"varlıklarını sürdürmek ve hegemonik güçlere karşı ayakta kalmak için gönüllülük yönü ağır basan, hep bir ittifak içinde kalmayı zorunlu görmüş"* olduklarından değil, TC devleti; Türk ezen ulusuna dayalı bir ulusal devlet kurarak, Kürt ulusunu ezilen bağımlı bir ulus haline getirerek, baskıyla, zorla kanla bastırıp, gerici, faşist terör estirerek kanlı diktatörlüğünü sürdürmüştür. Dönemin "hegemonik" denilen emperyalistler, Osmanlı ve TC devletiyle bu anlamıyla bir sorun yaşamıyorlardı ki, dış güçler "bu ittifakı parçalamayı esas" iş edinsinler! Yaklaşım, gerçekçi olmadığı gibi, emperyalizmim niteliğini kavramamaktır. Hatta denilebilir ki ve denmelidir ki, dönemin emperyalist güçleri, TC devleti başta olmak üzere bölgesel gerici güçlerle bu minvalde bir "sorun" yaşamadıkları, diğer bir ifadeyle bu gerici güçlerle tam olarak anlaştıkları/çıkarları garanti alındığı için, Lozan'da olduğu gibi Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesini kabul etmişlerdir.

A.Öcalan 27 Şubat çağrısında,

> "*Kapitalist modernitenin son 200 yılı, bu ittifakı parçalamayı esas gaye edinmiştir. Etkilenen güçler, sınıf temelleriyle birlikte buna hizmeti esas bellemişlerdir"* değerlendirmesinde bulunmaktadır. (agy)

Bu anlayışın birinci anlamı üzerine duralım: A.Öcalan, bu yaklaşımıyla aslında genel olarak "uluslara, ulusal azınlıklara ve halka baskı, zulüm, soykırım ve asimile yoktu, olmamıştı" demektedir. Demektedir çünkü A.Öcalan'a göre Kürtler ve Türkler yukarıda da ifade ettiği *"gönüllülük yönü ağır basan, hep bir ittifak içinde kalmayı zorunlu görmüşlerdir"* anlayışına sahiptir. Bu yaklaşım, "Kürtler ve Türklerin aralarında bir sorun yoktu" olarak algılansa da cümle kendi

içinde çelişmektedir. "İttifak"lar taktik veya stratejik olabilir; kısa, orta ve uzun vadeli de olabilir; birbirlerinden farklı olan güçler, sınıflar, kesimler, örgütler, partiler, devletler, birbirinin varlık ve bağımsız iradesini tanıyanlar arasında, belli talepler, belli amaç ve hedefler üzerine biraraya gelen güçler arasında olur. İki taraf, üzerinde "ittifak" yaptığı talepler veya hedefleri kazanma veya başarılı olması halinde sona eren bilinçli, gönüllü, kendi iradesine sahip, bağımsız birlikteliklerdir. Ayrıca "*gönüllülük yönü ağır basan, hep bir ittifak içinde kalmayı zorunlu görmüşler*"se onlarca Kürt ulusal başkaldırılarının yaşanmış olmasını nasıl değerlendirmek gerekir?

A.Öcalan, cümlesinin devamında "*ittifak içinde kalmayı zorunlu görmüşlerdir*" demektedir. Bu ifadeden ya iradeleri kırılarak baskı altına alınmış ya da sınıf çıkarları gereği tabi olmayı "zorunlu görmüşlerdir" sonucu çıkar. Belki de A.Öcalan "gönüllülük" ile "zorunlu"luk arasında kaldığı için ikisini birlikte kullanma yoluna başvurmaktadır.

"Dış Güçler"

A.Öcalan'ın 27 Şubat çağrısında, ulus vurgusu bulunmamaktadır. Ulus ve ulusal sorunu çağrıştırmamak için de bütün sınıfları aynı kefeye koyan, sınıflar dışı/sınıflar üstü bir ifade olan "Türkler ve Kürtler" kavramını kullanmaktadır. Bunun nedeni A.Öcalan'ın "yeni paradigması"nda ulus gerçekliğinin reddedilmesidir. A.Öcalan'ın sınıfsal farkları ve ulusal çelişkiyi örtbas ederek kullandığı haliyle değinirsek, "Türkler ve Kürtler" arasında "gönüllü" bir "ittifak" varmış ama "kapitalist modernite … son 200 yıl(da) bu ittifakı parçalamayı esas gaye edinmiştir", yani bir devlet söylemi olan "dış mihraklar"ın "kışkırtması" vardır ve oyuna getirilmişlerdir!

Bu söylemin birinci anlamı; "Kürtler ve Türkler" arasında sorun yoktu; sorunu "dış güçler" yarattı ve kışkırttı şeklindedir. A.Öcalan, bu söylemiyle, Kürt ulusunun varlığını yok saymakta ve dahası Türk hakim sınıflarının ulusal baskı siyasetini inkar etmektedir. Sorun, ezen ulusun hakim sınıflarının ulusal baskı, zulüm, soykırım, asimilasyon, faşist terör estirerek boyun eğdirme ve yok etmesi değil de "dış güçler" olarak tanımlanan "kapitalist modernite" olarak formüle edilmektedir.

Elbette "dış güçler" denilen kapitalizm ve çağımızda emperyalizm, Türk hakim sınıflarının arkasında olduğu için onlar da suç ortaklarıdır. Emperyalizmin ortaya çıkışıyla birlikte burjuva demokrasisi bir kenara atılmış ve yerini içte ve dışta siyasal gericilik almıştır. Emperyalizm,

doğal olarak girdiği ülkelere demokrasi ve demokratik hak ve özgürlükleri götürecek değildir. Ekonomik ve siyasi bağımlılığı, sömürü ve talanı, bir nevi köleleştirmeyi götürecektir. Bu, dış etkidir. Diğer yandan Kürt ulusuna ulusal baskıyı fiilen uygulayan, siyasal iktidarı elinde bulunduran Türk hakim sınıflarıdır. Devletin ırkçı, şoven, faşist devlet politikasıdır. Bunun unutulması ve çarpıtılması vahim bir durumdur.

A.Öcalan serbest bir yorumlamayla aslında "Türkiye Cumhuriyeti'yle sorunumuz yok, sorun 'Cumhuriyetin tek tipçi yorumlanma'sına girenlerin zemin sunma ve yaklaşımlarından geliyor. Bu da antipati geliştiriyor, kışkırtıcı oluyor. Güvensizlikler doğuruyor. 'Kürt-Türk ilişkileri'ni ve 'tarihsel ilişkileri bozuyor', 'bu ittifakı parçalamayı esas gaye edinenler' de bundan yararlanıyor" demektedir. Gerçeğin tam ifadesiyle A.Öcalan; Türkiye'de ezilen bağımlı Kürt ulusunu, ezen ulusun hakimiyetine ve ezen ulusun devletinin güdümüne sokmayı ve onunla bütünleşmeyi "esas görev" olarak öneriyor! Öte yandan A.Öcalan'ın çağrısında "*inançları da"* ifadesi ayrıksı durmaktadır. Bu ifadenin, şimdilik açık söylenmeyen ama altyapı ve kulak dolgunluğu oluşturma amaçlı olduğu düşünülebilir. "*İnançları da göz ardı etmeden*" denilirken farklı "inanç"taki kesimleri kastetmektedir ve bu, rastgele/öylesine söylenen bir cümle değildir.

A.Öcalan 27 Şubat çağrısında, "…*PKK'nin; güç ve taban bulması, demokratik siyaset kanallarının kapalı olmasından kaynaklanmıştır*" tespitini yapıyor. (age) Böylelikle A.Öcalan, "TC devleti tarafından 'demokratik siyaset kanalları' açılırsa biz de bütün güçlerimizle bundan böyle o sınır içinde hareket ederiz" taahhüdünde bulunmaktadır. Bir başka anlatımla, yasal olarak kendini ifade etme olanaklarının olmamasından dolayı "*PKK ... güç ve taban bulmuş*"tu diyor. Elbette bunun da etkileri vardır. Ancak sorunun esası elbette bu değildir. PKK'yi ortaya çıkaran olgu ya da zemin, çözülmemiş Kürt ulusal sorunudur. Kürtlerin bir ulus olarak görülmemesi, Kürt ulusunun Özgürce Ayrılma Hakkı'nın yani ayrılıp ayrı devlet kurma hakkının gasp edilmesi, "demokrasi"nin gereği olarak bu hak ve özgürlüklerin tanınmamasıdır. Hakim ulusun, ezilen ulusu sistemli olarak ulusal baskıya, şiddete, katliamlara, soykırıma ve asimilasyona tabi tutmasıdır. Hakim ulusun bir bütün olarak ulus üzerindeki acımasız ulusal baskısı, ezilen ulusun emekçilerini Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine çekmiştir.

“Özgürce Ayrılma Hakkı”

A.Öcalan 27 Şubat çağrısında; Kürtlerin bir ulus olduğunu, bu gerçeğin inkar edildiğini, haklarının tanınmadığını, Türk devletinin yanısıra emperyalistlerin de bunda payı olduğunu, buna karşı ulusal kurtuluş mücadelesinin ortaya çıktığını savunmuyor. Kürtlerin bir ulus olduğunu, ulusal baskıya son verilmesi gerektiğini, Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını savunmuyor. İşte sorun tam da buradan kaynaklanıyor.

Dahası, PKK’nin dönemin koşullarının etkisi altında kaldığını, TC devletinin “Cumhuriyetin tek tipçi yorumlarıyla birleş’’ince bir tepki olarak ortaya çıktıklarını ve “aşırı milliyetçi savruluş”a girdiklerini, bunun sonucu ulusal kurtuluş mücadelesi yürüttüklerini ifade ediyor. Aslında “aşırı milliyetçi savruluş”tu diyerek, kendi önderlik ettiği Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini “mahkum” ediyor. Bu reddiyesini haklı çıkarmak için ise “*aşırı milliyetçi savruluşunun zorunlu sonucu olan; ayrı ulus devlet, federasyon, idari özerklik ve kültürel çözümler, tarihsel toplumsal sosyolojisine cevap olmamaktadır*” diyor. (age)

Yani açıkça ulusların Özgürce Ayrılma Hakkı’nı (ÖAH) kullanma iradesi ve pratiğini, “aşırı milliyetçi savruluş” olarak tanımlıyor. Ezilen veya sömürge ulusların ÖAH talebi ve pratiğini “aşırı milliyetçi savruluş” olarak “mahkum” etmek, bu hakkı kayıtsız şartsız savunmamak ve bundan vazgeçmek, ulusal soruna egemen ulusların ve emperyalist güçlerin egemen ulus milliyetçi, ırkçı, şovenist cephesinden bakmak anlamına gelir. Oysa bu, egemen ulus kibri ve kurnazlığıyla, ezilen ulusları “aşırı milliyetçilik” yapıyorsunuz baskısı yaparak, siyasi ve psikolojik baskıyla ezerek, ezilen ulusların durumlarını kabullenir hale getirmeye hizmet eder ve kabul edilebilir değildir.

Komünistler genel olarak ulusalcı (milliyetçi) bakış açısıyla hareket etmezler. Proleter sınıf bakış açısıyla hareket ederler. Kapitalizmin, emperyalizmin egemen olduğu dünyada ulusal baskıya karşı çıkarlar. Ulusal baskı altında olan ulusların (milletlerin) kendi geleceklerini belirleme hakkını savunurlar. Bu durumdaki ulusların kendi geleceklerini belirleme hakkını savunmayı “aşırı milliyetçilik” olarak görmezler ve karşı dururlar. Ezilen ve sömürge ulusların bağımsızlığını, ulusal devletlerini kurma hakkının ulusların en doğal haklarından biri olduğunu savunurlar. Genelde olduğu gibi, sosyalizm koşullarında da milliyetçi/ulusalcı yaklaşımlara karşı gelir ve kararlılıkla ideolojik mücadele yürütürler.

Kapitalist, emperyalist sistemin egemen olduğu günümüzde, egemen ulus ve emperyalist güçlerin baskısı altında olup, ulusal haklarından yoksun bırakılan özgürce ayrılma hakkını savunmak ve desteklemek, "milliyetçilik"/"ulusalcılık" değildir. Tersine tutarlı demokrasinin gereği olan bu hakka "aşırı milliyetçilik" olur vb. diye karşı çıkmak, egemen ulusun bakış açısıyla bakmaktır; onun çıkarları ekseninden bakmak, ezilen ve ulusal haklarından mahrum olan ulusların üzerindeki egemen ulusların ulusal baskısını normal görmek, onu savunmak ve bir nevi suç ortağı durumuna gelmektir.

A.Öcalan, 27 Şubat çağrısında; "ayrı ulus devlet" de, "federasyon" da, özerklik ve "idari özerklik" de olmaz; "kültürel çözümler" vb. bütün bunlar *"tarihsel toplumsal sosyolojisine cevap olmamaktadır"* değerlendirmesinde bulunmaktadır. (age) Bir kişinin, konumu ne olursa olsun, bir ulusun geleceğine dair böylesi kesin hükümler ifade etmesi ve herhangi bir çözümü reddetmesinin yanlışlığı bir yana; elbette emperyalizm ve proleter devrimler çağında ulusal sorunların nasıl çözüme bağlanacağına dair oldukça zengin bir pratik deneyim söz konudur.

PKK, Kürt ulusal mücadelesini esas alarak ortaya çıkmıştır. Programında Kürt ulusal kurtuluşunu sağlayarak, ulusal devlet kurmayı hedeflemekteydi. Federasyon veya Özerklik/Otonomi savunmuyordu. Bunlar, burjuva devlet sisteminin ilerici olduğu emperyalizm öncesi kapitalist ülkelerde, burjuva demokrasinin olduğu tarihsel koşullarda olabilirdi. Emperyalizmin ortaya çıkışıyla birlikte burjuva demokrasisi tarihe karıştı. Emperyalizm ise siyasal gericiliktir ve burjuva demokrasisine dahi tahammülü yoktur.

Çok uluslu ülkelerde ezilen uluslar ancak proleter sınıf hareketi önderliğindeki demokratik halk devrimi ve sosyalist bir devrimle kurtulur. Devrimin ardından ezilen ve sömürge uluslar, Özgürce Ayrılma Hakkını kullanır. Bu hakkı, ayrılık yönünde de birlikte kalma yönünde de kullanabilirler. Ayrılıp ayrı devlet kurmak istemeyen uluslar, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde olduğu gibi eşit hak ve özgürlüklerle birlikte bölgesel özerklik/federasyon biçiminde kalabilirler. Bunlar, ulusal baskının olmadığı koşullarda, ortak iradeyle hak ve özgürlüklerin olduğu demokratik halk iktidarı ve sosyalizm koşullarında olanaklıdır.

Emperyalizm öncesi bazı ülkelerde kazanılmış hak olarak federasyon veya özerk olarak birarada yaşayan ülkeler olmuştur. Emperyalizm çağından sonra burjuva diktatörlükleri yıkılmadan ezilen

uluslar, sömürgeler ve ulusal azınlıklara federasyon, özerklik vermezler, buna tahammül edemezler. Ancak çıkarlarına uygun düştüğü yerlerde, kendilerinin güdümünde olan ve iradeleri olmayan yerler oluşturabilirler.

Çağımızda, kapitalizm, emperyalizm, ulusal sorunu köklü bir şekilde çözemez. Hindistan, Pakistan, İran, Türkiye, Irak, Suriye vb. çok uluslu ülkeler ortadadır. SSCB'de sosyalizmden geriye dönüşten, modern revizyonist iktidarların yıkılmasından ve özellikle açıktan klasik kapitalizme evrilmesinden sonra, ulusal sorunların nasıl bir sürece evrildiği, bir dönem birarada yaşayan ulusların birbirlerine düşman edildikleri ve savaştıkları da bilinmektedir.

1917 Ekim Devrimi sonrası, Rusya'da 33'ü ulus, diğerleri ulusal azınlık olan 64 milliyetten oluşan ulusal sorun, sorunsuz ve çatışmasız bir şekilde çözüldü. Emperyalistler, Rus ve diğer ulus ve milliyetlerin birarada yaşamaması için çok uğraştı. Ancak bu birlikteliği hiçbir zaman bozamadı. Keza Yugoslavya, Çekoslovakya, Romanya ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde, Çin'deki özerk bölgeler vb. sosyalizm ve halk demokrasileri boyunca sorunun çözümü ve kardeşçe yaşam deneyimleri olarak bugün de üzerinde yükseleceğimiz bir noktada duruyor. Tüm ülkeler açıktan klasik kapitalizme evrildikten sonra emperyalistlerin doğrudan müdahalesi ve kışkırtması sonucu birçok yerde birbirleriyle nasıl çatıştırıldıklarının örnekleri de ortadadır.

A.Öcalan, bu farklı tarihsel süreçleri ve farklı ideolojik, politik sistemlerin temelden farklı çizgilerini, anlayışlarını, yaklaşımlarını, aynı sepete koyarak bir tarih çarpıtıcılığı da yapıyor. Hem genel hem de özel olarak Kürt ulusu ve halkına siyasal körlük ve umutsuzluk aşılayarak, egemen sınıfların bakış açısına çekiyor. Oysa zaten genel olarak emperyalizm, özgülde Türk egemen ulusunun egemenlerinin bakış açısı bu sorunun kaynağıdır. Kaynağı olduğu için sorunun çözümüne de engel olmuşlardır ve olmaya devam etmektedirler. Çünkü, emperyalizm çağıyla birlikte burjuvazi tarihsel ilerici rolünü yitirmiştir. Siyasal gericilik ve militarizmle karakterize olan burjuvazi, ulusal sorunları demokratik bir şekilde çözmeyecektir. Ancak proletarya önderliğindeki toplumsal, siyasal devrimle bu sorun köklü çözülebilecektir.

Hangi Demokrasi?

Kürt ulusal hareketi, kuruluşunda devrimci bir çizgide duruyordu. Çıkışı, ulusal devrimci bir çizgiydi. 1990'lardaki değişim PKK'yi de

etkiledi. 1993'ten itibaren ise çizgi, stratejik değişim sürecine girdi. A.Öcalan esir alındıktan sonra bugünkü çizgisini "İmralı Savunması"nda ana hattıyla ortaya koydu. Bu çizgi, yıllar içinde daha da geliştirilerek bugünlere gelindi. A.Öcalan 27 Şubat çağrısında; *"Kimliklere saygı, kendilerini özgürce ifade edip, demokratik anlamda örgütlenmeleri, her kesimin kendilerine esas aldıkları sosyo-ekonomik ve siyasal yapılanmaları ancak demokratik toplum ve siyasal alanın mevcudiyetiyle mümkündür"* değerlendirmesinde bulunuyor. (agy)

A.Öcalan'ın bu değerlendirmesi de tıpkı diğer değerlendirmelerinde olduğu gibi "yeni" değildir. Onun, TC devleti ile "uzlaşma" ve "barış" çizgisinin somut ürünüdür. "Demokrasi" ve "demokratik toplum" sınıflar üstü kavramlar değildir. Burjuvazi ve liberaller, bu kavramları sınıflar üstüymüş gibi kullanır. Egemen sınıflar ve onların etkisi altında olanlar, bu kavramların sınıf niteliğini gizler. Bu kavramların geçtiği yerde bir Marksist/sosyalist devrimci, sınıf bilinçli her işçi, "hangi sınıfın demokrasisi ve kimin için demokrasi" diye sorar? Sosyalizm ve DHD'de, demokrasi emekçiler, uluslar ve azınlıklık milliyet ve inançlar için vardır. "Herkes için demokrasi" olmamıştır ve hiçbir zaman da olmayacaktır. Bu bir burjuva palavrasıdır. İşçi ve emekçi halkı yanıltma, zihinlerini köreltme, uyuşturma, alıklaştırma, ham hayallerle uyutma amaçlıdır.

İşçi sınıfı ve halk için "demokratik toplum", DHD ve sosyalizme geçtikten sonra gerçekleştirilir. Sosyalist ülkelerdeki deneyim ortadadır. Kapitalizmin serbest rekabet çağında Batı Avrupa ve Amerika'da burjuva demokrasisi vardı. Lenin'in dediği gibi emperyalizm çağıyla birlikte burjuvazi bütün ilerici rolünü yitirmiştir ve tamamen gericileşmiştir. Emperyalizm çürümüş kapitalizmdir, her türlü ilerici rolünü yitirmiş siyasal gericiliktir. Girdiği ülkelere demokrasiyi değil, siyasal gericiliğe götürür. Dolayısıyla emperyalist merkezlerde, emperyalizme bağlı, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde aralarında belli farklar da olsa, kimi ülkelerde belli demokratik hak ve özgürlüklerin kırıntıları olsa da "demokratik toplum" durumunda değillerdir. Burjuva diktatörlüğüyle, siyasal gericilikle ve faşist diktatörlükle yönetilmektedirler.

A.Öcalan, 27 Şubat çağrısında, kurucu önderi olduğu partiye *"varlığı zorla sona erdirilmemiş her çağdaş cemiyet ve partinin gönüllü olarak yapacağı gibi devlet ve toplumla bütünleşme için*

kongrenizi toplayın ve karar alın; tüm gruplar silah bırakmalı ve PKK kendini feshetmelidir" talimatını vermiştir. (age)

O, "varlığı zorla sona erdirilmemiş" cümlesi kurulduğuna göre PKK'nin devlet tarafından zorla ortadan kaldırılamadığını kastediyor olmalıdır. Bu doğrudur! Ama mantığı, hareket noktası ve varmak istediği/vardığı sonuç tamamen yanlıştır.

A.Öcalan'ın "toplumla bütünleşme" önerisi gerçekçi değildir. Gerçekçi değildir çünkü bütünleşme çağrısı yapılan şey "demokratik" değildir.

Sorun Çözüldü Mü?

Türkiye koşullarında "demokratik toplum" varsayımı, sınıflı toplum gerçeği, TC devletinin üzerinde yükseldiği zemin ve faşizm gerçekliği dikkate alındığında gerçekçi değildir. Zira, Abdullah Öcalan'ın 9 Temmuz'da yayınladığı görüntülü mesajında dile getirdiği; *"Varlık inkarına dayalı ve ayrı devlet amaçlı PKK hareketi ve dayandığı ulusal kurtuluş savaş stratejisine son verilmiştir. Varlık tanınmış, dolayısıyla ana amaç gerçekleşmiştir"* değerlendirmesi de gerçeği ifade etmemektedir. ("Abdullah Öcalan'dan 26 yıl sonra görüntülü çağrı", 9 Temmuz 2025, bianet.org)

Kürt ulusal sorunu çözüme kavuşmamış ve sorun halen devam etmektedir. Bu anlamda şu gerçekleri bir kez daha vurgulamak gerekir: Türkiye'nin tarihsel gerçeği olarak; Kürt ulusal sorunu başta olmak üzere, ezilen milliyetler ve ezilen inançlar üzerindeki ulusal ve inançsal baskının ancak ve ancak demokratik halk iktidarı ve sosyalizm koşullarında çözüme kavuşturulabileceği gerçekliğini hiçbir güç inkar edemez. Evet, ulusal demokratik talepler uğruna mücadele yadsınamaz. Çünkü, bir ulusun, ulusal demokratik taleplerini savunmamak, asla ve asla devrimci bir tutum değildir. Bunları savunup sahiplenirken, Kürt ulusal mücadelesini sadece kendini feshettiğini ve silahlı mücadeleyi sonlandırdığını ilan eden PKK ile sınırlı görmek de yanlıştır. Kürt ulusal hareketinin silahlı mücadeleye son vermesinin kitleler ve devrimci kamuoyunda olumsuz etkilerinin olacağını da öngörmek gerekir. Kitlelerde silahlı mücadeleye olan güvensizlik, Kürt ulusal hareketi şahsında bir süre de olsa kendisini gösterebilir. Bu, bir kısım devrimci hareketi de olumsuz olarak etkileyecek ve geriye düşmeler olacaktır.

Burjuvaziyle barış içinde yaşanmaz. TC'nin 100 yıllık tarihi buna fazlasıyla tanıktır.

> *"Şunu da belirtelim: Türkiye'de burjuva demokrasisinin, sınırlı da olsa, bazı kırıntılarının tadıldığı üç kısa dönem olmuştur. Birincisi, Kurtuluş Savaşının hemen ertesinde, TKP'nin henüz serbest olduğu kısacık dönem. İkincisi, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda, TSEKP ve benzeri partilerin, sendikal örgütlenmenin serbest bırakıldığı kısacık dönem. Üçüncüsü de, 27 Mayıs darbesinden sonra gelen kısacık dönem."* (İbrahim Kaypakkaya, age, s. 401)

Türkiye koşullarında bütün bu kırıntıların yaşanmasının nedeni kitlelerin mücadelesidir. Hakim sınıflar, koşullar gereği zorda kaldıkları için kısmi de olsa kimi demokratik açılımlar gerçekleştirmişler ama ilk fırsatta da bu kırıntıları geri almak için harekete geçmişlerdir.

Gelinen aşamada AKP iktidarları döneminde Türkiye'de "demokrasi"nin durumu ortadadır. Dahası AKP iktidarının, PKK'nin kendini tasfiyesi ve silahlı mücadeleye son vermesi karşısındaki tutumu da "demokratik adımlar" atmak değil, tam tersine faşist baskı ve saldırıları artırma yönündedir. R.T.Erdoğan, 12 Temmuz tarihinde AKP 32. İstişare ve Değerlendirme Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, silahların bırakılmasına karşılık, yasal ne gibi değişiklerin olacağı, tutsakların bırakılıp bırakılmayacağı, sürgün edilenlerin yerlerine dönüp dönmeyeceği, zarara uğrayanların zararlarının karşılanıp karşılanmayacağı ve ''demokratik uygulamaların'' neler olacağına ilişkin tek bir kelime etmemiştir. Bunun yanısıra "çözüm" için "ümmet birliği"nden dem vurarak geleceğin "İslam devleti"nden bol bol söz ettiği konuşmasında, Kürtleri tehdit etmekten de geri durmamıştır. "Ya sürece dediğimiz gibi uyarsınız ya da sizi ezeriz" diyerek nasıl bir demokrasi vaat ettiğini göstermiştir. (Konuşma metni için bakınız: "Başkan Erdoğan'dan tarihi mesajlar: Büyük ve güçlü Türkiye'nin kapıları aralandı", 12 Temmuz 2025, www.sabah.com.tr)

Abdullah Öcalan da bu sürecin açık ve net yürümediğini, devletin bir garanti vermediğini şöyle açıklamaktadır:

> "*Sürecin geneli olarak silahların gönüllüce bırakılması ve TBMM'de yetkili ve kanunla kurulması düşünülen kapsamlı komisyon çalışması önemlidir. Kısır mantıklı, önce sen-ben kısırlığına düşmeden adımların atılmasında dikkat ve hassasiyetin gösterilmesi şarttır. Atılan adımların boşa çıkmayacağını biliyorum. Samimiyeti görüyor ve güveniyorum.*" (Öcalan'dan süreci ilerletme ve silah bırakma çağrısı: "Silahın değil, siyasetin ve toplumsal barışın gücüne inanıyorum", 9 Temmuz 2025, www.numedya24.com)

Görülen o ki, A.Öcalan'ın elinde sadece "samimiyete güvenme" vardır!

B-) "Yeni Perspektif"
Tarih İnkarcılığı

A.Öcalan'ın 25 Nisan 2025 tarihinde kaleme aldığı "Perspektif"inin ulusal soruna ilişkin ana fikrini;

> *"Çalışmamıza şöyle bir başlık atmak istiyorum: 'Kürt varlığında ve sorunsallığında bir dönemin sonu, yeni dönemin eşiğinde olmak"* olarak ifade etmektedir. (A.Öcalan,"Perspektif", Serxwebûn Gazetesi, sayı 52)

A.Öcalan'ın bu mektubu, PKK 12. Olağanüstü Kongresi'nde değerlendirilmiş ve kabul edilmiştir. PKK'nin feshi de buna uygun olarak gerçekleştirilmiştir. A.Öcalan'ın bu "yeni yol" haritası çok yönlü değerlendirmeyi hak ediyor. Ana fikir olarak A.Öcalan, "PKK'yi Kürt varlığını kanıtlama ve özgürlüğün kapısını aralama hareketi..." (age) olarak değerlendirse de, PKK sadece "Kürt varlığını kanıtlama" hareketi olarak tarih sahnesine çıkmamıştır. Nitekim PKK'nin böyle bir hareket olmadığı 50 yıllık mücadeleyle kanıtlanmıştır. Bunu en iyi bilen de A.Öcalan'ın kendisidir. PKK, "bağımsız Kürdistan" hedefiyle

kurulan ulusal bir hareket olarak, önemli mesafe katetmiş, ulusal uyanışı sağlayarak Kürt köylü ve emekçilerini örgütlemiştir.

Dolayısıyla A.Öcalan'ın bu değerlendirmesi, PKK'nin ortaya çıkışına dair yanlış bir bilgi içermekte ve dahası PKK'nin yarım asırlık mücadelesinin gerekçesini hatalı değerlendirmektedir. PKK'nin ortaya çıkışının nedeni, Kürt ulusunun inkar, imha ve asimilasyona maruz kalmasıdır. PKK yıllardır, "Kürtlerin varlığını kanıtlamak" için değil başta Özgürce Ayrılma Hakkı olmak üzere ezilen ulusun en temel demokratik haklarının kazanımı için mücadele etmiştir.

A.Öcalan "Perspektif"inde; *"PKK reel sosyalist mücadele perspektifine göre örgütlenmişti. Programı, stratejisi, taktiği vb. reel sosyalist ilkeler üzerinden şekillenmişti"* değerlendirmesinde bulunmaktadır. (age)

Kürt ulusal hareketi olarak ortaya çıkan PKK, bu perspektifle örgütlenmedi. PKK'nin ilk çıkış döneminde, Marksizm Leninizm'e ve sosyalizme gönderme yapan söylemleri olmasına ve bu anlamıyla sosyalizmden etkilenmesine karşın sosyalist bir hareket olarak var olmadı. Bir sınıf hareketi değil, ulusal bir hareket olarak, Kürt ulusunun ayrılıp kendi devletini kurma perspektifiyle ortaya çıktı. Her ne kadar A.Öcalan tüm geçmişi bir yana bırakarak, bu direnişi anlamsızlaştırsa da, yine de A.Öcalan'ın ifadesiyle:

> *"PKK bu inkarı büyük bir direnişle boşa çıkardı; Kürt kimliği gerçekliğini tarihsel- toplumsal bakımdan açığa çıkardı ve dost düşmana kabul ettirdi."* (age)

A.Öcalan'ın Şubat 2025 tarihinden bu yana sosyalizm vurgusunu öne çıkartması; "*PKK reel sosyalist mücadele perspektifine göre örgütlenmişti. Programı, stratejisi, taktiği vb. reel sosyalist ilkeler üzerinden şekillenmişti*", "*Sosyalist ideoloji üzerine yoğunlaşmamızın ve onu demokratize etme girişimimizin nedeni budur*" vb. ifadelerini kullanması da önemlidir. (age)

A.Öcalan'ın sosyalizmi sık sık dile getirmesi önemli olmakla birlikte, onun sosyalizmi kavrayışı ve "bilimsel sosyalizm" deneyimleri arasında önemli farklılıklar vardır. Her şeyden önce A.Öcalan, sosyalizmi değil "komünü" önermektedir.

İkincisi olarak A.Öcalan, ideolojik olarak sosyalizmi, yarattığı değerleri ve sosyalizmin ulusal soruna getirdiği çözümü yanlış

görmektedir. Bunu şöyle dile getirmiştir: *"Marksizmi gözden geçirmeyi, bu kavram yerine gerçekleştirmeyi daha doğru buluyorum. Yani tarih bir sınıf savaşımı tarihi değil, bir devlet ve komün çatışmasından ibarettir. Marksizmin bu sınıf ayrımına dayalı çatışma teorisi reel sosyalizmin çöküşünün ana nedenidir."* (…) *"Marx buna bilimsel keşif diyor, bunlar hikaye. İşçi sınıfının oluşumu, işçi sınıfının gelişimi öyle harikalar yarattı, bilim falan filan basit bir şeydir"* ifadelerini kullanmaktadır. (agy)

A.Öcalan'ın bu değerlendirmeleri "yeni tezler" değildir. Ancak 1990'larda "tarihin sonu, elveda proletarya" diyenlerin dönüp kendi tezlerini yanlış gördükleri bir yerde, A.Öcalan'ın bu tezleri yeniden ısıtarak dile getirmesi dikkat çekicidir. A.Öcalan, "*Sınıf kavramı yerine komünü yerleştirmek çok daha çarpıcı, çok daha bilimsel"*

(…)

"Buna Marxizmin en köklü revizyonu diyoruz. Marxizmin sınıf kavramı yerine komünü geçiriyoruz" demektedir. (age)

A.Öcalan bu ifadeleriyle "yeni" bir şey keşfettiğini söylese de bir şeyi bilerek yok sayıyor. Her ideoloji, bir sınıfın damgasını taşır. Tarih, sınıf mücadeleleri tarihidir. Komün de Paris Ayaklanması'yla ortaya çıkan işçi sınıfının hedeflediği proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimi olarak işçi sınıfının ideolojik damgasını taşır. A.Öcalan, kendi teorisini ispatlamak için oldukça zorlanıyor. Zorlandığı yerde de tarihe mal olmuş her kavrama yeni anlamlar yükleyerek işin içinden çıkmaya çalışıyor. Bunu bütün metin boyunca görmek mümkündür. Örneğin Komün'ü tarif ederken şöyle diyor: *"Aşiret de bir komünler birliğidir aslında. Kabile bir komündür."* Feodal toplumun bir ürünü olan "aşiret" örgütlenmesini komünle eş tutacak kadar ileri giden A.Öcalan, bunu da yeterli görmemiş olacak ki, *"Komünün Kürtçemize yerleşmiş kom (basit bir şekilde taş ya da çamurdan yapılan alçak, ancak bir ya da iki kişinin barındığı ev bn.) ile bağlantısını kendi dilimizden de öğrenebiliriz"* diyebilmektedir. (age)

Elbette bu türden tezlerin bilimsel sosyalizmle dahası bilimle ilgilisi bulunmaktadır.

Anarşizm Savunusu

A.Öcalan'ın ulusal sorunda, sosyalizm ve sosyalizmin kazanımları konusundaki görüşleri anarşizmle harmanlanmış günümüzdeki yeni versiyonudur. Nitekim A.Öcalan bunu şöyle izah ediyor:

> *"Marxizmin sınıf kavramı yerine komünü geçiriyoruz. Kropotkin'in Lenin'e karşı eleştirisi doğrudur. Bakunin'in Marks'a karşı eleştirisi doğrudur. Eksiktir ama doğrudur. Marksizm'i bu konuda mutlaka bir eleştiriden geçirmek gerekir. Marx Bakunin'i anlasaydı, Lenin de Kropotkin'i anlasaydı sosyalizmin kaderi kesinlikle başka türlü gelişirdi."* (age)

A.Öcalan'ın bu görüşlerinin ideolojik kökenine inmek için anarşizmin ortaya çıkışı ve gelişimini kısaca da olsa izah etmekte fayda vardır.

Anarşizm ortaya çıktığından bu yana Marksizm Leninizm Maoizm ile çatışan burjuva bir akım olarak tartışılmaya ve taraftarlarınca taze fikirlermiş gibi sunulmaya devam ediyor. Başkalarını bir yana bırakırsak Max Stirner, Pierre Joseph Proudhon, ve Mihali Bakunin ile ideolojik bir akım olarak doğan Anarşizm, sınıf örgütlenmesini reddeden bir zeminde durmasının yanısıra; "özgürlük adına" her türlü disiplini ve otoriteyi reddetmesiyle ünlenmiştir. Kitle hareketlerini bir yana bırakarak, işçi hareketinin bir karikatürü olarak tarih sahnesinde yer alan bu akımın belirleyici olmasa da hala savunucuları bulunmaktadır.

Anarşizmin ilk görüşleri Stiner'le şekillenmiştir. Bunu Proudhon takip emiştir. Ve denilebilir ki Anarşizmin görüşleri Proudhon'la biçimlenir. Proudhon'un en büyük takipçisi ise Bakunin'dir. Anarşizmin temel ilkelerinden biri, bireyin özgürlüğünün her şey olmasıdır. Her türlü devlet bireyin özgürlüğüne karşı olduğu için de devlet, daha çok toplumun gelişmesinin belirli bir aşamasındaki bir üründür; bu, toplumun önlemekte yetersiz bulunduğu uzlaşmaz karşıtlıklar biçiminde bölündüğünden, kendi kendisiyle çözülmez bir çelişki içine girdiğinin itirafıdır. Ama karşıtların, karşıtı iktisadi çıkarlara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu kısır bir savaşın içinde eritip bitirmemeleri için, görünüşte toplumun üzerinde yer alan çatışmayı hafifletmesi "düzen" sınırları içinde tutması gereken bir güç

gereksinmesi kendini kabul ettirir; işte toplumdan doğan ama onun üstünde yer alan ve gitgide ona yabancılaşan bu güç devlettir.

Komünist partisinin nihai hedefi, devleti ele geçirmek, onu yüceltmek ya da varlığını korumak değildir. Proletarya, iktidarı ele geçirdiğinde burjuva devlet aygıtını parçalayarak toplumun büyük çoğunluğunun sömürücü azınlık üzerindeki diktatörlüğü anlamına gelen proletarya diktatörlüğünü yani proleter devleti kurar. Üretim araçlarını, toplumsal üretimin ortaya çıkardığı bütün maddi değerleri burjuvazinin tekelinden çıkarıp kamulaştırır. Proleter devrim ile devlet bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde baskı aygıtı olma özelliğini yitirmez. Ancak bu defa devlet sömürücü azınlığın değil proletaryanın önderliğinde tüm halkın sömürücü sınıflar üzerindeki egemenliğini tesis etmek için baştan aşağı yenilenen bir iktidar aygıtı haline gelmiştir.

Proletaryanın egemenliğindeki bu devlet; köleci, feodal ya da kapitalist devlet sistemlerinde olduğu gibi bir sınıfın diğer sınıfları sömürmesi için kurulan, bir baskı aracı değil aksine var olan toplumsal sınıfları ortadan kaldırmayı hedefleyen ve bu amacına ulaştığı oranda sönümlenecek olan bir araçtır. Bir kez daha altını çizecek olursak; proletaryanın iktidarının nihai hedefi devleti tamamen ortadan kaldırmaktır.

Şüphesiz bu, uzun bir süreci kapsayacak, bu hedefe ulaşmanın ön koşulları burjuvazinin mezar kazıcısı olan proletaryanın iktidarında, proletarya diktatörlüğünde hazırlanacaktır. Zora dayalı bir devrimi içeren bu süreçte devletin sönümlenerek ortadan kalkmasını olgunlaştıracak olan ve aynı zamanda demokrasinin en yüksek biçimi olan sosyalist devlettir.

Bu noktada F.Engels'in devletin sönüp gitmesinin tarihi ön koşullarına dair belirttikleri yol göstericidir:

> *"Proletarya kamu iktidarını ele geçirir ve buna dayanarak, toplumsallaşmış üretim araçlarını burjuvazinin elinden alıp kamu mülkiyetine dönüştürür. Proletarya, bu eylemiyle üretim araçlarını şimdiye kadar taşıdıkları sermaye karakterinden kurtarır ve taşıdıkları toplumsal karakterin kendisini açığa çıkarması için onlara tam bir özgürlük verir."* (K.Marx-F.Engels, "Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel

Sosyalizm", Seçme Yapıtlar, c. 3, Sol Yayınları, Aralık 1979, s.180-181)

Marks-Lenin ve diğer ustalar, sözü edilen bu burjuva anlayış sahipleriyle yürütmüş oldukları çok yönlü ve kapsamlı mücadele içinde bilimsel sosyalizmin temel teorik görüşlerini inşa ettiler. Diğer bir anlatımla bu burjuva düşünüş sahiplerini iyi anlayıp, tanıdıkları için, ideolojik cephede onları tarihin çöplüğüne gömdüler. Başta Ekim devrimi olmak üzere, yirminci yüz yılda enternasyonal proletaryanın tüm kazanımları, ideolojik cephede kazanılan bu zaferin ürünüdür. "Reel sosyalizmin" çöküşü ise komünistlerin açmış olduğu yolda yürümeyen sosyalist maskeli bürokrat burjuvaların ihanetinin ürünüdür. Burada asıl mesele sorunun anlaşılıp, anlaşılamaması meselesi değil, proleter düşünüş tarzıyla, burjuva düşünüş tarzı arasında süren mücadelede burjuvazinin iktidarı yeniden ele geçirmesidir.

F.Engels "devletin nasıl ve hangi koşullarda ortadan kaldırılabileceğine" dair de şu ifadeleri kullanır:

> *"Devlet (...) tüm toplumun temsilcisi durumuna geldiği zaman, kendi kendini gereksiz kılar. (...) Devletin gerçekten tüm toplumun temsilcisi olarak göründüğü ilk eylem, -üretim araçlarına toplum adına el konması- onun devlete özgü son eylemidir de. (...) Kişilerin hükümeti, yerini, şeylerin idaresine ve üretim işlemlerinin yönetimine bırakır. Devlet 'ilga' edilemez, söner."* (F.Engels, Anti-Dühring, Sol Yayınları, İkinci Baskı, Ankara, Mart 1977, s. 443-4)

Devletin reddini sınıf mücadelesinin çelişkilerini şiddet dışı yoldan barışçıl tezlerle birleştiren Proudhon tezini eşitlik, adalet üzerine şekillendirir. Stinger ise buna Anarşizm adı verir. Anarşizmin her savunucunun temel tezi, devletin hiçbir zaman bireyin özgürlüğünü kolaylaştırmayacağı iddiasıdır.

Stirner'in bireysel özgürlüğünün temeli, aşırı bireyciliğe bürünerek Stirnervari anarşizme dönüşür. Proudhon anarşizminde, toplumsal evrimselleşme sürecinde oluşan kapitalistlerle ücretliler arasındaki

antagonizma ve sermeye değil, devleti ortadan kaldırma tezi önemli bir yer tutar. Eşitlik, adalet üzerine kurulu öğreti, evrimleşmeyi temel dayanak olarak şiddeti dışlar; reformları öne koyar. Bu akımın en büyük temsilcisi Bakunin'le en uç noktaya ulaşan anarşizm, Proudhon gibi reformları yeterli görmez. Devlet, hükümet, mülkiyet her şey yıkılmalı, yerle bir edilmelidir.

Saint Simon'un tezi ise miras hakkının kaldırılması ve tanrıtanımazlık üzerine gelişir.

İşçi sınıfı ve geniş halk yığınlarının baskı, sömürü ve kölelikten kurtuluşun temeli bireyin kurtuluşudur. Bireycilik, anarşizmin felsefi temelidir. Bir burjuva ideolojisi olarak anarşizm, toplumsal kurtuluşu bireyin kurtuluşunda görür.

Mevcut toplumu ülküselleştirerek toplumdaki çelişkileri uzlaştırma hevesi içindeki Proudhon, çelişkilerin üzerinde yükseldiği temeli yani burjuva düzeni yıkmayı öngörmez. Bunun yerine kapitalist düzendeki kötü yanlar reformla atılmalı, iyi yanlar korunarak sistem devam etmelidir.

Sosyalizmin gerçekleşmesinin yaratıcı gücü olarak proletaryanın sınıf savaşımı, her türlü siyasal hareket bütünüyle dışlanır. Her türlü devrimci eylem, toplumsal hareket hor görülür. İşçi sınıfının siyasal mücadelesinin son amacı siyasal iktidarı ele geçirmektir. Bunun yolu devrimdir. Anarşizmde her kötülüğün kökeninde devlet olduğuna göre devleti koruyup gözetecek her şeyden, siyasetin her çeşidinden, herhangi bir seçime katılmadan tümüyle el çekmek gerekir.

İşçi sınıfı, kendi siyasal partisini kurmamalı, siyasal eylem yürütmemeli, işçi sınıfı grev yapmamalı, bunları yapmak devleti tanımak, devletle bu araçlar vasıtasıyla savaşmak demektir. Bu da "ölümsüz ilklere" aykırıdır.

Peki ne yapılmalıdır?

Bu soru "toplumsal tasfiye" günü beklenmelidir diye karşılık görür. O gün gelinceye kadar devlet kötülenip gözden düşürülmelidir. Bütün işçiler senden olunca, bütün yönetim aygıtları kapatılarak, devlet kaldırılacak ve yerine Bakunin'ci sosyalist demokrasinin ittifakı konulacaktır. Peki A.Öcalan "Perspektif"inde ne diyor:

> *"Ulus devlet karakteristik olarak iktidarcıdır. İktidarın proletarya veya burjuvazinin elinde olması politik açıdan fark yaratabilir fakat ürettiği egemenlik*

kültürü bakımından değil. Ayrıca sınıfa karşı sınıf mücadelesi de yanlıştır. Sadece sınıfa dayalı toplumsal bölünmeyi derinleştirir. Sınıfa karşı sınıf savaşımı yerine devlete karşı komün ikilemini ikame ettik. Ulus devlet sosyalizme terstir, onu yozlaştırır. Bu nedenlerle biz ulus devlet fikrini de, hedefini de ters yüz ettik. Bunun yerine demokratik ulus dedik." Ve "*Demokratik toplum bu dönemin siyasi programıdır. Devleti hedeflemez.*" (age)

Böylelikle A.Öcalan, "sınıfa karşı sınıf mücadelesini" doğru görmediğini, "devleti hedefleme"diğini açıkça ifade etmekte ve anarşizmin "yeni" bir versiyonu olarak ortaya çıkmaktadır.

Sınıf Mücadelesi

Oysaki dün olduğu gibi, bugün de insanlık tarihi, sınıf mücadelesi tarihidir. Bu nesnel bir olgudur. Ve sınıflar var oldukça bu mücadele sürecektir. Dolayısıyla A.Öcalan'ın değerlendirmeleri bilimsel düşünüş tarzıyla bağdaşmamaktadır. Sınıf mücadelesinin-sınıf savaşımının nesnel yasaları vardır. Bu yasaları hiçe sayarak, tarihsel değişimleri ve çatışmaları, subjektif yorumlarla açıklamaya kalkmak, gerçeklerin yerine niyetleri koymaktır. Söz konusu de ğerlendirmeler de benzer niteliktedir.

Öncelikle kavram kargaşasına düşmeden şu gerçeklerin altını çizmemiz gerekir. Ne sınıflar ne de sınıf mücadelesi iradi çabayla yaratılmaz. Yani MLM'ler, iradi çabalarla bu sınıfları yaratmamışlardır. Sınıflar köleci toplumdan beri var olan nesnel olgulardır. Ve

"*Bugüne kadarki tüm toplum tarihi*, sınıf mücadeleleri tarihidir*." (K.Marks, F.Engels, Seçme Yapıtlar, s. 118-168, Sol Yayınları, Aralık 1976 [**Daha kesin deyişle, elde bulunan yazılı tarih. Tüm yazılı tarihten önce gelen toplumsal ön tarih, 1847'de hemen hiç bilinmiyordu. 1888 İngilizce ve 1890 Almanca baskıya Engels'in notu*.]

Yine Marksizm Leninizm Maoizm'e göre devlet;

> *"bir sınıf egemenliği organı, bir sınıfın başka bir sınıf üzerindeki baskı organıdır."* (V.İ.Lenin, Devlet ve Devrim, Eriş Yayınları, Dördüncü Baskı, s. 15)

A.Öcalan tüm bu gerçekleri reddetmektedir. Önce söylenenlere bakalım:

> *"Tarihsel materyalizm sınıf savaşı yerine 'komünü' ikame etmeli. ... Sınıf çatışmasına dayalı tarihsel materyalizm ve sosyalizm tanımı yerine, devlet ve komün ikilemine dayalı bir tarihsel materyalizm ve sosyalizm alternatifinin daha doğru olduğuna inanıyorum. Marksizmi gözden geçirmeyi, bu kavram yerine gerçekleştirmeyi daha doğru buluyorum. Yani tarih bir sınıf savaşımı tarihi değil, bir devlet ve komün çatışmasından ibarettir. Marksizmin bu sınıf ayrımına dayalı çatışma teorisi reel sosyalizmin çöküşünün ana nedenidir."* (age)

Sosyalizmde de sınıflar vardır. "Reel sosyalizmin" yıkılışı da, sosyalist maskeli bürokratik burjuvalarla, komünistler arasında süren mücadelede burjuvaların yeniden iktidarı ele geçirmesidir. Yani ortaya çıkan sonuç, sürmekte olan sınıf mücadelesinin bir ürünüdür. Sınıfların yadsınması, sınıf savaşımı yerine, sınıf iş birliğinin savunulması, mevcut burjuva egemenlik sisteminin sürmesi demektir.

Sınıflar ve sınıf mücadelesinin yadsındığı yerde ne sosyalist olunur ne de sosyalizm mücadelesi yürütülür. 20. yüzyılda proletarya önderliğinde kazanılan Demokratik Halk Cumhuriyetleri ve sosyalist iktidarların yıkılması, enternasyonal proletaryanın tarihsel yürüyüşünde yaşanan geçici yol kazalarıdır. Ve çöken, bilimsel sosyalizm değildir. Çöken sosyalist maskeli bürokratik burjuva diktatörlükleridir. Keza, yaşanan tüm değişimlere rağmen çağımız hala emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. Ve işçi sınıfı da çağımızın en devrimci sınıfıdır. Başlayan savaşım -ki bu ezilen ezen savaşımıdır- günümüzde de farklı biçimde sürmeye devam etmektedir.

A.Öcalan, sınıf kavramını ve buna bağlı olarak sınıf mücadelesini reddettiği için, emperyalizm ve proleter devrimler çağını da buna

uygun hale getirerek kendisince yeni bir çağ tarifi yapmaktadır. *"... yeni çağın adı modernitedir"* diyor. (age) Bunu gerekçelendirirken de *"Biz moderniteyi Mahşerin Üç Atlısı üzerinden tanımlıyoruz: Kapitalizm, ulus devlet ve endüstriyalizm. Modernite bu çağın gerçekliğini ifade ediyor. Onun kapitalizmle özdeşleştirilmemesi gerekiyor. Modernite kapitalizm, ulus devlet ve endüstriyalizm üçlüsünden oluşur. Bu 16. yüzyıldan itibaren vücut bulan bir yapıdır. Reel sosyalizm de bu modernitenin bir ürünüdür"* demektedir. (age)

Bu tezlerin bilimsel sosyalizmin teori ve pratiği dikkate alındığında, tutarlı ve bilimsel bir yönü bulunmamaktadır.

Devlet ve Ulus

A.Öcalan, K.Marks, F.Engels ve V.İ.Lenin'in devlet ve ulusal sorunda yeterli tezler geliştirmediklerini iddia etmektedir. Bu iddiasını şöyle izah etmektedir:

> *"Marx bu tehlikeyi sezdi ve antisini koydu. Ama geliştiremedi. 6 kitap yazacaktı. Birinin ilk cildini yazdı, onu da eksikli yazdı. Alt yapı üst yapı ve sınıf temelli bir analizle sınırlı kaldı. Baş ayak derken Hegel'in bile gerisine düştü. Engels biraz tamamlamaya çalıştı. 'Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni' 'Doğanın Diyalektiği', 'Tarihte Zorun rolü' konularına eğildi ama yetmedi. Lenin, politika ve devlet analizi alanlarında tamamlamaya çalıştı o da tam başaramadı. Mao bu teoriyi sömürgelerin kurtuluş mücadelelerine uyarlamaya çalıştı, sınırlı kaldı. Bütünlüklü bir sistem analizi ve alternatif çözüm geliştirebilirdi eksik kaldı"* demektedir. (age)

Kısacası A.Öcalan komünist ustaların devlet ve ulus meselelerinde "yeter siz" kaldıklarını ve bu yetersizliği kendisinin tamamladığını ileri sürmektedir.

Devlet, sınıflı toplumların bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Devlete ilişkin tartışma, her zaman bir ilgi odağı olmuştur. Marksizm'in devlet anlayışı bu tartışmalarda özel bir yere sahiptir. Devlet, sınıflı

toplumların doğrudan bir sonucu olarak hakim sınıfların bir zor aygıtı olarak her zaman bir sınıfın rengini taşımıştır. Köleci devlet, feodal devlet ve kapitalist devlet de, yönetim biçimleri farklı olsa da, bir sınıfın diğer sınıfları baskı altına alma ve hakimiyet biçimi olarak özü hep aynı olmuştur. Sosyalist devlet de bir sınıfın devletidir. Proletaryanın komünizme varmada zorunlu durağı olan devlet, sosyalizmde sınıfın rengini taşır.

MLM'ler, burjuva devlet ile sosyalist devlet anlayışına karşı sürekli bir saldırıyla karşı karşıya kaldılar. 1917 Şubat Devrimi sırasında Menşevikler ve Sosyalist Devrimcilerin anti-Marksist devlet teorisine karşı, Lenin'in yürüttüğü ideolojik tartışmalar biliniyor.

Bu tartışmalarda Lenin, devletin uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının ve bu sınıfların mücadelesi sonucu ortaya çıktığını savunurken, Menşevik ve Sosyalist Devrimciler ise devletin sınıf uzlaşmasının ürünü olduğu; tüm çatışma ve uzlaşmazlıkların üstünde tarafsız bir aygıt yaklaşımını savunuyorlardı.

Devlet ve proletarya diktatörlüğü tartışmalarında Menşevik ve Sosyalist Devrimcilerden devraldığı tartışmaları daha da ileri taşıyan Kaustky, devletin bir sınıfın egemenlik aracı olduğunu kabul etmekle birlikte, Marks'ın, burjuva devletin tüm aygıtlarıyla parçalanması görevinin proletaryanın omuzlarında olduğu gerçeğini es geçer.

A.Öcalan'ın bir diğer değerlendirmesi de *"Yine Marx'ın ulus devlete dair dişe dokunur bir analizi yok. Bu yönüyle de ciddi bir ideolojik boşluk bırakılmıştır. Hakkını teslim etmek bakımından söyleyelim. Marxda sonradan bu eksik analizinin farkına vardı. Kapitali yazma sürecinde üçüncü kitap devlet üzerine olacaktı, ömrü yetmedi. Yazsa da doğru yazması zordu çünkü Marx'ta ulus devleti çözümleme perspektifi eksikti"* iddiasıdır. (age)

K.Marks ve F.Engels, demokratik ve sosyalist hareketlerin yığınları sarmalayacak biçimde kendisini ortaya koymadığı bu dönemdeki Doğu Avrupa ülkelerinin bir kısmında ortaya çıkan ulusal hareketleri, Avrupa ölçüsünde ele alıyorlardı. Örneğin V.İ.Lenin, Ryazanov'un yayınladığı Engels'e ait bir makaledeki görüşleri olumlayarak şu değerlendirmede bulunmaktadır:

> *"Engels, Avrupa'nın büyük, bellibaşlı uluslarının siyasal bağımsızlığını ve 'kendi kaderlerini tayin hakkı'nı ('kendi kendini yönetmek hakkı'nı),*

> *proletaryanın tanıması gerektiğini belirtmekte ve 'milliyetçilik ilkesi'nin (özellikle Bonapartçı uygulaması anlamında), yani herhangi bir küçük ulusun büyük uluslarla aynı düzeyde tutulmasının saçmalığını belirtmektedir. 'Ve Rusya'ya gelince' diyor Engels, 'ancak kıyamet günü zorla elinden alınabilecek olan geniş bir çalınmış mülk [yani ezilen uluslar] yığınının alıkoyucusu olarak belirtilebilir.' Hem bonapartçılık ve hem çarlık, Avrupa demokrasisine karşı küçük ulus hareketlerini kendi çıkarları uğruna kullanıyorlar."* (V.İ.Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, Sol Yayınları, Nisan 1979, s.185, dipnot 36)

Bu bakış açısının bir sonucu olarak hem Polonya'daki hareket hem de Macaristan'ın ulusal kurtuluş ve demokrasi için ayaklanması desteklenmiştir.

Ve bunu Avrupa sosyal demokrasisinin bir görevi sayılmıştır.

Federasyona ilke olarak karşı olan K.Marks, bu ayrılmanın sonucu federasyonun gelmesi olasılığına karşın gene de bu ayrılmayı savundu. İşçi sınıfının İngiltere'de kış uykusunda olduğu ve liberalizmin yedek kuvveti durumuna dönüştüğü koşullarda, yani özgün aşamada işçi sınıfından "umudu" kestiği için (İrlanda'yı kurtarma konusunda) İrlanda ulusal hareketinin İngiliz işçi sınıfınca desteklenmesi gerektiğini öğütlemiştir. K.Marks, dahası, bu hareketi devrimci doğrultuda hızlandırmayı ve özgürlükleriyle bağdaşan bir sonuca vardırmayı düşünüyordu. Demek ki, ulusların kendi kaderlerini tayin isteği, her zaman ve her koşulda değil, koşula bağlı olarak ve belli dönemlerde ancak desteklenebilir. Tarihsel olarak ortaya konan bu görüşler, A.Öcalan'ın bu konudaki tezlerinin yanlışlığına yeteri kadar kanıt sunmaktadır. Ulusal sorunda bugün de K.Marks, F.Engels, V.İ.Lenin ve J.Stalin'in tezlerine yaslanmadan ulusal soruna doğru çözümler sunmak mümkün değildir.

X. Sonuç

TC devleti ile A.Öcalan arasında yürütülen "süreç" sonrasında TBMM'de "Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu" kuruldu. Bu komisyonun esas görevi, TC ile A.Öcalan arasında

ortaklaşılan projeye demokrasi maskesiyle bir resmiyet kazandırmaktır. Bu nedenle, komisyonun işleyiş biçimi, meclisin iradesi vb. konular üzerinde yürütülecek tüm tartışmalar aslında zaman kaybından ibarettir. Dahası işi komisyona havale etmek, oyalama taktiğinin bir başka biçimidir.

Yukarı da kısaca da olsa bu süreçte yaşananların altını çizmeye çalıştık.

Peki görünmeyen nedir? Görünmeyen, Kürt ulusunun ulusal demokratik taleplerine dair hakim sınıf sözcülerinin herhangi bir açıklamada bulunmama larıdır. Her zaman ifade ettiğimiz gibi, Kürt ulusal mücadelesi bir sonuçtur. Peki gelinen aşamada bölgesel bir "sorun" haline gelen ve bu sonuca yol açan nedenleri ortadan kaldırmaya dönük TC devletinin "olumlu" bir tek söylemi var mıdır? Yoktur! Sosyal pratikte hiçbir karşılığı olmayan "temenni ve dilekleri"n ise bir anlamı yoktur.

Bu anlamıyla A.Öcalan'ın "Perpektif" metninde faşist MHP lideri D.Bahçeli'yi "olumlaması" ve attığı adımı; *"Bu da bana göre, bu barış ve demokratik toplum çözümüne açık bir çağrı ifadesidir. Hem bir barış çağrısı hem tutarlı hem de demokratik çözüm içeriği olan bir barış çağrısı. Gelişmeler biraz bunu da gösteriyor"* değerlendirmelerine katılmak mümkün değildir. (age)

A.Öcalan tarafından yapılan yorumun oldukça subjektif olduğu açıktır. Başta D.Bahçeli olmak üzere, faşist devletin sözcülerinin asıl amacı, Kürt ulusuyla barışmak değildir. Amaç, Orta Doğu'daki bölgesel gelişmeler nedeniyle "bir tehlike" olarak gördükleri Kürt ulusal kazanımlarının tasfiye edilmesi, Kürt ulusal hareketinin silahsızlandırılarak düzen içine çekilmesi ve ehlileştirilmesidir.

Elbette ki A.Öcalan'ın ifadesiyle *"savaşanlar barışabilir. Bizzat savaşın sorumluluğunu taşıyanlar ancak barışın sorumluluğunu üstlenebilirler."* (age) Bu ifade genel anlamda doğrudur. Ancak faşist terörün doludizgin sürdüğü bir coğrafya gerçekliği bütün heybetiyle karşımızda durmaktadır. Başta kanlı elini uzatan D.Bahçeli olmak üzere, iktidarı ellerinde bulunduran hâkim sınıfların sözcüleri, barışın değil, haksız savaşın zehirli dilini kullanmaya, devlet terörüyle her türlü toplumsal muhalefeti, -buna burjuva muhalefeti de dahil- denetim altına alma politikalarındaki ısrarlarını sürdürüyorlar.

Tüm bunlar, "barış" söylemlerinin havada uçuştuğu bir süreçte yaşanan ve karşımızda olan nesnel olgulardır. Hal böyleyken, İmralı'da

projelendirilen; *"Bu yöntem temelinde başlangıcı biraz daha boyutlandırdık ve devlet denetiminde bu toplantımızla programını hazırlıyoruz"* (age) iddialı söyleminin, pratik karşılığının ne olduğunu görmek için en azından Kürt halkının daha bir dönem beklemesi gerekir. Görünen o ki, yaşanan tüm güvensizlik ve kaygılara rağmen süreç böyle işleyecektir.

Süreçte taraf olan birçok kesim, iktidarın "yeni süreç" dediği, bu dönemde esas amacının "Kürt sorununa" çözüm bulmak olmadığı düşüncesindedir. Yapılmak istenen içte Kürtlerin desteğiyle, AKP-MHP iktidarının ömrünü uzatmak; bölgesel düzeyde ise, özellikle Kuzey Doğu Suriye Özerk Yönetimi'ni tasfiye etmek, Kürtlerin herhangi bir statü kazanımını engellemek olarak şekillenmektedir. Yaklaşan Üçüncü Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesinde ortalığı kendileri için düzlemeye duydukları ihtiyaç çerçevesinde bunları yapmaya bir anlamda da mecburlar.

Bu anlamıyla A.Öcalan'ın *"...barış ve demokratik bütünleşme, Türkiye Cumhuriyeti'yle özellikle"* değerlendirmesi üzerinde ciddiyetle durmak gerekir. (age)

Öncelikle bu türden "barış" ve "çözüm" önerilerini başta A.Öcalan olmak üzere, bazı Kürt ulusal hareketi sözcülerinin yapmış olduğu değerlendirme ve açıklamalarla birlikte ele aldığımızda hem birbiriyle çelişen hem de kendi içinde ciddi problemler içeren yaklaşımlarla karşı karşıya olduğumuzu ifade edebiliriz.

A.Öcalan'ın "özellikle TC ile demokratik bütünleşme"den kastı, mevcut sisteme entegre olmadır. Bu tartışma, bugün somut olarak Kuzey Doğu Suriye'de Özerk Yönetim somutunda yaşanmaktadır. Her şeyden önce bu "bütünleşme"nin nasıl olacağı sorusuna, tarafların vermiş olduğu yanıtlar ciddi farklılıklar içermektedir.

Yine Türk devleti, ABD ve diğer bazı emperyalist güçlerin, Suriye'de yönetim koltuğuna oturttukları selefi cihatçı çete örgütlenmesine özerk yönetiminin de tabi olması konusunda dayatıcı ve baskıcı bir politika izledikleri ortadadır. Bu dayatma aynı zamanda, özerk yönetimin başta askeri güçleri olmak üzere, birçok kurumun özerk yapısını dağıtmayı da hedeflemektedir. Yani Kürt halkını silahsızlandırıp baş kesen bu çeteci güçlerin insafına terk etmek istiyorlar. Tüm bu politikalar, Alevilere, Dürzi halkına dönük katliamların, katliam girişimlerinin yaşandığı bir döneme denk gelmektedir.

Tarihi tekerrür mü ediyor? Bunu bilmiyoruz. Ama şu gerçeği biliyoruz; ezilen ulusların, halkların kurtuluşları ancak kendi özgüçleriyle ve bu özgüçlere dayanarak yürütmüş oldukları bağımsız politikalarla gerçekleşir. Emperyalistlerin ve bölgenin gerici devletlerinin öncelikleri kendi bölgesel çıkarlarıdır. Ezilen ulusların, halkların mücadelesine de bu perspektifle yaklaşırlar.

Güncel bağlamda ABD emperyalizmi ve suç ortaklarının bölgesel düzeyde Kürt ulusal sorununa yaklaşımları da bu çerçevededir. Dolayısıyla emperyalizmle, bölge gericiliğiyle hesaplaşmayı, halklarla, baskı altında olan inanç gruplarıyla birleşik bir mücadele perspektifiyle bütünleşmeyi hedeflemeyen Kürt güçlerinin, gerçek manada kazanımları olmaz. Çünkü, faşist ve gerici iktidarların kendi kendine demokratlaşması ve on yıllardır inkâr ve imha politikalarıyla denetim altında tuttukları ezilen ulus ve inanç gruplarıyla, "demokratik bir bütünleşme" içine girmeleri düşünülemez. Bu tarihsel olarak sınıf savaşımının, ezen-ezilen ulus çelişkisinin inkârı anlamına gelir.

Öte yandan A.Öcalan sadece TC'yle "demokratik bütünleşme"den bahsetmemekte, Türkiye'nin inisiyatifinde diğer devletlerde de benzer süreçlerin devreye gireceğini ileri sürmektedir:

> *"Diğer devletlerle ise Irak, İran, Suriye devletleri için de benzer süreçler devreye girecektir. Türkiye'nin inisiyatifinde olması da bana göre hem aklın gereği hem de gerçekliğin ifadesi oluyor." (*A.Öcalan, "Perspektif", Serxwebûn Gazetesi, sayı 521)

"Türkiye'nin inisiyatifinde" bölgesel düzeyde Kürtlerin lehine demokrasi ve özgürlük adına olumlu temelde ciddi gelişmelerin olabileceği beklentisi içine girmek, hayali bir beklentidir. Türkiye, Irak, Suriye coğrafyalarında toplarıyla, tanklarıyla, savaş uçaklarıyla, İHA ve SİHA'larıyla Kürt halkına, savaşçılarına saldıran, saldırmaya devam eden bir devlet, Kürtlerin lehine nasıl yeni bir inisiyatif alabilir? Mevcut somut verilerden hareketle soruna yaklaştığımızda bu soruya olumlu temelde cevap vermek mümkün değildir. Elbette ki, kapalı kapılar ardında konuşulanlara dair bilgi sahibi değiliz. Dolayısıyla an itibariyle söylemlerden çok, sahada yaşananlara bakıyoruz. Burada da "inisiyatif" adına gördüğümüz şey, TC devletinin Suriye coğrafyasında Kürt kazanımlarına dönük pervasız hesaplar içinde olmasıdır.

Kimi Türk hakim sınıf sözcüleri ve kiralık kalemşorları, "*ABD, İsrail vb. kimi devletler bölgede bizi dışlamaya çalışıyor*", "*buna karşı müdahalede bulunmalıyız*" vb. şeklinde çığırtkanlık yapıyor. Kaldı ki an itibariyle, işgalcilik ve saldırı anlamında TC zaten "inisiyatif" almış durumda. Türk devletinin Kürt coğrafyasında "inisiyatifi" arttıkça, tekçilik anlayışı daha bir hortlayacaktır.

Sonuç olarak 1993'ten 27 Şubat 2025 tarihine kadar A.Öcalan ve PKK'nin ortaya koyduğu tüm görüşler, onun sınıf karakterinden ileri gelmektedir. Türkiye'de Kürt ulusu, 100 yıldır devlet tarafından ezilmekte, inkara ve asimilasyona tabi tutulmaktadır. Türkiye'de Kürt ulusu her yönüyle ezilen bağımlı bir ulus durumundadır. PKK, doğal olarak ulusal sorundan hareketle örgütlediği Kürt ezilenlerini harekete geçirme de önemli ölçüde başarılı olmuştur. Söylem ve pratik birleştirilerek başlatılan silahlı direniş, PKK'nin güçlenmesinde, Kürtlerin onun etrafında örgütlenmesinde ve Kürt sorununun uluslararası bir boyut almasında tayin edici olmuştur.

Ancak, ulusal devrimci bir örgüt olarak sahneye çıkan PKK, bu çizgisini istikrarlı bir şekilde sürdürememiştir. 1990'larda kırılmaya başlayan devrimci çizgi, 1999 yılında belirgin bir şekilde kendisini düzen içine çeken bir konuma yüzünü çevirmiştir. Devletin saldırıları, A.Öcalan üzerindeki baskı ve tecrit, PKK'yi 2017'lerden 27 Şubat 2025 tarihine kadar yeniden ulusal devrimci bir çizgide yürümesini sağladıysa da, 27 Şubat tarihinden sonra yeni bir çizgiye girmiş bulunuyor. Bu, PKK'nin ulusal bir hareket olarak kendi içinde taşıdığı sınıf duruşuyla bağlantılıdır.

Sonuç olarak gelinen aşamada Kürt ulusal sorununda ortaya çıkan tabloyu özetleyecek olursak, şunlar ifade edilebilir.

Birincisi, Kürt ulusal sorununun çözüme kavuştuğu iddiası doğru değildir. **İkincisi**; "silahlı mücadelenin miadını doldurduğu" iddiası doğru değildir.

Üçüncüsü; "reel sosyalizm" adı altında sosyalizmin tarihsel tecrübesine yönelik yapılan eleştiriler, Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin teorik ve pratik tecrübeleriyle değerlendirilmelidir. "Demokratik Sosyalizm" kavramı ideolojik olarak temelden yanlıştır. Bu kavram, sosyalizmin demokratik olmadığı temel savına dayanmaktadır. Ve demokrasiyi, sınıfsal zemininden koparan bir yaklaşım içermektedir. Oysa demokrasi meselesi, sınıfsal temelden koparılamaz. Aksi çabalar, burjuvazinin egemenliğinin sürmesi anlamına gelir. Sosyalizm ya da -komünizme geçiş döneminde-

proletarya diktatörlüğü/demokratik halk diktatörlüğü, işçi sınıfı ve geniş halk kitleleri için demokrasi, sınıf düşmanlarına karşı diktatörlük demektir. Sosyalizmde "herkes" için demokrasi demek, sınıf işbirliği anlamını taşır ve mümkün de değildir. Bunun dışında her yaklaşım, sınıflı toplum gerçekliği içinde "düzen içi" ve reformist bir çizgiye işaret eder.

Dördüncüsü; Türkiye koşullarında "Demokratik Toplum" isteği, sınıflı toplum gerçeği, TC devletinin üzerinde yükseldiği zemin ve faşizm gerçekliği dikkate alındığında gerçekçi değildir. Dahası yukarıda da belirttiğimiz gibi, sınıflı toplum gerçekliğini "gözardı" ederek oluşturulan kavramlar, karşı-devrime hizmet etmenin ötesinde bir anlam taşımaz.

Beşincisi; faşizm koşullarında demokrasi için mücadele sahiplenilmeli ve bu yolla reformları Demokratik Halk Devrimi'ne tabi kılma amacını taşınmalıdır.

Altıncısı; dün olduğu gibi, bugün de Kürt, Türk ve çeşitli azınlık milliyetlerden halkımızın birliğini savunulmalıdır. Sınırlı bazı ulusal talepler uğruna, sistemle bütünleşmeyi değil, proletarya önderliğinde halk demokrasisi, bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesi uğruna savaşmayı temel alınmalıdır.

Yedincisi; Kürt ulusal sorunu başta olmak üzere, ezilen milliyetler ve ezilen inançlar üzerindeki ulusal ve inançsal baskının ancak ve ancak Demokratik Halk İktidarı ve sosyalizm koşullarında çözüme kavuşturulabileceği gerçekliği temel alınmalıdır.

Sekizincisi; ulusal demokratik talepler uğruna mücadele yadsınmamalıdır. Bir ulusun, ulusal demokratik taleplerini savunmamak, asla ve asla devrimci bir tutum değildir.

Dokuzuncusu; Kürt ulusal mücadelesi, kendini feshettiğini ilan eden PKK ile sınırlı değildir.

Onuncusu; Olağanüstü 12. Kongresi'yle kendini fesheden PKK, ulusal devrimci bir hareket niteliğinden ulusal reformist bir çizgiye doğru güçlü bir adım atmıştır. Sürecin nasıl sonlanacağı tamamen gelişmelere bağlıdır.

On birincisi; komünistler dün olduğu gibi, bugün de Kürt ulusal sorununun siyasi bir sorun olduğu gerçeğinin savunmalı ve ezilen ulusun Özgürce Ayrılma Hakkını (Kürt ulusunun ayrı bir devlet kurma hakkını) kayıtsız şartsız savunmalıdır.

On ikincisi; bir ulusun "özgürce ayrılma hakkı"nın açıktan ve özgürce tartışılmadığı bir ortamda, dahası "çözüme" dair görüşmelerin

yürütüldüğü bir süreçte Kürt ulusal sorunu doğru tarif edilip, adıyla anılmıyorsa, ortada açıktan hileli bir yaklaşım olduğuna işaret etmekte tereddüt edilmemelidir. Başta Kürt ulusal hareketine yönelik olmak üzere, bu yönlü yapıcı eleştirileri ve kaygıları dile getirmekten geri durulmamalıdır.

On Üçüncüsü; faşist diktatörlüğün burjuva anlamda dahi demokrasinin olmadığı, bırakalım ilerici-devrimci güçlere, burjuva muhalefetine dönük saldırıların her geçen gün artığı bir politik gerçeklik içinde, Kürt ulusal sorunu gibi siyasal bir meselede özgürlükçü ve demokratik bir tutum geliştiremeyeceği konusunda net bir yaklaşıma sahip olunmalıdır ve devrimci demokratik kamuoyunun önemli bir bölümü tarafından duyulan kaygıların çözüm anahtarının Demokratik Halk Devrimi ve sosyalizm mücadelesinde olduğu savunulmalıdır.

On dördüncüsü; Türk hakim sınıflarının ve onların devletinin faşist karakteri değişmemiştir. Dahası Türkiye ve Türkiye Kürdistanı koşullarında faşizmin sadece bir devlet biçimi olmadığını aynı zamanda "bir siyaset etme biçimi" olduğunu bilinmekte ve kaostan, kandan beslenen, demokrasi ve özgürlük düşmanı bu güçlerin, güç dengeleri ciddi oranda değişmediği sürece, esas olarak faşist devlet teröründe ısrarcı oldukları ve olacakları; faşist politikalarını sürdürmeye devam edecekleri bilinmelidir.

On beşincisi ve sonuncusu; Kürt ulusal sorununun nihai çözümü proletaryanın omuzlarındadır.

Türkiye'deki zulüm düzeninden kurtulmak, yaşanan bunca acıya, baskıya, katliamlara son vermek, tüm ulusların, işçilerin eşit ve sömürüsüz bir düzenin kurulmasının yolu, Türk, Kürt ve diğer azınlıkların da ortak düşmanı olan faşist diktatörlüğün yıkılmasından geçmektedir. DHD'le birlikte Kürtlerin Özgürce Ayrılma Hakkını kullanmasının tek garantisi, Kürt ve Türk uluslarından, çeşitli milliyet ve inançlardan halkın birlikte mücadelesidir. Uzlaşmacı değil, devrimci mücadeleci tarz ezilenleri kurtuluşa götürebilir.

Kaynaklar

- K.Marx ve F.Engels, "Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm", Seçme Yapıtlar, c. 3, Sol Yayınları, Aralık 1979
- K.Marks, F.Engels, Seçme Yapıtlar, s. 118-168, Birinci Baskı Sol Yayınları, Aralık 1976

- F.Engels, Anti-Dühring, Çeviren: Kenan Somer, Sol Yayınları, İkinci Baskı, Ankara, Mart 1977, s. 443-4
- V.İ.Lenin, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı, Sekizinci Baskı, Sol Yayınları,
- V.İ.Lenin, Devlet ve Devrim, Eriş Yayınları, Dördüncü Baskı
- V.İ.Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, Sol Yayınları, Nisan 1979
- J.Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, Sol Yayınları, Dördüncü Baskı
- İbrahim Kaypakkaya, Bütün Eserleri, Nisan Yayıncılık, Ekim 2016
- Sedat Ulugana, Bir Katliamın Anatomisi: 1930 Zilan, Bianet, 25 Temmuz 2024
- A.Öcalan, Seçme Yazılar, Cilt III, Weşanên Serxwebûn, 1986, s. 4748
- A.Öcalan, "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı", 27 Şubat 2025 bianet.org/haber/abdullah-ocalanin-baris-ve-demokratik-toplum-cagrisi-304959
- A.Öcalan, "Perspektif", Serxwebûn Gazetesi, sayı 521
- İbrahim Cihan, A.Öcalan'la İmralı'ya Uzanan Yol, PKK'nin Oturduğu Eksen ve Ulusal Soruna Kısa Bir Bakış, Umut Yayımcılık, 1. Baskı, 2002
- A.Öcalan, Kürdistan'da Devrimin Yolu (Manifesto) Weşanen Serxwebun 24, Beşinci Baskı, Haziran 1993
- A.Öcalan, Bir Halkı Savunmak, Çetin Yayınları, 2004
- Amed Dicle, PKK'nin Barış Diyalektiği, Demokratik Modernite, 10 Haziran 2013, demokratikmodernite.org/pkknin-baris-diyalektigi
- Cihan Bilgin, "Tarihin seyrini değiştiren 45 yıllık mücadele", ANHA, 27 Kasım 2023, hawarnews.com/tr/tarihin-seyrini-degistiren-45-yillik-mucadele
- Gülistan Cihan, Ateşkes süreçleri ve sonuçları-VIII, Behdinan, 3 Nisan 2025, https://anf-news.com/guncel/ateskes-surecleri-ve-sonuclari-viii-211179

- II. Olağanüstü KONGRA-GEL Kongresi, 4 Haziran 2004, Serxwebun, s. 6-7
- Garbis Altınoğlu ile Röportaj, Yakın Doğu Yazıları, https://yakindoguyazilari.com/garbis-altinoglu-ile-reportaj
- Sibel Özbudun-Temel Demirer, "Yeni" -Olmayan- "Paradigma"nın Soru(N)Ları, https://www.habereguven.com/yeni-olmayan-paradigmanin-sorunlari-sibel-ozbudun-temel-demirer
- Özgür Politika, 11 Haziran 1999
- Duygu Yener, Betül Bilsel, "MHP Genel Başkanı Bahçeli'den partisinin 56. kuruluş yıl dönümüne ilişkin açıklama", Anadolu Ajansı, 9 Şubat 2025, https://www.aa.com.tr/tr/politika/mhp-genel-baskani-bahceliden-partisinin-56-kurulus-yil-donumune-iliskin-aciklama/3476552#
- "Öcalan'ın PKK'ya çağrısı | Cumhurbaşkanı Erdoğan: Verilen sözler tutulmazsa günah bizden gider", 1 Mart 2025, https://www.ntv.com. bulunuyor, aBvQaNR/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-aciklamalarda-bulunuyor, aBvQaNR440aIbquCW9BiHQ
- "Abdullah Öcalan'dan 26 yıl sonra görüntülü çağrı", 9 Temmuz 2025, https://bianet.org/haber/abdullah-ocalan-dan-26-yil-sonra-goruntulu-cagri-309288
- "Başkan Erdoğan'dan tarihi mesajlar: Büyük ve güçlü Türkiye'nin kapıları aralandı", 12 Temmuz 2025, https://www.sabah.com.tr/ haberplus/son-dakika-baskan-erdogandan-ak-partinin-kizilcahamam-kampinda-tarihi-aciklamalar-7385699
- "Öcalan'dan süreci ilerletme ve silah bırakma çağrısı: 'Silahın değil, siyasetin ve toplumsal barışın gücüne inanıyorum'", 9 Temmuz 2025, https://www.numedya24.com/ocalandan-sureci-ilerletme-ve-silah-birakma-cagrisi-silahin-degil-siyasetin-ve-toplumsal-barisin-gucune-inaniyorum

Link: https://www.tkpml.com/kurt-ulusal-sorununda-baris-ve-demokratik-butunlesme-yeni-paradigma-ve-kurt-ulus-gercekliginin-reddi/?swcfpc=1